

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967 | ΑΡ. 7

Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΧΑΡΑΣΣΕΙ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑΝ

Ἐχουν ἀπροσμέτρητον πνευματικὸν βάρη αἱ δύο πάνσεπτοι—θρησκευτικαὶ ἕνα καὶ ἔθνικαὶ ἑορταὶ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῶν ὁποίων τὴν ἀνάμνησιν, μὲ σκιρτήματα πηγαίας χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ, καὶ μὲ βασιλικὴν ὄντως αἰγλήν καὶ λαμπρότητα, ἐώρτασεν καὶ πάλιν τὸ εὐλαβὲς ἡμῶν Ἔθνος. Διότι ὑπενθυμίζουν καὶ αἱ δύο ἀγῶνας εὐγενεῖς, ἐπιτεύγματα ὑψηλὰ καὶ θυσίας ὑπερόχους, ποὺ φωτίζουν καὶ καταλαμβάνουν τὰς συνειδήσεις, ἐμπνέουν ἐλπίδας λυτρωτικᾶς, καὶ χαράσσουν τὴν ἀγωνιστικὴν πορείαν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἀγῶνας καὶ θυσίας ὑπὲρ τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ· καὶ διὰ τὴν ἐν Χριστῷ ἐλευθερίαν, ποὺ μετηρσίωσαν τὴν φυλὴν μας εἰς οὐρανόφωτα ὑψηλῆς δόξης καὶ ἀπασπράπτοντος ἠθικοῦ μεγαλείου. Καὶ μετέβαλον τὸν λαόν μας εἰς σύνολον ἡρώων· καὶ εἰς αἰώνιον παιδαγωγὸν τῆς ἀνθρωπότητος.

★

Ἐκ τούτων ἡ πρώτη, ἡ ἑορτὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐθεσπίσθη ὑπὸ τῶν θεοφόρων Πατέρων τῆς ἐβδόμης ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀναστηλώσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων, καὶ τῆς εἰς αὐτάς ἀπονεμομένης τιμῆς. Καὶ συνεδυσάσθη πρὸς τὴν ἀποκήρυξιν τῶν ψυχοκτόνων αἵρέσεων· τὴν πίστην καὶ ἀκριβῆ τήρησιν τῶν Δογμάτων καὶ τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ Παραδόσεων· καὶ μὲ τὸν δίκαιον καὶ ὀφειλόμενον μακαρισμὸν τῶν ἀκαταμαχῆτων ἀγωνιστῶν τῆς Ὁρθο-

δόξου ἡμῶν πίστεως. Τοὺς ὁποίους δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κάμψουν, οὔτε ἀπηνεῖς διώξεις καὶ βαρβαρότητες, οὔτε καὶ οἱ ἐπὶ ὀλόκληρον αἰῶνα ἀνεκδιήγητοι βανδαλισμοὶ τῶν Εἰκονομάχων Αὐτοκρατόρων. Διὰ τοῦτο καὶ πανηγυρίζεται ὡς ἡμέρα συντάξεως τοῦ αἰρετικοῦ χάους εἰς χαροποιὸν φῶς ἀληθείας· καὶ γενικώτερον, ὡς ἡμέρα θριάμβου τῆς Ὁρθοδοξίας. Τῆς ἐν χάριτι δηλαδὴ καὶ ἀληθείᾳ Χριστιανικῆς ζωῆς, καὶ τῆς μυστικῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐν Χριστῷ κοινωνίας. Τῆς ἁγίας αὐτῆς Ὁρθοδοξίας θερμοεργὸς καὶ πιστὸς φύλαξ ὑπῆρξεν ὁ Ἑλληνισμὸς εἰς τὸ Βυζάντιον. Ὁ ὁποῖος, ὄχι μόνον ἐξεμηδένισε τοὺς παραθέρμους, θραυστόμους καὶ ὑβριστικοὺς καὶ λαιδύρους, ἐκάστοτε αἰρεσιάρχας, ἀλλὰ καὶ μετέδωκεν τὸν πολύτιμον αὐτὸν θησαυρὸν καὶ μέγιστον ἔθνικόν κειμήλιον εἰς τοὺς γειτονικοὺς λαούς, μεθ' ὧν ἤρχετο εἰς συνάφειαν καὶ εἰς σχέσεις πολιτισμοῦ. Καὶ ἐθεμελιώθη οὕτω ἡ πνευματικὴ ἄνοδος, ὁ ἐκπολιτισμὸς καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ κόσμου.

★

Ἐὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου, εἶναι τὸ θεῖον πρὸς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ θεοπέμπτου ἀγγέλου Γαβριὴλ μήνυμα, ὅτι «ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου»· καὶ ὅτι ἐξ αὐτῆς θὰ γεννηθῆ ὁ ὑπὸ τῶν προφητῶν προκαταγγελθεὶς θεὸς τοῦ κόσμου Λυτρωτῆς. Καὶ ὄντως ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ κεντρικόν, ἀπόλυτον καὶ κοσμογονικόν ἀληθῶς γεγονός ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος. Διότι δι' αὐτῆς

ἀπεκαλύφθη ὀριστικῶς ἡ πνευματικὴ φύσις καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀξία πάσης ἀτομικῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως. Καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος, διὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ δευτέρου προσώπου τῆς τρισυποστάτου Ἀγίας Τριάδος, μετέχει εἰς τὴν αἰώνιαν ζωὴν τῆς. Ἐβεβαιώθη προσέτι, ὅτι ἡ πνοή του καὶ οἱ παλμοὶ του εἶναι ἀπαυγάσματα καὶ ἀπηχήματα τῆς ἀπειροδυνάμου θείας πνοῆς. Καὶ ὅτι προορισμὸς του εἶναι νὰ εἰσάγῃ εἰς τὴν ἐγκόσμιον ζωὴν τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ μοναδικὴ «ὁδός, ἀλήθεια καὶ ζωή». Καὶ μαχόμενος ἀπαύστως κατὰ τοῦ κακοῦ, καὶ βαστάζων πρᾶως τὸν σταυρόν του, τὸν ὁποῖον ἀφῆκεν εἰς ἡμᾶς ὡς «ὑπογραμμόν», νὰ προσανατολίζεται ἐλευθέρως πρὸς τὸ ἀγαθόν, καὶ νὰ ὀδεύῃ πρὸς τὴν Ἀνάστασιν. Ἡ ὁποία καὶ θὰ πραγματοποιηθῇ κατὰ τὴν δευτέραν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος, καὶ θὰ τερματίσῃ τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν.

★

Τὴν ἁγίαν αὐτὴν καὶ μεγάλην ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς ἄνωθεν ἐξαγγελίας τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρός μας ἐπέλεξαν οἱ ἀθάνατοι Πατέρες μας τοῦ 21, διὰ νὰ σαλπίσουν τὸ γλυκύτερον ἔωθινὸν σάλπισμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ Γένους μας, ἀπὸ τὴν καταθλιπτικὴν καὶ μακραίωνα δουλείαν του εἰς βάρβαρον καὶ σκληροτράχηλον δυνάστην. Διότι ἐπίστευαν, ἐκ βαθέων, εἰς τὸν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν ἀρχηγὸν καὶ θεμελιωτὴν τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως. Καὶ εἰς τὴν θρησκευτικὴν των συνείδησιν ἐκυριάρχει, ὡς βίωμα, ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἐκούσιος Σταυρὸς του, καὶ τὸ κήρυγμά του διὰ τὴν αἰώνιαν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ εἶχεν ἀποκρυσταλλωθῇ εἰς ἱερὰν Παράδοσιν, ἡ ὁποία μετεδίδετο ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, καὶ ἠκτινοβόλει εἰς ἐκπάρχλους ἡρωϊσμούς, ὅπως τοῦ Σουλίου· καὶ εἰς τὰ ἐξαίσια «δημοτικά του τραγούδια».

★

Ἄς μὴ πλανώμεθα. Ψυχροὶ ὑπολογισμοὶ

δὲν ἐδημιούργησαν τὴν ἐλευθέραν Ἑλληνικὴν μας Πατρίδα. Ἀλλὰ ὑπῆρξεν ὄντως Ἀνάστασις ἐκ νεκρῶν, τὴν ὁποίαν ἐθαυματούργησεν ἡ Χριστιανικὴ του πίστις καὶ ἡ Ὁρθόδοξος παράδοσις του. Τὸ φῶς, τὸ πνεῦμα, ἡ λυτρωτικὴ ἀλήθεια, καὶ ὁ σταυρὸς συνθέτουν τὴν Ἐλευθερίαν. «Ὅλα γύρω της εἶναι φῶς», ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἐθνικός μας ποιητής. Καὶ πηγὴ ἀστείρευτος φωτός, ἐμπνεύσεως, καὶ ὑψηλῶν δημιουργιῶν, ποὺ ἐξευγενίζουν καὶ ἀνυψώνουν τὴν ζωὴν εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας.

Αὐτὴ, ὡς μητέρα στοργικὴ, διέπλασε τὰς καρδίας τῶν πιστῶν της· αὐτὴ ἐφρονημάτιζε τὰς ψυχὰς των· αὐτὴ ἐθέρμαινε καὶ συνεῖχε τὸ Ἔθνος κατὰ τοὺς μακροὺς χρόνους τῆς δουλείας του εἰς τὴν συνείδησιν τῆς πνευματικῆς του ὑπεροχῆς ἀπέναντι τοῦ κατακτητοῦ· αὐτὴ ἐζωογόνησεν εἰς τοὺς νάρθηκας τῶν ναῶν της τὰ καταψυγέμενα Ἑλληνικὰ γράμματα· αὐτὴ ἐχάραξε τὴν πνευματικὴν πορείαν τῆς ἱστορίας μας· αὐτὴ ἠνέμισε τὸ λάβαρον τῆς ἐλευθερίας μας· αὐτὴ ἤναψε τὸν δαυλὸν τοῦ Κανάρη καὶ τοῦ Καψάλη· καὶ αὐτὴ πρώτη ἐσταυρώθη, καὶ ἐνέπνευσε τὴν ἀφοβίαν πρὸς τὸν θάνατον καὶ ὄλους τοὺς ἐκπάρχλους ἐκείνους ἡρωϊσμούς, ποὺ θὰ παραμείνουν ἔσαεί, ἀκατάλυτη δόξα τοῦ Ἔθνους μας, καὶ πηγὴ ὑψηλῶν ἐμπνεύσεων δι' ὄλους τοὺς λαούς.

★

Εἶθε νὰ τὸ ἐννοήσουν τοῦτο καλῶς, οἱ Πολιτικοκράται· καὶ ὅσοι λησμονοῦν ὅτι ἡ προκοπὴ τῶν λαῶν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεμελιωθῇ μονοπλεύρως ἐπὶ τῆς ὑλικῆς των εὐημερίας. Ἀλλὰ ὅτι καὶ παραλλήλως δεόν νὰ κατοχυροῦται μὲ τὴν ἀναστήλωσιν τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, καὶ μὲ τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰς καρδίας, ποὺ ὑπῆρξεν πάντοτε τὸ ἔργον καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. | Πρωτ. 879
 Διεκπ. 352

Ἀθήνησι τῇ 11-3-1967

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1418

Πρὸς
 τὸν εὐσεβῆ ὀρθόδοξον Χριστιανικὸν Λαὸν
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡμέρα μεγάλη, ἱερά, ἡμέρα ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος δι' ὅλην τὴν Χριστιανωσύνην καὶ ἰδιαιτέρως δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ὀρθόδοξους χριστιανούς εἶναι ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Διότι κατ' αὐτὴν κάμνομεν πανηγυρικὴν διακήρυξιν καὶ ὁμολογίαν τῆς „ὀρθοδοξίας“, δηλαδὴ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ ὀρθῆς διδασκαλίας, πού μᾶς παρέδωκεν ὡς ἀτίμητον θησαυρὸν καὶ ἱερωτάτην παρακαταθήκην ἡ Ἁγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

Ἐπὶ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χρόνους οἱ εἰκονομάχοι ἐβεβήλωναν, ἔκαιαν, κατέστρεφαν τὰς ἱεράς εἰκόνας, αἱ ὁποῖαι εἰκονίζουσαν ἀγιωτάτας μορφάς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποτελοῦν ἀριστουργήματα χριστιανικῆς τέχνης μὲ ἀπαράμιλλον ὑψηλὸν συμβολισμόν. Ἦλθεν ὁμως ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καὶ κατεδίκασε τὴν εἰκονομαχίαν καὶ διέτύπωσε τὴν τιμητικὴν προσκύνησιν τῶν εἰκόνων. Τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας ἐσώθη καὶ πάλιν καὶ ἡ ὀρθὴ πίστις κατήγαγε μίαν ἀκόμη λαμπρὰν νίκην. Καθὼς ὁμως ἡ νίκη αὐτὴ ἐσημειώθη εἰς τὸ τέλος τῶν ἀγώνων κατὰ τῶν αἰρέσεων, πού ἐπὶ αἰῶνας ἐσπάρασαν τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἐορτασμός ἐγένετο ἐορτασμός τῆς ὀριστικῆς νίκης τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ τελικοῦ θριάμβου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἀλλὰ τί εἶναι Ὁρθοδοξία; Ποία ἡ ἀξία τῆς καὶ διὰ τὸν σημερινὸν κλυδωνιζόμενον καὶ παραπαίοντα κόσμον καὶ ποῖον τὸ καθήκον τὸ ἰδικόν μας ἀπέναντί τῆς;

1. Τί εἶναι Ὁρθοδοξία.

Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ ἀλήθεια περὶ τοῦ Θεοῦ, περὶ τοῦ ἀνθρώπου, περὶ τοῦ κόσμου, ὅπως μᾶς τὴν ἀπεκάλυψε ὁ ἴδιος ἐνανθρωπήσας Θεὸς μὲ τὴν ὑπέροχον διδασκαλίαν Του, μὲ τὴν ἁγίαν Του ζωὴν, μὲ τὴν λυτρωτικὴν Του θυσίαν. «Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ» (Ἰωάν. ιη' 37), διεκήρυξεν ὁ ἴδιος ὁ Κύριος. Ὁρθοδοξία ἐπομένως εἶναι ὁ ζωντανὸς Χριστός, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ὁμιλεῖ δι' αὐτῆς ὁ γνήσιος Χριστός, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ πέτρα, ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τῶν πάντων, «ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ». Ὁρθοδοξία ἄρα εἶναι ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τὸν ἔζησαν καὶ τὸν διέτύπωσαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ Ἐδαγγελισταὶ μὲ τὸ σὺράνιον φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως τὸν ἠρμήνευσεν ἡ θεόπνευστος διάνοια καὶ καρδιά τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅπως τὸν ἐδογματίσαν οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους, ὅπως τὸν καθηγίασαν αἱ μυριάδες τῶν Μαρτύρων μὲ τὸ αἷμά των, ὅπως τὸν διεφύλαξεν ἡ Ἱερά Παράδοσις καὶ τὸν ἀπεδέχθησαν αἱ ὀρθόδοξοι γενεαί.

Κατὰ ταῦτα ἡ Ὁρθοδοξία δὲν εἶναι τύπος, ὅπως κακῶς νομίζουσαν πολλοὶ ἀμαθεῖς. Εἶναι οὐσία. Δὲν εἶναι μία θεωρητικὴ καὶ ἀφηρημένη ἀλήθεια, ἀλλὰ ἡ ὑπεράτατη, ἡ μοναδική, ἡ σωτήριος, ἡ ζωντανὴ ἀλήθεια, πού δὲν ἐπιτρέπεται νὰ φέρῃ τὴν σφραγίδα κανενὸς ἄλλου παρὰ μόνον τὴν σφραγίδα Ἐκείνου πού εἶναι «τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος» (Ἀποκ. κβ' 13), τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ δηλαδὴ. Οὔτε εἶναι μεμονωμένον γεγονός, ὅπως ἡ ἀναστήλωσις τῶν εἰκόνων. Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι γεγονός πολὺ εὐρύτερον καὶ πολὺ γενικώτερον.

Εἶναι ἡ διαφύλαξις τῆς ἀληθείας ἀπὸ τὰς λοξοδρομήσεις, ἢ διατήρησις ἀνοθεύτου τοῦ καθολικοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος ἀπὸ τὰς παραχαράξεις καὶ τὰς πλάνας τῶν ποικίλων αἱρέσεων. Διότι ἡ νοθεία τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας θὰ ἦτο μέγιστον ἔγκλημα κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος. Διότι ἡ παραμόρφωσις τῆς ὀρθῆς πίστεως θὰ ἀπετέλει μέγιστον καὶ ἀνεπανόρθωτον κακὸν διὰ τὸν κόσμον. Θὰ ἔμεινε ὁ ἄνθρωπος χωρὶς καθοδηγητικὸν φῶς, χωρὶς ἐλπίδα σωτηρίας, χωρὶς ἀνακαίνισιν, χωρὶς ἀληθινὴν πνευματικὴν ζωὴν, χωρὶς ἀληθινὴν ἀνθρωπολογία, χωρὶς ἀληθινὸν πολιτισμόν.

2. Ἡ ἀξία τῆς.

Καὶ ἀκριβῶς διότι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὀρθὴ καὶ ἀνόθευτος πίστις, ἡ ὀρθὴ καὶ ἀνακαινισμένη ἐν Χριστῷ ζωὴ, φῶς ἀληθινόν, ἡ ἀξία τῆς εἶναι ἀνυπολόγιστος. Δι' αὐτὸ εἶναι ἐπείγουσα ἀνάγκη ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες νὰ συνειδητοποιήσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον τὸ τί σημαίνει νὰ εἴμεθα ὀρθόδοξοι χριστιανοί.

Τὸν πολυτιμότεον αὐτὸν θησαυρὸν τὸν ἐνεπιστεύθη εἰς τὸ Ἑλληνικὴν Ἔθνος ἡ Θεία Πρόνοια. Εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐγράφησαν τὰ ἱερά Ἐθαγγέλια. Χάρις εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων κυρίως Πατέρων, τῶν ὀλοκληρωμένων αὐτῶν ἀγίων, ἡρμηνεύθη, διεσώθη καὶ κατωχυρώθη ἡ ἀλήθεια τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἕλληνες ἦσαν οἱ περισσότεροι μάρτυρες, οἱ ὁποῖοι «ἐπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου» (Ἀποκ. ζ' 14), διὰ νὰ προασπίσουν «ἄχρι θανάτου» τὴν ὀρθοδοξίαν. Καὶ Ἑλληνοχριστιανικὸς ὑπῆρξεν ὁ περίφημος Βυζαντινὸς πολιτισμὸς, ὁ πνευματικώτερος καὶ ὑψηλότερος πολιτισμὸς, πὸν ἐγνώρισεν ὁ κόσμος. Μὲ τὸ φῶς καὶ τὴν δύναμιν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐφωτίσθη ἡ τετρακοσιόχρονος μύρθη σκλαβιά τοῦ Ἑθνοῦς μας. Καὶ ἐλαμβάνομεν θάρρος καὶ ἐξωντάνευεν ἡ ἐλπίς μας. Χάρις εἰς αὐτὴν διετηρήσαμεν τὸν ἐθνισμόν μας καὶ κατὰ τὸ 1821 ἀνέστημεν καὶ ἐξωποινήθημεν καὶ ἀνεδείχθημεν εἰς ἐλεύθερον πάλιν Ἔθνος, διὰ νὰ

συνεχίσωμεν ἀνάμεσα εἰς τὰ λοιπὰ ἔθνη τὴν ὑψηλὴν ἀποστολήν μας.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ξένοι, μέσα εἰς τὴν σκοτεινὴν νύκτα τοῦ ὑλιστικοῦ παρόντος καὶ μέσα εἰς τὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν ἀπελπισίαν πὸν διέρχεται σήμερα ἡ ἀνθρωπότης, πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν προσβλέπουν. Θεολόγοι μὴ ἀνήκοντες εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν, δημοσιολόγοι μεγάλων Ἑυρωπαϊκῶν καὶ Ἀμερικανικῶν περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων ἀσχολοῦνται μὲ τὴν Ὁρθοδοξίαν, τὴν μελετοῦν, τὴν θαυμάζουν. Ἡ Ὁρθοδοξία ἔχει τεθῆ ἀπὸ ἑκατομμύρια λαῶν εἰς τὸ κέντρον τοῦ θρησκευτικοῦ τῶν ἐνδιαφέροντος. Τὸ μήνυμά της, μήνυμα ἀληθείας καὶ ζωῆς, διφυοῦν νὰ ἀκούσουν. «Ἡμεῖς οἱ Προτεστάνται, ἔγραφε πρὸ καιροῦ Γερμανὸς θεολόγος, ὁμοιάζομεν μὲ τοὺς δύο μαθητὰς πὸν ἐβάδιζαν πρὸς Ἐμμαούς. Ἐξωνυχίσσαμεν ὅσον κανεὶς ἄλλος τὰ θεωρητικὰ ζητήματα τοῦ «Λόγου», ἀλλ' ἡ καρδιά μας μένει «καιομένη» καὶ πεινασμένη. Ἄς εἰσέλθωμεν εἰς τὸ πανδοχεῖον τῆς Ὁρθοδοξίας διὰ νὰ χορτάσωμεν τὴν πεινὰν μας». Καὶ προσθέτει: «εἶναι καιρὸς νὰ ἀκουσθῆ ἡ φωνὴ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Πρέπει ἡ Δύσις νὰ γνωρίσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον τὸν θησαυρὸν τῆς Ὁρθοδοξίας».

3. Τὸ καθῆκόν μας.

Ἡ Ὁρθοδοξία λοιπὸν δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας εἶναι ὁ ἀληθινὸς θησαυρὸς μας. Ἡ πηγὴ τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ἡ δύναμις μας. Ἡ δόξα μας. Ἡ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ σωτηρία μας. Τὸ λαμπρὸν μέλλον μας. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐλπίς δι' ὅλους τοὺς λαοὺς, πὸν εἰς μάτην προσπαθοῦν νὰ εὔρουν διέξοδον μέσα εἰς τὸ τρομερὸν ἀδιέξοδον πὸν χαροπαλαιοῦν.

Καὶ ἀκριβῶς ἐδῶ προβάλλει καθαρῶτα ἡ κλησις καὶ ἡ ἀποστολή, πὸν ὁ Θεὸς διὰ τῶν πραγμάτων μᾶς ἔχει καθορίσει κατὰ τοὺς καιροὺς αὐτοὺς νὰ γίνῃ ἡ μεγάλη μας ἰδέα. Νὰ ἀποβῆ ἡ ζωὴ μας καὶ ἡ ἀκτινοβολία μας καὶ πρὸς τοὺς ἐγγυὺς καὶ πρὸς τοὺς μακρὰν. Νὰ εἰσδύσῃ μέσα εἰς τὸ Ἔθνος μας ὡς φῶς καὶ δύναμις λυτρωτικὴ. Νὰ ζυμῶσῃ νοῦν, θέλησιν, καρδίαν, κάθε ἐκδήλωσιν τοῦ

ἐθνικοῦ μας βίου. Νὰ γίνῃ αἰσθητὴ ἡ παρουσία της εἰς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τῆς ἀτομικῆς καὶ οἰκογενειακῆς καὶ ἐθνικῆς μας ζωῆς.

Διὰ τὰ πραγματοποιηθῶν ὁμοῦς ὅλα αὐτὰ καλούμεθα νὰ διαφυλάξωμεν τὸν θησαυρὸν τῆς Ὁρθοδοξίας ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, νὰ τὸν κρατήσωμεν ἀνέπαφον, ἀγνόν, ἀκέραιον ἀπὸ κάθε παραφθοράν, πλάνην ἢ αἵρεσιν. Ἡ Ὁρθόδοξος Παράδοσις εἶναι ἡ ζῶσα παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Αὐτὴ προφυλάσσει καὶ τρέφει τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐνότητος.

Φρουρὸς τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, τοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸ πάντων εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Αὐτὸ μᾶς συνιστᾷ μὲ ὅλην τὴν θέρη τῆς ἀγίας του καρδίας ὁ θεόπνευστος Ἀπόστολος: «Ἀδελφοί, γράφει εἰς τὴν Βαν πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὴν του, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις» (β', 15). Τὴν ἰδίαν σύστασιν δίδει καὶ εἰς τὸν μαθητὴν του Τιμόθεον καὶ εἰς κάθε μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ διὰ μέσου τῶν αἰώνων: «Ἄ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι» (Β' Τιμ. β' 2).

Αὐτὸ ἔκαμαν οἱ πατέρες μας. Αὐτὸ ἔκαμεν ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία ἀκόμη καὶ κατὰ τὰς δυσκολωτέρας στιγμὰς τοῦ ἐθνικοῦ βίου. Τὸ ὁμολογοῦν καὶ ἄνθρωποι, πὸν πολλάκις ἐζήτησαν νὰ ἀπεμπολήσωμεν τὸν θησαυρὸν μας. «Μέχρι σήμερα, γράφει ἑτερόδοξος διαπρεπὴς θεολόγος, ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία κρατεῖ πιστῶς τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν. Θέλει νὰ εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς Παραδόσεως, ἡ Ἐκκλησία τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἀτενίζει εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων Πατέρων, εἰς τὴν λαμπρὰν περίοδον τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων... καὶ ἐξάγει ἀπὸ αὐτὸν τὸν θησαυρὸν ἀνεξαντλήτους δυνάμεις ζωῆς. Ἀσφαλῶς ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἔλαβεν ἀπὸ τὴν θείαν Πρόνοιαν αὐτὴν τὴν ἀποστολήν, νὰ μᾶς διαφυλάξῃ τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχαιότητα εἰς τὸ πνευματέμφορον πλήρωμά της».

Τὰ ὁμολογεῖ αὐτὰ ἕνας ἑτερόδοξος θεολόγος. Καὶ ἔρχονται κατόπιν μερικοὶ ἰδιοὶ μας καὶ ὁμιλοῦν περὶ στείας τάχα προσκολλησεως τῆς Ἐκκλησίας μας εἰς τὴν Παράδοσιν, ἢ περὶ δῆθεν ἀρνητικῆς τακτικῆς. Δὲν εἶναι τίποτε ἀπὸ αὐτά. Εἶναι μόνον βαθεῖα συναίσθησις εὐθύνης διὰ τὴν προφύλαξιν τῆς βαρυτάτης κληρονομίας, πὸν μᾶς ἐδώρησεν ὁ Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλοίμονον ἂν ἀφήσωμεν τὸν ἀτίμητον θησαυρὸν νὰ τὸν συλήσουν οἱ λησταί. Ἀλλοίμονον ἂν τὸν ἀπεμπολήσωμεν, διότι τὸ ζητοῦν οἱ ἀγνοῦντες τί παρελάβομεν.

Οἱ Πατέρες μας ὑπεστήριξαν τὴν Ὁρθόδοξίαν μέχρι θανάτου. Νὰ τὴν προδώσωμεν ἡμεῖς; Ὁ μέγας τῆς Ὁρθοδοξίας ἀγωνιστὴς ἀνέκραξε: «Μήτε θάνατον σωματικὸν φοβηθῶμεν, μήτε τὰς τῶν αἰρετικῶν ὁδοὺς ζηλώσωμεν, ἀλλὰ πάντων μᾶλλον προκρινέσθω τῆς ἀληθείας ὁ λόγος» (Μ. Ἀθανάσιος).

Ἐπερὶ αὐτὸν πάντων ἡ Ὁρθόδοξία. Καὶ θὰ ἠμπορούσαμεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ νὰ εἴπωμεν μετὰ τοῦ Θεοφόρου Ἰγνατίου: «Πῶς ἡμεῖς δυνησόμεθα ζῆσαι χωρὶς αὐτῆς; Διότι ἡ Ὁρθόδοξία εἶναι ὁ Χριστός, «οὐ χωρὶς τὸ ἀληθινὸν ζῆν οὐκ ἔχομεν».

«Στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις», ἀδελφοί, ἐπαναλαμβάνομεν μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς ὑμᾶς ὅλους. Μένετε ἐδραῖοι εἰς τὸν Ὁρθόδοξίαν μας, καὶ κρατεῖτε τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν καὶ τὰς ὀρθόδοξους παραδόσεις τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας ὡς ἱερὰν κληρονομίαν πὸν μᾶς ἐκληροδότησαν οἱ Ἅγιοι Πατέρες καὶ ὅλοι αἱ μέχρι σήμερον ὀρθόδοξοι Ἑλληνικαὶ γενεαί, ὁ δὲ Θεὸς καὶ Ἀρχηγὸς τῆς πίστεώς μας Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὅς εἶναι εἰς ὅλους ἡμᾶς προστάτης καὶ βοηθός, καὶ ὅς εὐλογῇ πλουσίως ἡμᾶς εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεβαστιανὸς Ἀσπιώτης

Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΔΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ

Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας ὀνομάζεται ἡ παροῦσα Κυριακή. Ἡ Μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία ἐνδεδυμένη τὴν πορφύραν ἐκ τῶν αἱμάτων τῶν τέκνων τῆς Βασιλικῆν χλαμύδα ἐμφανίζεται σήμερον ἐν ὄλῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς. Σήμερον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὑπενθυμίζει εἰς τὰ τέκνα τῆς τοὺς ἀγῶνας τῆς καὶ τοὺς θριάμβους τῆς. Καλεῖ πάντας τοὺς πιστοὺς νὰ μνησθῶσι ποίου γένους τέκνα εἶναι. Καλεῖ πάντας ἡμᾶς, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὸ γένος τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, νὰ μνησθῶμεν τὸν ἀγῶνα τῆς Ὁρθοδοξίας, ἵνα οὕτω ἐκτιμήσωμεν τὸν πολῦτιμον θησαυρὸν τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

Διπλῆ εἶναι ἡ ιδιότης τὴν ὁποῖαν φέρομεν πάντες ἡμεῖς, Ἕλληνες καὶ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί. Καὶ διὰ τὰς δύο δυνάμεθα νὰ καυχώμεθα. Καὶ περὶ μὲν τῆς ιδιότητος τοῦ Ἕλληνοῦ εἰς ἄλλην ἡμέραν, ἐντὸς ὀλίγου, θὰ δοθῇ εἰς πολλοὺς ἡ εὐκαιρία, ἵνα εἰπῶσιν. Ὀλίγαι ἡμέραι μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς Ἐθνικῆς μας παλιγγενεσίας, τὴν ἑορτὴν τῆς 25ης Μαρτίου, ἐνθα ἐπικαίρως ἀπὸ πολλοὺς καὶ διαφόρους ρήτορας, ὁμιλητὰς καὶ ἀρθρογράφους θὰ ἐξαρθῇ ἡ Ἑλλάς καὶ θὰ ὑμνηθοῦν αἱ ἀρεταὶ τοῦ Ἕλληνοῦ. Σήμερον καλούμεθα νὰ ὑμνήσωμεν τὴν Ὁρθοδοξίαν. Νὰ συσφίξωμεν τοὺς μετ' αὐτῆς δεσμούς μας. Νὰ ἀνανεώσωμεν τὰς πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεις μας, ὡς Ἔθνος καὶ ὡς ἄτομα. Νὰ μείνωμεν πάντες πιστὰ τέκνα αὐτῆς ἀλλὰ καὶ ἀγρυπνοὶ φρουροὶ τῆς.

Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ μία ἀγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Εἶναι αὕτη αὕτη ἡ ἀλήθεια. Εἶναι ἡ ἀλήθεια ὡς τὴν ἐκήρυξεν ὁ Ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας, τὴν κατέγραψαν καὶ τὴν ἐδίδαξαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ τὴν ἀνέπτυξαν οἱ Πατέρες διὰ τῆς διδασκαλίας των καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Εἶναι ὁ φρουρὸς καὶ φύλαξ τῶν δογμάτων τῆς Πίστεως, τοῦ ἠθους, τῆς λατρείας καὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, χωρὶς προσθαφαιρέσεις.

Αὐτὴν τὴν Πίστιν, τὴν Ὁρθόδοξον, διεφύλαξαν ὁ ἱερός κλῆρος καὶ ὁ εὐσεβὴς λαὸς τῆς Ἐκκλησίας. Πολλάκις ἠγωνίσθησαν οἱ ἀσεβεῖς καὶ ἄπιστοι νὰ τὴν συντρίψουν, οἱ αἵρετικοὶ νὰ τὴν νοθεύσουν καὶ οἱ κατὰ καιροὺς ἐξ αὐτῆς ἀποσπασθέντες νὰ τὴν καθυποτάξουν. Ἐπὶ αἰῶνας μάχεται ἐναντίον τῶν ποικιλωνύμων ἐχθρῶν αὐτῆς καὶ πάντοτε, χάρις εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν προσήλωσιν τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ αὐτῆς, ἐξέρχεται νικητρία.

Ἡ τοιαύτη ἀντίστασις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τοὺς καλλινίκους ἀγῶνας τῶν ἁγίων Πατέρων αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Μ. Φωτίου μέχρι τοῦ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ καὶ μέχρι σήμερον καὶ τῶν ἄλλων

γνωστῶν καὶ ἀγνώστων ἀγωνιστῶν αὐτῆς, ὑπῆρξεν ἡ πλέον σωτήριος προσφορά εἰς τὸ Ἕλληνικὸν Ἔθνος. Τὸ Ἕλληνικὸν Ἔθνος ἔζησεν δυνάμει τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία οὐ μόνον τὸ ἀνέζησεν ἀπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν ἀλλὰ καὶ τὸ διεφύλαξεν ἀπὸ τὴν βουλιμίαν τῶν Λατίνων Παπῶν. Ἐν μόνον ἱστορικὸν γεγονός ἀναφέρομεν περὶ τῆς ἀξίας τῆς Ὁρθοδοξίας διὰ τὸν Ἕλληνισμόν. Ἐκριζώθεισος τῆς Ὁρθοδοξίας ὑπὸ τοῦ Παπισμοῦ ἀπὸ τὴν Κάτω Ἰταλίαν, ἐξερριζώθη συγχρόνως καὶ ὁ Ἕλληνισμός. Μία ἄλλη Ἑλλάς ὑπῆρχεν ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων εἰς τὴν Νότιον καὶ Κάτω Ἰταλίαν. Ἀντιθέτως, διατηρηθείσος τῆς Ὁρθοδοξίας χάρις εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ Μ. Φωτίου ἐναντίον τοῦ Πάπα εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν Κράτος, τὴν σημερινὴν Μακεδονίαν, Ἡπειρον καὶ λοιπὴν Ἑλλάδα, διετηρήθη ἐξ αὐτῆς καὶ ὁ Ἕλληνισμός εἰς τὰ μέρη ταῦτα. Πᾶσα νίκη τῆς Ὁρθοδοξίας ἐναντι τῶν διαφόρων αὐτῆς ἐχθρῶν, εἶναι καὶ νίκη τοῦ Ἕλληνισμοῦ.

Οὐδέποτε ὅμως ἐξέλιπον οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς. Ἐχθροὶ πολλοὶ καὶ ποικίλοι περιβάλλουν καὶ σήμερον τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ἄλλοι κύκλω αὐτῆς περιπατοῦσι καὶ ἄλλοι ἐν μέσῳ αὐτῆς κινοῦνται. Πολλὰ τὰ μέσα καὶ οἱ τρόποι μετ' ὧν πολεμοῦν αὐτήν. Δὲν ἔχομεν μόνον τοὺς ἀντιχρίστους, τοὺς ἀθέους, τοὺς Χιλιαστάς καὶ Μασσῶνους ἀποτελοῦντας τὴν παράταξιν τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν αὐτῆς. Ἐχομεν καὶ τοὺς κατὰ καιροὺς ἀποσκιρτήσαντας καὶ ἀποσπασθέντας ἐκ τοῦ κορμοῦ αὐτῆς, τοὺς Προτεστάντας μετὰ τὰς διαφόρους παραφυάδας αὐτῶν, Εὐαγγελικοὺς καὶ ἄλλους καὶ τοὺς Παπικοὺς μετὰ τὴν Οὐνίαν καὶ τὰς ἄλλας πονηρὰς ἐκδηλώσεις αὐτῶν. Οὗτοι πάντες περιτρέχουν γῆν καὶ θάλασσαν, ἵνα ἀρπάξωσιν ἐκ τῆς μάνδρας τῆς Ὁρθοδόξου αὐτῆς τὰ τέκνα αὐτῆς. Οἱ τοιοῦτοι εἶναι περισσότερον ἐπικίνδυνοι, διότι ἔρχονται μετὰ ἔνδυμα προβάτου, μετὰ τὸ κοσμοπολιτικὸν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας, τὸ πνεῦμα τῆς συναδελφώσεως τῶν χριστιανικῶν λαῶν καὶ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐνῶ ἔσωθεν εἶναι λύκοι ἄρπαγες, ἀποκρύπτοντες τὰς ἀρπακτικὰς αὐτῶν διαθέσεις καὶ τὰ προσυλητιστικὰ τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα κατὰ καιροὺς ἐν τῷ παρελθόντι ἐγνώριζεν οὐ μόνον ἡ Ὁρθοδοξία ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλλάς.

Τέκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά! Μεγάλῃ ἡ τιμὴ ὅτι ἐγεννήθημεν Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι καὶ ὅτι εἴμεθα μέλη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἄς φυλάξωμεν τὴν Ὁρθοδοξίαν μας. Ἄς δείξωμεν διὰ τῆς ὀρθῆς χριστιανικῆς ἐναρέτου ζωῆς, ὅτι ἔχομεν οὐ μόνον τὴν Ὁρθοδοξίαν ἀλλὰ καὶ τὴν ὀρθοπράξιαν καὶ οὕτω «γνώτωσαν» πάντες «πῶς ἰσχύει Ὁρθόδοξον ἢ πίστιν».

«Στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ὅς ἐδιδάχθητε» ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, φωνάζουν πρὸς ἡμᾶς σήμερον πάντες οἱ προαπελθόντες ἀγωνισταὶ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἄς κρατήσωμεν λοιπὸν ὑψηλὰ τὴν

* Ἡ παροῦσα ἐγκύκλιος ἀνεγνώσθη ἀντὶ κηρύγματος εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γυθείου καὶ Οἴτιλου τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας (19.3.1967).

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ *

I
ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΑΝΟΝΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ

Α'

Ἡ φύσις καὶ ὁ χαρακτήρ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι συνήθης Ὄργανισμός. Μόνον ἐξ ἐπόψεως ἐσωτερικῆς ἀποκαλύψεως εἶναι δυνατόν νὰ κατανοηθῇ ἡ ἐσωτερικὴ φύσις Αὐτῆς καὶ προσδιορισθῶσι τὰ οὐσιώδη γνωρίσματα Αὐτῆς ὡς ἐγκοσμίου καὶ ἀνθρωπίνου καὶ κοινωνικοῦ Ὄργανισμοῦ εἶναι ἀτελής (ὄρα σχετ. Κ. Μουρατίδου, Καθ. Κανον. Δικαίου, Σχέσις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, Τ. Α', σελ. 18-19). Ὡς θεανδρική κοινωνία χάριτος, μεθεὶς οὐσίαν καὶ ὑπόστασιν, εἶναι τὸ Σ ὦ μ α τ ο ὕ Χ ρ ι σ τ ο ὕ, Ἰδρυτοῦ Αὐτῆς (ὄρα πρὸς Ἐφεσίους Α', 22· Ε', 23· Δ' 15), ἔχουσα κεφαλὴν τὸν Ἴδιον, τὸν Μέγαν Ἀρχιερέα, τὸν Ὑἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ (πρὸς Ἐβρ. Δ' 14-16· Ἰωάνν. Α' 1-4, 14-18, πρὸς Ἐφεσ. Α' 22) καὶ εἶναι ὄργανισμὸς μετὰ χαρακτήρα ὑπερκόσμιον (ὄρα Μητροπολ. Κυθήρων Μελετίου, Δὲν στασιάζεται ἡ ἰσχὺς τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων, σελ. 13).

Ὁ Σωτῆρ, ἐξ Οὐ Αὐτῆ ἀντλεῖ τὴν ἐξουσίαν, ὡς Ἐκκλησία Θεοῦ ζώντος, στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς Ἀληθείας (πρὸς Τιμ. ἐπιστολ. Γ', 15-16) καθηγίασε τὴν ἴδρυσιν Αὐτῆς διὰ τῶν λόγων Αὐτοῦ: «Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατὴρ ἀγῶ πέμπω Ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς. Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον, ἃν τινω ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφίενται. Ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται» (Ἰωάνν. Κ', 21-23, Ματθ. ΚΗ, 18-20).

Τούτων δοθέντων ἡ δομὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι θεία καὶ ἀκατανίκητος, μὴ ὑποκειμένη εἰς τοὺς ἀνθρωπίνους Νόμους καὶ τὴν βίαν, ἐφ' ὅσον καὶ «Πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν Αὐτῆς», μὴ οὐσης «ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰωάνν. ΙΗ', 35) καὶ διακρίνεται τῆς Πολιτείας, ὡς σῶμα διεπόμενον οὐχὶ ὑπὸ τῶν Νόμων

* Τὰ δημοσιευόμενα ἀποτελοῦν τμήμα ἐκ τοῦ ὑπομνήματος τῶν δικηγόρων κ. κ. Χρ. Γ. Νεαμονιτάκη καὶ Β. Ζώγκου, τοῦ ὑποβληθέντος τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου 1967 ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ἐν ἠύξημένη ὀλομελείᾳ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ θέματος τῆς ἰσοβιότητος τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος.

σημαίαν τῆς Ὀρθοδοξίας διὰ νὰ τὴν παραδώσωμεν ἀκεραίαν καὶ ἐλευθέραν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Καὶ ἅς διακηρύσσωμεν διὰ τῆς προσηλώσεως εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ τῆς ἐναρέτου ζωῆς μας «ὡς εἶδον οἱ Προφῆται, ὡς ἐδίδαξαν οἱ Ἀπόστολοι, ὡς παρέλαβεν ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἐδογματίσαν οἱ Διδάσκαλοι, ὡς συμπεφώνηκεν ἡ Οἰκουμένη... οὕτω φρονούμεν, οὕτω λαλοῦμεν, οὕτω κηρύσσομεν». Ἀμήν.

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ

τῆς Πολιτείας, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἰδίων Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων καὶ Παραδόσεων, τῆς Πολιτείας μὴ δικαιουμένης νὰ ἐπεμβαίῃ εἰς τὰ ἐν αὐτῇ συμβαίνοντα (Χ. Ἀνδρούτσου, Δογματικὴ σελ. 45).

Β'

Περὶ τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱερωσύνης
καὶ τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Ἀξιώματος.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἡ διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης μεταδιδόμενη Θεία Χάρις, εἶναι ἡ πνευματικὴ ἐξουσία πρὸς ἐπιτέλειαν τῶν ἱερατικῶν καθηκόντων. Ὡς τρίτος βαθμὸς τῆς ἱερωσύνης, τὸ Ἐπισκοπικὸν Ἀξίωμα παρίσταται ὡς ἀποστολικῆς ἀρχῆς τοιοῦτον. Διότι οἱ Ἀπόστολοι, ἀποθνήσκοντες, δὲν ἐσκόπων νὰ καταλίπωσι τὴν Ἐκκλησίαν ὄρφανήν, ἔρημον τῆς ἐξουσίας, ἦν ζῶντες ἐτι ἐθεώρουν ὡς ἀπαραίτητον καὶ ἦν, ὅπου αὐτοὶ δὲν ἠδύνατο, ἤσκουν δι' εἰδικῶν ἀντιπροσώπων, «προεστώτων» λεγομένων. Τὸ «Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο Ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ» (Πραξ. κ', 28). Ἐντεῦθεν, θεωροῦνται οἱ ἐπίσκοποι διὰ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς, συνεχιστὰ καὶ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων εἰς τὴν Ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν Διοίκησιν κατέχοντες, τὴν ἱερατικὴν ἐξουσίαν ἅπασαν, ὡς δλον τι (ὄρα Ἰωάννου Εὐταξίου, Περὶ τῆς Ἱερατικῆς Ἐξουσίας 1872.-Κων/τίνου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, Περὶ τῶν Ἱερατικῶν τῆς Ἐκκλησίας βαθμῶν).

Ὁ Ἐπίσκοπος προΐσταται τῆς Ἐκκλησίας ἀπάσης (Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως Στρωματεῖς Γ κεφ. XVII 35), κρίνει μετ' ἐξουσίας ὡς Θεὸς (Διαταγαὶ Ἀποστόλων Β', XII 30), ἴσταται εἰς τόπον Θεοῦ, κατὰ τὸν Ἅγιον Ἰγνάτιον, «ἐπίγειος Θεὸς μετὰ Θεόν, ὅς ὀφείλει τῆς τιμῆς ἀπολαύειν» (Κλήμεντος Ρώμης, Διαταγαὶ Ἀποστόλων Β', XXVI 15). Περὶ τῶν Ἐπισκόπων, ὁ Κλήμης Ρώμης εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Α' Ἐπιστολήν, γράφει: «Τοὺς οὖν κατασταθέντας ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, ἢ μεταξὺ ὑφ' ἑτέρων ἐλλογιμῶν ἀνδρῶν, συνευδοκῆσάσης τῆς Ἐκκλησίας ἀπάσης καὶ λειτουργήσαντας ἀμέμπτως, τῷ ποιμνίῳ τοῦ Χριστοῦ μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἡσύχως καὶ ἀβαναύσως, μεμαρτυρημένους τε πολλοῖς χρόνοις ὑπὸ πάντων, τούτους οὐ δικαίως νομίζομεν ἀποβάλλεσθαι τῆς λειτουργίας. Ἄμαρτία γὰρ οὐ μικρὰ ἡμῖν ἔσται, ἐὰν τοὺς ἀμέμπτους καὶ ὁσίως προσενεγκόντας τὰ δῶρα τῆς ἐπισκοπῆς ἀποβάλλωμεν» (ὄρα Κλήμεντος Ρώμης, πρὸς Κορινθίους Α'. XIIV).

Κατὰ τὸν ΛΘ' Κανόνα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, «ὁ Ἐπίσκοπος ἐστὶν ὁ πεπιστευμένος τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν λόγον ἀποκτηθησόμενος».

«Πρωρεὺς τῆς Ἐκκλησίας» ὢν ὁ Ἐπίσκοπος

(Κλήμεντος Ρώμης, ἐπιστολή πρὸς Ἰάκωβον, XIV) δὲν ἀποβάλλεται ταύτης λόγῳ «ὀρίου ἡλικίας», ἐφ' ὅσον ἴσταται εἰς τὸν τόπον τοῦ Θεοῦ καὶ εἶναι Θεοῦ ἐκλελεγμένοι, ἀποτελῶν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς Ἐκκλησίας, μεθ' ἧς, ὡς ἀνύμφης τοῦ Χριστοῦ) νυμφεύεται. Ἡ Ἐκκλησία ἧς χειροτονεῖται τις Ἐπίσκοπος, θεωρεῖται ὡς νύμφη αὐτοῦ, μεθ' ἧς οὗτος συνδέεται διὰ παντός τοῦ βίου, ἡ δ' Ἐκκλησία αὐτῆ, τοῦ Ἐπισκόπου αὐτῆς θανόντος, θεωρεῖται χηρεύουσα (Γ. Νικοδήμου Μήλας, τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Τ.Β' 3106—ΚΕ Κανὼν τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου—Πηδάλιον Ἀγαπίου Ἱερομονάχου καὶ Νικοδήμου Μοναχοῦ σ. 204, ὑπὸ τὸν Κανόνα τοῦτον ἐρμηνεῖαν).

Γ'

Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες οἱ καθιεροῦντες τὴν ἰσοβιότητα τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Ἀξιώματος.

Περὶ τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῶν καθιερούμενων τὴν ἰσοβιότητα τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Ἀξιώματος, γίνεται μνεία ἐν τῇ ὑπὸ κρίσιν αἰτήσει ἡμῶν, εἶναι δ' οὗτοι οἱ ἑξῆς.

1ον. Ἡ διάταξις τοῦ ΚΑ' Κανόνος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ ἐπιτάσσουσα τὸν Ἀπίσκοπον μένειν εἰς ἣν ἐκλήρωθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐξ ἀρχῆς Ἐκκλησίαν».

2ον. Ἡ διάταξις τοῦ ΚΓ' Κανόνος τῆς αὐτῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐπιτάσσουσα ἀφ' ἐνός «τὸν Ἐπίσκοπον μὴ καθιστᾶν ἕτερον αὐτοῦ διάδοχον, κἂν πρὸς τῇ τελευτῇ τοῦ βίου τυγχάνῃ» καὶ ἐπισηλοῦσα τὴν ποιήν τῆς ἀκυρότητος, «εἰ τοιοῦτον γίγνοιτο», ἀφ' ἐτέρου «φυλάττεσθαι τὸν θεσμὸν μὴ δεῖν ἄλλως γίνεσθαι ἐπίσκοπον, ἢ μετὰ συνόδου καὶ ἐπικρίσεως ἐπισκόπων τῶν μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ ἀναπαυσάμενου τὴν ἐξουσίαν ἐχόντων τοῦ προάγεσθαι τὸν ἄξιον» καὶ

3ον. Ἡ διάταξις τοῦ 16ου Κανόνος τῆ ἐν Κων/πόλει Πρωτοδευτέρας Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς ἣν ἀναφέρεται «μηδενὶ τρόπῳ ἐπίσκοπον καταστήναι τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἧς ἐστὶ ὁ προεστὼς ζῆ καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ συνίσταται τιμῇ, εἰ μὴ αὐτὸς ἐκὼν τὴν ἐπισκοπὴν παραιτήσεται. Χρὴ γὰρ πρότερον τὴν αἰτίαν τοῦ μέλλοντος τῆς ἐπισκοπῆς ἐκδιώκεσθαι, κανονικῶς ἐξεταζομένην, εἰς πέρας ἄγεσθαι. Εἴθ' οὕτω, μετὰ τὴν αὐτοῦ καθάρεισιν ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προβιάζεσθαι».

Ταῦτα δὲ πάντα, πλὴν ἐτέρων διατάξεων παρεμφερῶν καὶ σχολίων ἐφαρμοζομένων, ἐν προκειμένῳ καὶ τὰ αὐτὰ ἐπιτασσουσῶν. (ὄρα σχετικῶς Ἰωάννου Μοναχοῦ Ζωναρᾶ «τὴν ἀρχιερατικὴν ἐξουσίαν, τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χάριτος δῶρον νομίζεσθαι χρὴ. Πῶς οὖν τις τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος ὡς κληρὸν μεταβιβάσαι πρὸς ἕτερον;...»). Καὶ ὁ εἰκοστὸς τρίτος Κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου λέγει «μὴ ἐξεῖναι ἐπίσκοπον, κἂν τελευτᾷ, ἕτερον καθιστᾶν διάδοχον...» (Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμῶνος Πατριάρχου Θεουπόλεως «...μὴ παραπέμπειν τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος ὡς τινα κληρὸν ἀνθρώπινον»).

Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω διατάξεις συναπτόμεναι πρὸς τὴν ἔννοιαν, τὴν φύσιν καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀξιώματος

τῆς ἱερωσύνης, τὸ ὅποιον διὰ τοῦ μυστηρίου καὶ τῆς χειροτονίας ἐπιχέει ἀναφαίρετον τὴν χάριν ἐπὶ τὸν διὰ ταύτης τιμώμενον, ἀναφέρονται, διότι ἐπὶ τούτων συνεχόμενων καὶ πρὸς τὸ δόγμα, ἐφ' ὅσον διὰ τούτων προστατεύεται τὸ διὰ τῆς χειροτονίας ἐπετελούμενον μυστήριον, ἐδράζεται ἡ ὑπεράσπισις τῆς ἡμετέρας αἰτήσεως.

Δ'

Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν Ἱερῶν Κανόνων περὶ ὧν ἀνωτέρω.

Ἐπεκράτησεν ὁ ἀνύπαρκτος διαφορισμὸς τῶν Ἱερῶν Κανόνων εἰς «δογματικούς» καὶ εἰς «διοικητικούς», συνδεόμενος πρὸς τὴν ἄποψιν ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι δῆθεν μόνον «φύλαξ τοῦ δόγματος» καὶ ὅτι ἡ Πολιτεία κατὰ τὰ λοιπὰ μεριμνᾷ.

Τῇ ἀληθείᾳ, ὅμως, δὲν ὑπάρχουν κανόνες δογματικοί, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὅτι δι' αὐτῶν διατυπῶνται δόγματα. Ὑπάρχουν κανόνες δυνάμενοι οὕτω νὰ ὀνομασθῶσι, μόνον διότι ἀναφέρονται εἰς δόγματα τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ὅρους δογματικούς. Ἀτυχῶς διὰ τοὺς δημιουργήσαντας τὴν πεπλανημένην ἐντύπωσιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ διαφορισμοῦ, οἱ κανόνες οὗτοι εἶναι ὅλως δευτερευοῦσης σημασίας.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ «τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ Ἱεροὶ Κανόνες» (Ἀθήνησι 1936), ἀναλύει τὸ θέμα τοῦτο καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἐκ τῶν ὀκτακοσίων ἐξήκοντα τριῶν (863) Κανόνων, μόνον πενήτηκοντα τρεῖς (53) δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὑπὸ τὴν γενικὴν ἔννοιαν δογματικοὶ κανόνες, ἐντελῶς δευτερευοῦσης σημασίας, ὡς οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὴν συνήθειαν τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν ἐορτὴν τῶν Λοχαίων τῆς Θεοτόκου (79ος Κανὼν τῆς Πενθέκτης Συνόδου), εἰς τὴν μονοφυσιτικὴν προσθήκην εἰς τὸν τρισάγιον ὕμνον «ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς» (81ος τῆς αὐτῆς συνόδου), εἰς τὸν τρόπον τῆς ἀποδοχῆς τῶν αἱρετικῶν (95ος) καὶ ἄλλοι.

Συνεπῶς, τὸ Σύνταγμα οὐδὲν ἠθέλησε νὰ προστατεύσῃ διὰ τοῦ κύρους αὐτοῦ καὶ τῶν διατάξεων τῶν πρώτων ἄρθρων αὐτοῦ, ὡς παρακατιῶν ἀναπτύσσεται, αὐτὰς τὰς δευτερευούσας διατάξεις, ἀλλ' ἐκεῖνας τὰς ἀποτελούσας τὸ ΣΥΝΟΛΟΝ τοῦ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ καθιστώσας τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ὁμοίαν πρὸς τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας τὰς ἀποτελούσας τὴν Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν τοιαύτην.

Πέραν, ὅμως, τῶν ἀνωτέρω, οἱ ἀνωτέρω εἰδικῶς μνημονεύμενοι ἱεροὶ κανόνες ΑἴΤΟΝΤΑΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕἰΣ ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗΝ ΛΑΤΡΕΙΑΝ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὡς ἐκ τούτου, ὑφίστανται ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν, μὴ δυνάμενοι νὰ μεταρρυθμισθῶσι εἰμὴ μόνον δι' ἐτέρων Κανόνων, καθιερούμενων μόνον κατὰ τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀντίθετος ἄποψις θὰ κατέληγεν εἰς τὸ ἀπαράδεκτον συμπέρασμα ὅτι δύνανται ἡ Πολιτεία διὰ δια-

τάξεως νομοθετικῆς νὰ καταργήσῃ τὴν καθιερωθεῖσαν δι' ἱεροῦ κανόνος τῆς Πενθέκτης Συνόδου διάταξιν τῆς ἀγαμίας τῶν Ἐπισκόπων, μὴ συναπτομένην καὶ πρὸς τὰ μυστήρια καὶ τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας (ὄρα Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἀνωτέρω σελ. 60) καὶ ἀκόμη θὰ κατέληγεν νὰ δεχθῆ καὶ ἄλλας μεταρρυθμίσεις ἀπαρδέκτους διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐνῶ, ἐξ ἀντιθέτου, θὰ ἐτήρει, ὡς προστατευόμενας ὑπὸ τοῦ Συντάγματος διατάξεις ἐντελῶς δευτερευούσας καὶ ἄνευ οὐσιαστικῆς σημασίας, ὡς δογματικᾶς.

Διότι καὶ οἱ λεγόμενοι διοικητικοὶ κανόνες ἐμπεριέχουσιν, ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δογματικὰ στοιχεῖα. Λόγου χάριν, ὁ ἐκτεθεὶς ἀνωτέρω κανὼν ὁ ἐξασφαλίζων τὴν συνέχειαν τῆς μεταδόσεως εἰς τοὺς Ἐπισκόπους διὰ τῆς χειροτονίας τῆς ἐπιφοιτησάσης τοὺς Ἀποστόλους θείας χάριτος (ὄρα Θεμ. Τσάτσου Εἰσήγησιν ἐπὶ τῶν ἄρθρ. 1 καὶ 2 τοῦ Συντάγματος ὑποβληθεῖσαν εἰς τὴν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Δ. Χατζίκου Συνταγματικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ἀναγνωσθεῖσαν τὴν 9ην Δεκεμβρίου 1946—Τοῦ αὐτοῦ, Μελέται Συνταγματικῶ Δικαίου, 1958, ἰδίᾳ ἐν σελ. 114-116).

Σημειωτέον, ὅτι οἱ κανόνες ΙΣΤ' τῆς ἐν Κων/πόλει καὶ ἐν τῷ Ἱ. Ναῶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων συγκροτηθείσης ἐν ἔτει 861 Πρωτοδευτέρας Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ΚΓ' τῆς ἐν ἔτει 341 τοιαύτης τῆς Ἀντιοχείας - ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ αἰτήσις ἡμῶν—ρουμίζουσιν, ἀναμφισβητήτως, θέματα ἀναφερόμενα Εἰς τὸ Δόγμα καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον περιβάλλονται διὰ τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως, περὶ ἧς κατωτέρω.

Οἱ Κανόνες οὗτοι καλύπτονται ὑπὸ τῆς διατάξεως τοῦ Συντάγματος, διότι αὕτη δὲν ποιεῖται διάκρισιν μεταξὺ κανόνων τεθέντων ὑπὸ Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ Τοπικῶν τοιούτων. Ὁ Κανὼν ΚΓ' τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου καὶ ἅπαντες οἱ κανόνες αὐτῆς βεβαιοῦνται καὶ ἐπικυροῦνται διὰ τοῦ Κανόνος Β' τῆς Στ' ἐν Τρούλλῳ συγκροτηθείσης ἐν ἔτει 691 Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς καλουμένης Πενθέκτης (ὄρα Σύνταγμα Ἱ. Κανόνων Ράλλη καὶ Ποτῆ, τόμ. Γ', σελ. 165-166.—Πηδάλιον Ἀγαπίου Ἱερομονάχου καὶ Νικοδήμου Μοναχοῦ 1908 σ. 219), ἐνῶ οἱ Κανόνες τῆς Πρωτοδευτέρας, ἐν οἷς καὶ ὁ ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ αἰτήσις ἡμῶν, ἐβεβαιώθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ τοῦ Νομοκάνονος τοῦ Φωτίου ἀπὸ τοὺς ἐρμηνευτὰς τῶν Κανόνων καὶ ὡφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας (ὄρα Πηδάλιον, σ. 334, Προλεγόμενα τῆς Πρωτοδευτέρας—Σύνταγμα Ράλλη Ποτῆ, Τομ. α', σ. 10 καὶ 45 καὶ Νικοδήμου Μήλας, τὸ Ἐκκλησ. Δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, Τομ. Α', σελ. 254-255).

Β'

Τὸ ἱστορικὸν

τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἰσοβιότητος τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῆς ἰσχῦος τῶν Ἱερῶν Κανόνων, περὶ ὧν ἀνωτέρω.

Οἱ ἀνωτέρω Ἱεροὶ Κανόνες διτηρήθησαν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ μακροκαινῶν βίου τῆς Ἐκκλησίας ἀλώβητοι καὶ ἡ Πολιτεία, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι μετὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ μέχρι καταλύσεως τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ὑπῆρξεν ἡνωμένη, ἐσε-

βάσθη τὰς διατάξεις ταύτας. Μόνον εἰς ἐποχὴν ἀνωμαλιῶν παρεβιάσθησαν οἱ κανόνες οὗτοι, οὐχὶ ὁμως εὐθέως διὰ τῆς ἀποβολῆς τῶν Ἀρχιερέων ἀπὸ τῶν θέσεων αὐτῶν εἰς ἃς κατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας αὐτῶν.

Ἡ ἀποβολὴ ἐκ τοῦ θρόνου αὐτῶν Πατριαρχῶν διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς Κοσμικῆς Ἐξουσίας σημειοῦται κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ Λεκαπηνοῦ πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ μόλις δεκαεξαετοῦς υἱοῦ του εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Κων/πόλεως καὶ ἐν συνεχείᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν τὴν πρὸ τοῦ Σχίσματος πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ νεοχειροτονηθέντος ὡς κληρικῶ Φωτίου. Ἀλλὰ τόσον εἰς τὴν μίαν περίπτωσιν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἄλλην, ἡ ἀπομάκρυνσις λαμβάνει εἰς ἐ π ο χ ῆ ν ἀ ν ω μ α λ ί α ς καὶ τ ο π ρ ὀ σ χ ῆ μ α, χωρὶς νὰ ὑφίσταται περίπτωσις νὰ ὑποστηριχθῆ ὅτι κατ' ἐφαρμογὴν κανόνος δικαίου ἐχώρησε τὸ ἱστορικὸν γεγονός. Διότι, εἰς μὲν τὴν περίπτωσιν τῆς ἀναρρήσεως τοῦ νεαροῦ Θεοφυλάκτου εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον, πατριαρχεῦσαντος κατὰ τὰ ἔτη 933-956 πρὸς μέγα σκάνδαλον κλήρου καὶ λαοῦ καὶ περιϋβρίσαντος τὸ ἀξίωμα του διὰ βίου ἐκκελυμένου, ἡ δῆθεν «παραίτησις» τοῦ Πατριάρχου Τρύφωνος «ἐπετεύχθη» διὰ πλαστογραφίας (ὄρα Γ. Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἐν Τ.Δ1 σελ. 280 ἐπ.), εἰς δὲ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Μεγάλου Φωτίου διὰ τῆς αὐθαίρετου καταδίκης καὶ καθαιρέσεως τοῦ ἀρνούμενου παραίτησιν Πατριάρχου Ἰγνατίου (ὄρα Κ. Παπαρρηγοπούλου, αὐτόθι, Τ. Γ2 σελ. 287-290).

Εἰς ἅπασας τὰς περιπτώσεις τῆς μακροκαινῶν ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἰσοβιότης τοῦ ἀξιωματοῦ τῶν Ἐπισκόπων, ὡς ἐκ τῆς προεκτεθείσης φύσεως καὶ τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ, πηγάζοντος ἐκ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης, ἀπαρεγκλίτως διτηρήθη, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον καὶ ὁ ξένος καὶ ἀλλόδοξος κατακτητὴς δὲν ἐνδιεφέρθη εἰμὴ μόνον διὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῆς Ἐκκλησίας, ἀδιαφορῶν διὰ τὰ ἐν αὐτῇ συμβαίνοντα.

Τὸ Ἑλληνικὸν κράτος ἰδρυθέν, μετὰ τὴν Παλιγγενεσίαν, ἠδράσθη ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Προτεστάντου τὸ θρησκευμα Μάουερ, παρὰ ταῦτα, ὁμως, ἐδέχθη πλήρως τὸν ἐκδοθέντα Πατριαρχικὸν Τόμον τοῦ ἔτους 1850 (ὄρα περὶ τούτου, Μελετίου Κυθήρων, Δὲν στασιάζεται ἡ ἰσχὺς τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων, σελ. 21) ὑπὸ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐν ᾧ γίνεται μνεία ὅτι «τὰ τῆς Ἐκκλησίας θὰ διοικῶνται ὑπὸ ταύτης κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱερούς Κανόνας ἐ λ ε υ θ ἔ ρ ω ς καὶ ἀ κ ω λ ὑ τ ω ς ἀ π ὸ π ᾶ σ ῆ ς κ ο σ μ ι κ ῆ ς ἐ π ε μ β ᾶ σ ε ω ς».

Ἀξιοσημείωτον εἶναι ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Τόμου τούτου τὸ γεγονός ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δι' ἐγκυκλίου πρὸς τὸν ἑλληνικὸν Λαόν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐγγράφου Αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἐρμηνεῦον καὶ διευκρινίζον τὸν Τόμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διαλαμβανόμενα, καθώρισε ὅτι «πᾶσα καινοτομία καὶ νεωτερισμὸς - ἄπαγε - ἡ ἐπέμβασις καὶ παρείσφρυσις ἐπὶ παρασαλεύσει τῶν ἱερωτάτων τῆς Ἐκκλησίας

ἐθίμων καὶ ὄρων, ἐγγράφων καὶ παραδεδομένων, ἢ ἄλλη περὶ τὰ πνευματικὰ πολιτικὴ καὶ κοσμικὴ ἐπιμιξία, ἀπέστω καὶ μέχρις ἀποπείρας καὶ ἀπλοῦ λογισμοῦ. Οὐ γὰρ ἀγνοεῖται ὑμῖν ὅσον δυσδιάκριτα φύσει τὰ μεθόρια τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν κοσμικῶν πραγμάτων» (ὄρα σχετικῶς Γράμμα τῆς Μεγάλης Πατριαρχικῆς Συνόδου ἀπὸ 24.12.1850. Τὰ σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα Κων/τίου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων Τ. Β', σ. 523-559.—Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου, τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ Ἱεροὶ Κανόνες ἐν σελ. 70, Κυθηρ. Μελετίου, Τὸ θέμα τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐνώπιον τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τοῦ Συντάγματος σ.9-10).

Οὕτως, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς ταύτης τῆς συναλλαγίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἀποτελούσης ὅρον τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τοῦ 1850, καθιερώθη ἡ νέα Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ Συντάγματα τῆς Χώρας ταύτην εἶχον ὑπ' ὄψει αὐτῶν, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν πρώτων αὐτῶν διατάξεων. Ἄλλως τε, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἡ ἐν τῷ Σύνταγματι τοῦ 1864 ἀναφορὰ εἰς τοὺς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ συνταγματικὴ προστασία τούτων, περιελάμβανε μόνον ὀρισμένον τμήμα αὐτῶν καὶ οὐχὶ τὸ σύνολον τούτων, ὅταν πρὸ δεκατεσσάρων μόλις ἐτῶν ἡ Πολιτεία ἀπεδέχτο εὐγνωμόνως τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τοὺς ὄρους καὶ τὰς προϋποθέσεις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τοῦ 1850 ἀποκλείοντος καὶ ἀάπλοῦν λογισμὸν μεταβολῆς τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων, λόγῳ τοῦ «δυσδιάκριτου τῶν μεθωρίων τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν κοσμικῶν».

II ΑΠΟ ΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ

Α'

Ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Συντάγματος ἐπιταγὴ πρὸς τήρησιν ἀπαρασαλεύτων τῶν Ἱερῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων καὶ τῶν Ἱερῶν Παραδόσεων ἀφορᾷ βεβαίως καὶ κυρίως τὴν Ἐκκλησίαν, ὑποχρεομένην νὰ τηρῇ τούτους, ἀλλ' ἀφορᾷ ἀντιστοίχως καὶ τὴν Πολιτείαν, ἥτις ἔχει ὄχι μόνον ὑποχρέωσιν νὰ μὴ προβαίη εἰς νομοθετικάς, ἢ ἄλλας ἐνεργείας ἐξ ὧν καθίσταται ἀδύνατος ἡ συμμόρφωσις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν συνταγματικὴν ταύτην ἐπιταγὴν, ἀλλὰ καὶ ὀφείλει, ὡς ἀσκοῦσα τὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, νὰ λαμβάνη πᾶν μέτρον δι' οὗ θὰ καθίσταται ἐνεργὸς ἢ περὶ τοῦ ἀπαρασαλεύτου τῆς τηρήσεως τῶν Ἱ. Κανόνων συνταγματικὴ διατάξις. (Χρ. Σγουρίτσα, Σύνταγμα. Δίκαιον, Τ. Β' τεύχ. Α', σ. 133. -Ν. Σαριπόλου, Σύντ. Δίκαιον Τ.Γ'. Ἐκδ. Γ', παρ. 52, σελ. 217 ἐπ.).

Β'

Ποία ἡ ἔκτασις τῆς ἐπὶ τῶν Ἱ. Κανόνων συνταγματικῆς προστασίας.

Δύο ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐξηγήθησαν γνώμαι διχάσασαι τὴν Νομολογίαν τῶν Δικαστηρίων καὶ τοὺς θεωρητικῶς ἀσχοληθέντας μὲ τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἀνωτέρω διατάξεως τοῦ Συντάγματος.

Ἡ πρώτη γνώμη ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Συνταγματικὸς Νομοθέτης δι' αὐτῆς προσέδωκε ἠϋξημένην τυπικὴν δύναμιν εἰς ἅπαντας ἀδιαστίκτως τοὺς Ἱεροὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνες καὶ τὰς Ἱεράς Παραδόσεις, ὑπὸ μόνην τὴν προϋπόθεσιν ὅτι οἱ Κανόνες οὗτοι δὲν ἀντιβαίνουν εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ἐπιβάλλων τὴν ἀπαρασάλευτον τήρησιν αὐτῶν, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἀνεπιτρέπτου τῆς καὶ κατὰ νομοθετικὴν ἐπιταγὴν παρεκκλίσεως ἀπὸ τῶν κανόνων τούτων καὶ τῆς Παραδόσεως, ἀνεξαρτήτως ἐὰν οὗτοι ἀναφέρονται εἰς τὸ δόγμα ἢ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Τὴν γνώμην ταύτην ὑπεστήριξαν μὲ βάσιμα ἐπιχειρήματα διακεκριμένοι νομομαθεῖς καὶ ἐπιστήμονες, ἀσχοληθέντες μὲ τὴν ἐν προκειμένῳ ἐρμηνείαν τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου. (ὄρα Ν. Σαριπόλου, Ἑλλην. Συνταγματικὸν Δίκαιον, Τ.Γ', ἐκδ. Γ' παρ. 52, σ. 219-22Π, Κωνστ. Ρακριβάν, Δημ. Παπούλια, Δημ. Δίγκα, Ν. Σαριπόλου καὶ Κων. Ράλλη Γνωμοδότησις ἀπὸ 26.11.1923 ἐν Θεμ. ΑΕ σ. 332 καὶ 351.—Χρυσόστομου Παπαδοπούλου ποτὲ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Τ.Α', σελ. 316 καὶ ἐπ.—Δ. Μπαλάνου, Πολιτεία καὶ Ἐκκλησία σ. 59—Χ. Ἀνδρουτσου, Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία, σελ. 59.—Παν. Παναγιωτάκου, Σύστημα Ἐκκλησ. Δικαίου Τ.Γ', σ. 41-42.—Θεμ. Τσάτσου, Εἰσῆγησις περὶ ἧς ἀνωτέρω.—Τοῦ αὐτοῦ Μελέται Σύνταγμα. Δικαίου 1958, ἰδίᾳ ἐν σελ. 114-116.—Κ. Δυοβουνιώτου, Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας 1916, σελ. 8 καὶ ἐπομ., σελ. 32 καὶ ἐπ. καὶ σελ. 36), ἐδέχθη δὲ καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου Δ. Τζιβανόπουλος ἐν τῇ ἐμπεριστατωμένῃ ὑπ' ἀριθμ. 1333/1907 γνωμοδοτήσει αὐτοῦ (ὄρα ταύτην ἐν Θεμ. ΙΗ σελ. 609-614).

Πρὸς τὴν πρώτην ὡς ἀνω γνώμην, συνεφώνησε καὶ ὁ Ἀρειὸς Πάγος (ὄρα Α.Π. 15/1909 ἐν Θεμ. Κ. σελ. 455 - Α.Π. 448/1953 ἐν ΕΕΝ 21-16) γενομένου δεκτοῦ ὅτι «τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος ἐπιβάλλει εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀπαρασάλευτον τήρησιν τῶν Ἱερῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων καὶ τῶν Ἱερῶν Παραδόσεων, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἀνεπιτρέπτου τῆς καὶ κατὰ νομοθετικὴν ἐπιταγὴν παρεκκλίσεως ἀπὸ τῶν Κανόνων τούτων καὶ Παραδόσεων».

Κατὰ τὴν δευτέραν γνώμην, τὸ Σύνταγμα ἐπιτάσσει τὴν ἀπαρασάλευτον τήρησιν μόνον τῶν Κανόνων καὶ Παραδόσεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ θρησκευτικὰ δόγματα, οἵτινες καινόνες, ἐν τῇ Γραφῇ καὶ ταῖς παραδόσεσι φερόμενοι, καθωρίσθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ διετυπώθησαν ἐν μέρει εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν Ἱερῶν Συνόδων, σχετιζόμενοι πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν, τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν θεῖαν λατρείαν, κατὰ τὰ δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας (ὄρα Σ.τ.Ε. 139/1930 ἐν Θεμ. ΜΑ 755).

Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἡ δευτέρα ἀποφίσις δὲν εὐσταθεῖ. Ἡ διάκρισις τῶν Κανόνων εἰς δὲ

γματικούς και εἰς διοικητικούς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν πραγματικὴν θέλησιν τοῦ Συνταγματικοῦ Νομοθέτου τοῦ 1844. Πρόθεσις νὰ περιορίσῃ τὴν κατὰ τὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ ἀπεριόριστον κατοχύρωσιν τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων εἰς τοὺς δογματικούς Κανόνες μόνον, οὐδαμῶς θεμελιούται. Ἐξ οὐδενὸς στοιχείου δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν ὅτι ὁ Συνταγματικὸς Νομοθέτης τοῦ 1864 ἐθέσπισε τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος καὶ ὁ Νομοθέτης τοῦ 1911 τὸ διετήρησε ὑπὸ διάφορον ἢ ὁ Νομοθέτης τοῦ 1844 ἔνοιον, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀπαρασάλευτον διαφύλαξιν τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων (ὅρα Θεμ. Τσάτσου, ἐνθ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 114), παρὰ τὸ γεγονός ὅτι πανηγυρικῶς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀπεδέχθη τοὺς ὅρους καὶ τὰς προϋποθέσεις τοῦ Πατριαρχικοῦ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ 1850, ἐν ᾧ σαφῶς περιλαμβάνεται ἡ ἀκριβὴς καὶ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ἀπαρασάλευτου τῆς τηρήσεως, ἀποκλείουσα καὶ ἀάποῦν λογισμὸν) μετακινήσεως τῶν ὁρίων μεταξὺ τῶν πνευματικῶν καὶ κοσμικῶν πραγμάτων.

Διότι καὶ ἂν ἀκόμη ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Συνταγματικὸς Νομοθέτης τοῦ 1844 καὶ ὁ τοῦ 1864 ἐγνώριζον τὴν περὶ ἧς πρόκειται διάκρισιν καὶ πάλιν εἶναι δεδομένον — ὡς ἐν μέρει I τοῦ παρόντος ἐξετέθη — ὅτι «ἐκ τῶν Κανόνων — 863 τὸν ἀριθμὸν — μόνον 53 δύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω γενικὴν ἔνοιαν δογματικοί, ἐντελῶς δευτεροουσίης σημασίας» (ὅρα Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ Ἱεροὶ Κανόνες ἐν σελ. 69 καὶ τοῦ Αὐτοῦ, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν σελ. 229).

ὑπὸ τοιοῦτον φῶς, πῶς εἶναι δυνατόν (νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης τοῦ 1844 καὶ ὁ τοῦ 1864, ἐν ἐπιγνώσει τῆς διακρίσεως ταύτης, ἐν ἐπιγνώσει δηλ. ὅτι οἱ κανόνες, κατὰ τὸ μέγιστον μέρος δὲν εἶναι δογματικοί, ἠθέλησε διὰ τῆς ἀδιακρίτου μνείας τῶν συνοδικῶν κανόνων, νὰ κατοχυρώσῃ τὸ ἀπαρασάλευτον τῶν δογματικῶν καὶ μόνον κανόνων» (ὅρα Θεμ. Τσάτσου, ἐνθ. ἀνωτέρω σ.114).

Εἰ τὰς ἀνωτέρω ἀπόψεις ἀντιτάσσεται παρὰ τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς διακρίσεως μεταξὺ τῶν Ἱερῶν Κανόνων ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι μεταξὺ τῶν Κανόνων ὑφίστανται καὶ τινες περιλαμβανόμενες διατάξεις ἀνεφαρμόστους. Ὡς παράδειγμα ἀναφέρουσι τὸν 58ον κανόνα τῆς ἐν Κερθαγένῃ Συνόδου, κατ' ὃν «Ὁμοίως, ἤρεσεν αἰτήθηναί ἀπὸ τῶν ἐνδοξοτάτων βασιλέων, ἵνα τὰ λείψανα εἰδωλολατρίας μὴ μόνον τὰ ἐν ξοάνοις, ἀλλὰ καὶ ἐν οἰοισδήποτε τόποις καὶ ἄλσεσι ἢ δένδροις, παντὶ τρόπῳ ἐξαλειφθῶσιν». Κατὰ τοὺς ὑποστηρικτὰς τῆς μεταξὺ τῶν κανόνων διακρίσεως, βάσει τοῦ κανόνος τούτου θὰ εἶδει ἡ Πολιτεία νὰ χωρήσῃ κατ' ἀξίωσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς κατεδάφισιν τοῦ... Παρθενώνος. Ὁ κανὼν, ὅμως, οὕτως, ὡς σαφῶς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ προκύπτει, δὲν εἶναι κανὼν δικαίου τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' αἰτήμα πρὸς τοὺς Βασιλεῖς, ἐξ οὗ προκύπτει ὅτι καὶ ἡ διατυπώσασα τοῦτον Σύνοδος ἐπίστευε τὴν Πολιτείαν μόνην ἀρμοδίαν νὰ καταστήσῃ τὸ αἶτημα τοῦτο θέσπισμα (ὅρα Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἀνωτέρω σελ. 276).

Ἀλλ' ἐσχάτως πρὸς πάντα τ' ἀνωτέρω, ἡ Ἐκκλη-

σία δέχεται ὅτι κανόνες, οἵτινες, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καὶ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου δὲν ἔχουσι λόγον ἐφαρμογῆς ἀποβάλλουσι τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, ὡς («κ α ἰ ρ ι κ ο ῖ ο») (ὅρα Μελετίου Σακελλαροπούλου ἐν τῷ φυλλαδίῳ «Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ διορισμοῦ τῶν ψαλτῶν καὶ νεωκόρων» 1909 σελ. 94-101), καὶ ὅτι ἀκόμη περισσότερον «οἱ δευτερεύοντες κανόνες διὰ τῆς γενικῆς ἀχρηστίας ἀθετοῦνται» (ὅρα Χρ. Ἀνδρούτσου, Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία ἐξ ἐπόψεως ὀρθόδοξου 1920, σ. 62). Συνεπῶς, ἡ σχετικὴ περὶ τούτου ἀντίρρησης δὲν εὐσταθεῖ καὶ καταπίπτει.

Ἀντετάχθη, ἐπὶ πλεόν, ὅτι δῆθεν ἡ Ἐκκλησία παρεδέχθη τὴν κατάργησιν τῶν κανόνων διοικητικοῦ περιεχομένου διὰ νόμου καὶ μνημονεύεται ὡς τοιαύτη ἢ περιπτώσις τῶν νόμων Σ' καὶ ΣΑ' τοῦ 1852. Ἀλλ' ἡ παραδοχὴ αὕτη δὲν εἶναι κανὼν δεδομένη (ὅρα Θεμ. Τσάτσου, ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 115). Ἄλλο «παραδοχὴ» καὶ ἄλλο «ἐφαρμογὴ» καὶ ἐκτελέσεις τοῦ Νόμου. Ἡ Ἐκκλησία ἠμφεσβήτησε τὴν συνταγματικότητα τῶν νόμων τούτων (ὅρα Σ. Γιαννοπούλου - Συλλογὴ Ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 1901 σελ. 946), ἢ δ' ἐφαρμογὴ τῶν ἀπετέλεσε μόνον «συμμόρφωσιν πρὸς τὴν ἀνάγκην τῶν πραγμάτων», ἐκ τῆς ὁποίας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συναχθῇ παραδοχὴ, οὐδ' ἐπικυρώσις τῆς ἀκυρότητος, ἐφ' ὅσον τὰ διὰ τοῦ Συντάγματος ἐξ ὑπαρχῆς ἄκυρα, οὐδέποτε κυροῦνται.

Πέραν τῶν ἀνωτέρω καὶ ὁ δικαστικὸς ἀγὼν ὃν ἐπὶ μακρὸν διεξήγαγεν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ άρθρου 114 τοῦ Δημοτικοῦ Κώδικος, ἀποτελεῖ μίαν πρόσθετον ἀπόδειξιν τῆς ἀρνήσεως τῆς Ἐκκλησίας νὰ δεχθῇ τὴν διὰ νόμου κατάργησιν κανόνων ἱερῶν διοικητικοῦ περιεχομένου, οἵτινες δὲν ἀντιβαίνουν εἰς τὸ Σύνταγμα. Καὶ ἐὰν ἀκόμη «ἡ παραδοχὴ» αὕτη ἦτο δεδομένη, δὲν θὰ ἦτο ἱκανὴ νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἔνοιαν τοῦ Συντάγματος (Θεμ. Τσάτσου, ἐνθ. ἀνωτέρω). Καὶ τοῦτο μόνον θὰ ἠδύνατο νὰ ἰσχυρισθῆ τις. Τὴν δημιουργίαν ἐθίμου. Ἐθιμον, ὅμως, συνταγματικὸν παρ' ἡμῶν εἶναι νοητὸν μόνον ὡς συμπληρωματικόν, οὐχὶ δ' ὡς καταργητικὸν ρητῆς διατάξεως.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο δυνατόν, ἐπίσης, νὰ ὑποστηριχθῇ ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως, ἐνδιαφερούσης ἐν προκειμένῳ, εἶναι ἡ ἐπέλεσις συνταγματικῆς ἀλλοιώσεως, ἐγκειμένης εἰς περιορισμὸν τῆς ἀρχῆς περὶ τοῦ ἀπαρασάλευτου τῶν Ἱερῶν Κανόνων. Ἡ θεμελιώσις τοιαύτης ἐκδοχῆς θ' ἀπέβαινε ὅμως δυσχερῆς, ἐφ' ὅσον καὶ μὴ «δογματικοὶ» κανόνες ὡς ὁ 1ος Ἀποστολικὸς Κανὼν ὁ ὀρίζων τὴν χειροτονίαν τοῦ ἐπίσκοπου ὑπὸ δύο ἢ τριῶν, εἶναι ἀδύνατον νὰ καταργηθῶσιν ἄνευ ἀλλοιώσεως τῆς μορφῆς τῆς Ἐκκλησίας (ὅρα Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἀνωτέρω σελ. 58), ἔτεροι δέ, ὡς οἱ ἐφ' ὧν ἐπιστηρίζεται ἡ αἰτήσις ἡμῶν ἐμπεριέχουσι δογματικὰ στοιχεῖα, ὡς ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης καὶ τῆς ἀναφαιρέτου θείας χάριτος Αὐτοῦ, ἦτις, κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν διδασκόμενα, συνάπτεται πρὸς τὴν ἄσκησιν καὶ τῶν διοικητικῶν καθηκόντων (ἐποπτείας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πνευματικοῦ ποιμνίου) ἐν τῇ λαχούσῃ ἐνὶ ἐκάστῳ Ἱ. Ἐπισκοπῇ".

Υ Π Ο Μ Ν Η Μ Α

ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΘΕΙΣΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 86

Ἐν Πειραιεῖ, 11-3-1967

Πρὸς

τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Εἰς Ἀθήνας

Μακαριώτατε καὶ Σεβασμιώτατοι ἅγιοι ἀδελφοί, χαίρετε ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πάντοτε.

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀπασχολήσωμεν τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, μὲ τὸ ἐπόμενο φλέγον θέμα, ὅπερ κατὰ τὴν ἀκλόνητον πεποιθήσιν ἡμῶν, ἀξίζει νὰ ἀφαιρέσῃ καὶ τὸν ὕπνον πάντων τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν, προκειμένου νὰ ἀντιμετωπισθῇ, οὐ μόνον μὲ τὴν δέουσαν σύνεσιν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐπιβαλλομένην Εὐαγγελικὴν παρρησίαν καὶ γενναιότητα.

Ἀσφαλῶς ἤδη ἔχει περιέλθει εἰς τὴν Ὑμετέραν γνῶσιν, ἡ ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, ἡ ἀπορρίψασα τὰς προσφυγὰς Σεβ. ἁγίων ἀδελφῶν, ἀναλωθέντων ἐπὶ 10ετηρίδας εἰς τὴν πίστην καὶ ἀφωσιωμένην διακονίαν τοῦ μεγαλείου τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐνδόξου Ἔθνους ἡμῶν, ἐξωσθέντων ἀνοικτιρμόνως ἐκ τῶν Ἐπισκοπῶν αὐτῶν, διὰ νομοθετήματος τῆς Πολιτείας, ἐπὶ τῇ δεινῇ κατηγορίᾳ, ὅτι συνεπλήρωσαν ἤδη, τὸ 80ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν, τοῦ νομοθετήματος τούτου υἱοθετηθέντος διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Σ. Ἐπικρατείας. Καὶ τὴν μὲν ἀπόφασιν δὲν δυνάμεθα ἴσως νὰ κρίνωμεν. Δυνάμεθα ὅμως καὶ ἔχομεν ἐπιτακτικώτατον χρέος, νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ τὰς ὀλεθρίας ἐπιπτώσεις τὰς ὁποίας αὕτη θὰ ἔχη. Ποία ἡ καταλυτικὴ τῆς αὐτοτελείας τῆς Ἐκκλησίας σημασία τῆς ἀποφάσεως ταύτης, δὲν νομίζομεν, ὅτι παρίσταται ἀνάγκη διὰ λόγων καὶ ἐπιχειρημάτων νὰ ἐκθέσωμεν, καθ' ὅσον καὶ ἀγραμμάτοις νεωκόροις εἶναι τοῦτο φανερόν. Τὸ σημαντικώτερον καὶ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸν μέρος τοῦ ὄρκου τοῦ Ἐπισκοπικοῦ, τὸν ὁποῖον δίδομεν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ Μεγάλου Μηνύματος, ὅπερ τελεῖται ὀλίγας στιγμὰς μετὰ τὴν ἐκλογὴν ἡμῶν ὡς Ἐπισκόπων καὶ τὸν ὁποῖον ὄρκον ἐπαναλαμβάνομεν πλατύτερον, ὀλίγον πρὸ τῆς Ἐπισκοπικῆς χειροτονίας ἡμῶν, εἶναι ἡ πανηγυρικὴ καὶ ἐν πληθούσῃ Ἐκκλησίᾳ δῆλωσις, ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἐπισκόπων «...ὑπερ-

μαχῆσαι τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας». Ἡμεῖς τοῦλάχιστον δὲν φρονοῦμεν, ὅτι εἶναι δυνατόν εἰς τὴν πορείαν τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἡμῶν βίου, νὰ ἔχωμεν πολλὰς σημαντικὰς εὐκαιρίας νὰ ὑπερμαχήσωμεν τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς παρέχει ἡμῖν τὴν εὐκαιρίαν νὰ πράξωμεν ταῦτο, ἢ πρὸ ὀλίγων ὥρῶν ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις τοῦ Συμβ. Ἐπικρατείας, ἡ ὁποία, σὺν ἄλλοις, καθιεροῖ, τὴν ὅλως ἀπαράδεκτον καὶ ἀπόβλητον ἀρχήν, καθ' ἣν δῆθεν ὁ πολιτειακὸς νομοθέτης, δύναται νὰ ἀθετῇ ἢ καὶ νὰ μεταβάλλῃ Κανόνας θεῖους καὶ ἱεροῦς, ἀναγομένους εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀναλόγως τῶν ἐποχῶν καὶ τῶν ἐξελίξεων τοῦ κόσμου. Καὶ ποῖαν ἔννοιαν καὶ συντριπτικὴν ἐπίπτωσιν δύναται νὰ ἔχη ἡ ἀπόφασις αὕτη, διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν εὐστάθειαν, οὐ μόνον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ πάσης ὁμοδόξου Ἐκκλησίας, βιούσης ὑπὸ ἀλλοπίστους ἢ ἔτεροδόξους Κυβερνήσεις, ἐπ' ὀλίγον σήμερον δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν, πλήρως δὲ καὶ τελείως ἀργότερον θὰ κατανοήσωμεν, ἂν μὴ ἀμέσως ἀντιμετωπίσωμεν τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν.

Ἡ ἀπόφασις τοῦ Σ. Ἐπικρατείας, ἥτις ἀπὸ πλευρᾶς τοῦ θανατοῦντος νομικοῦ γράμματος, ἐνδέχεται νὰ εἶναι συνεπής, ἀπὸ πλευρᾶς Κανονικοῦ Δικαίου, ἀποτελεῖ δεινὴν ἐκθεμελίωσιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐὰν μὴ εὐρεθῇ τρόπος διὰ νὰ κοιμηθῇ ὕπνον αἰώνιον, θὰ στοιχίσῃ δεινῶς, οὐ μόνον εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τὴν βιοῦσαν εἰς τὸν χῶρον τὸν ἀπὸ τοῦ Ἐβρου μέχρι τοῦ Ταινάρου, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, βιοῦσαν ἐν τῇ διασπορᾷ. Δεχόμεθα ἀπολύτως τὴν εὐσυνειδησίαν τῶν ἐκδωσάντων τὴν ἀπόφασιν ταύτην κ. Συμβούλων τῆς Ἐπικρατείας, διὸ καὶ δεχόμεθα ὅτι καὶ οἱ ἴδιοι θὰ θλιβοῦν βαθύτατα, ὅταν ὄχι ἔπειτα ἀπὸ πολὺν χρόνον, θὰ διαπιστώσουν καὶ ἐκεῖνοι, ὅτι, ἔστω ἀθελήτως, ἐτραυμάτισαν σκληρῶς, διὰ τῆς ἀποφάσεώς των, τὰς ἀπανταχοῦ βιούσας Ἑλληνικὰς ὁμοδόξους Ἐκκλησίας.

Δὲν προτιθέμεθα τὸ ἐγγραφὸν ἡμῶν τοῦτο, νὰ μεταποιηθῇ εἰς μακροσκελῆ Κανονικὴν πραγματείαν, ὅπως καταδειχθῇ ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Σ. Ἐπικρατείας ἐξουθενώσε σειρὰν ἰ. Κανόνων, ἀδιαμφισβητήτως καὶ ἀναντιλέκτως προστατευομένην ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Καταστατικοῦ τῆς Χώρας, διότι ὁ σκοπὸς ἡμῶν εἶναι εἰς καὶ μόνον: Ταπεινῶς νὰ εἴπωμεν τὰς ἡμετέρας ταπεινὰς μὲν, ἀλλὰ σημαντικὰς σκέψεις, περὶ τοῦ πρακτέου, μετὰ τὸ λάκτισμα τὸ ὁποῖον ἐδέχθησαν οἱ ἰ. Κανόνες, οἱ ὡς ἀπαραδέκτους καὶ ἀτόπους» κρίνοντας, κατακρίνοντας καὶ καταδικά-

ζοντες τὰς τοιοιουτρόπους ἐξώσεις τῶν Ἐπισκόπων ἀπὸ τῶν Ἐπισκοπῶν αὐτῶν. Ἀλλὰ παρ'ὅτι δὲν σκοποῦμεν νὰ συντάξωμεν Κανονικὴν πραγματείαν, ἐν τούτοις, γοργῆ γραφίδι, ποιούμεθα μνεῖαν ἐνίων ἰ. Κανόνων ἐχθρικῶς ἐχόντων πρὸς τὰς ἐξώσεις τῶν Ἱεραρχῶν ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν, τόσον ἐχθρικῶς, ὥστε μετὰ δυσκολίας δέχονται καὶ αὐτὰς τὰς οἰκειοθελεῖς ἀπὸ τῶν Ἐπισκοπῶν αὐτῶν, παραιτήσεις τῶν Ἱεραρχῶν. Περὶ τοῦ τελευταίου τούτου ἀρκετὰ δηλωτικὸν εἶναι τὸ περιστατικὸν τῆς παραιτήσεως τοῦ Ἐπισκόπου Μάκρης Θεοδούλου, ὅστις ὑπέβαλε παραίτησιν ἀπὸ τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, ἥτις «μετὰ ἡμέρας, Συνοδικῶς, Πατριαρχεύοντος τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριάρχου κυροῦ Μιχαήλ τοῦ Ἀγχιάλου, ἠπράκτησεν. Ἴδων γὰρ ὁ τοιοῦτος Πατριάρχης τὴν παραίτησιν τοῦ Ἐπισκόπου, μὴ διαλαμβάνουσιν παραιτεῖσθαι τὸν Ἐπίσκοπον ὡς ἀνάξιον, ἀλλ' ὡς μὴ ἄξιον, εἶπεν, ὅτι ἀπαράδεκτος ἢ τοιαύτη παραίτησις ἐστίν» (Ράλλη - Ποτλῆ, τ. Β' σελ. 700). Ἀλλ' ἄς μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα ἐνὸς ἰ. Κανόνος, τοῦ 16ου τῆς Πρωτοδευτέρας Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, διακελευομένου ταῦτα: «Τῷ μηδενὶ τρόπῳ Ἐπίσκοπον καταστήναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἧς ἔτι ὁ Προεστὼς ζῆ καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ συνίσταται τιμῆ, εἰ μὴ αὐτὸς ἐκὼν τὴν Ἐπισκοπὴν παραιτήσεται. Χρὴ γὰρ πρότερον τὴν αἰτίαν τοῦ μέλλοντος τῆς Ἐπισκοπῆς ἐκδιώκεσθαι, Κανονικῶς ἐξεταζομένην, εἰς πέραν ἄγεσθαι εἶθ' οὕτω μετὰ τὴν αὐτοῦ καθάρισιν, ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ προβιβάζεσθαι. Μνημονευτέος ὡσαύτως καὶ ὁ τρίτος Κανὼν τοῦ θείου Κυρίλλου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, διαγορευῶν: «Τοὺς δὲ τῆς παραιτήσεως λιβέλλους, οὐ κατὰ προαίρεσιν οἰκείαν, ἀλλ' ὡς ἐξ ἀνάγκης καὶ φόβου καὶ τῆς τινῶν ἀπειλῆς ἐπιδοῦναι φησι. Καὶ ἑτέρους δὲ πράγμα ἐστίν, οὔτε τοῖς τῆς Ἐκκλησίας ἀρέσκων θεσμοῖς, τὸ λιβέλλους παραιτήσεων προσάγειν τινὰς τῶν Ἱεραρχῶν. Εἰ γὰρ εἰσιν ἄξιοι τοῦ λειτουργεῖν, ἔστωσαν ἐν τούτῳ. Εἰ δὲ ἀνάξιοι, μὴ ἀπὸ παραιτήσεως ἐξίτωσαν, κατεγνωσμένοι δὲ μᾶλλον ἐπὶ πράγμασιν, ὧν ἄν τις πολλὴν ποιήσαιο καταβολήν, ὡς ἔξω τε ἐχόντων πάσης ἀκολουθίας. Πρόσειπε τὴν παρὰ σοὶ Ἀδελφότητα...». Ὅτι παραιτοῦνται τὰς Ἐπισκοπὰς καὶ ἐπαρχίας τῶν τινῶν Ἐπίσκοποι, τοῦτο δὲν εἶναι ἀρεστὸν εἰς τοὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, ταῦτον εἰπεῖν, ὅτι εἶναι παρὰ Κανόνας καὶ ἄτοπον ὡς ὁ ἅγιος Νικόδημος ἐρμηνεύει.

Ἀναγκαῖον νὰ ὁμολογηθῆ, ὅτι τὸ Σ. Ἐπικρατείας διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ, μετεβλήθη εἰς αὐστηρὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον καὶ ἐπέβαλε τὴν βαρυτάτην ποινὴν τῆς ἐκπτώσεως εἰς τοὺς προσφυγόντας εἰς αὐτὸ ἀδελφούς, ἐκδεχθὲν κατὰ τινὰ τρόπον, ὡς καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον τοῦ παρόντος ἡμῶν ἐγγράφου διαλαμβάνεται, ὡς βαρεῖαν κατηγορίαν, τὸ ὅτι οἱ Ἱεράρχαι, οἱ ἀνοικτιρμόνως ἀλλὰ καὶ παρὰ νόμῳ ἐξωσθέντες τῶν Ἐπισκοπῶν τῶν, συνεπλήρωσαν τὸ 80ὸν αὐτῶν ἔτος. Ἄς ἀκουσθῆ δὲ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, ὅτι τοῦ λοιποῦ εἰς τὰ βαρύτερα παραπτώματα καὶ ἐγκλήματα τὰ μέχρι σήμερον

γνωστά, τὰ συνεπαγόμενα τὴν ποινὴν τῆς ἐκπτώσεως, διὰ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας, περιλαμβάνεται καὶ ἐν ἕτερον ἐγκλημα, τὸ νὰ παρατείνῃ δηλαδὴ ὁ Πανάγιος Θεός, «ὁ καιροὺς καὶ χρόνους ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ θέμενος», τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τῶν Ἐπισκόπων, μέχρι καὶ τοῦ 80οῦ ἔτους. Πάλιν «ἐπιείκεια» τοῦ νόμου, ὅτι δὲν ἀπεφάσισε νὰ κρημνίζονται ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ Ταυγέτου εἰς τὸν Καϊάδα, οἱ τὸ 80ὸν αὐτῶν ἔτος συμπληρώσαντες Ἐπίσκοποι!!!

Πόσον φρικτὸν, νὰ ἀποτολμοῦν τινες νὰ παραλληλίζουν τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσιν τῶν Ἐπισκόπων, μὲ τὴν θέσιν οἰουδήποτε ἀνωτάτου Κρατικοῦ ὑπαλλήλου καὶ λειτουργοῦ, ὥστε μὴ διατάξουν νὰ γράφουν καὶ νὰ ὑποστηρίξουν, ὅτι ὅπως ἐξέρχονται τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν ὁ Πρόεδρος τοῦ Σ. Ἐπικρατείας καὶ λοιποὶ ἄλλοι ἀνώτατοι δικαστικοί, οὕτως εὐχερέστατα δύναται νὰ ἀποστρατεύεται καὶ ὁ Ἐπίσκοπος!!! Σημεῖον καὶ τοῦτο τῶν δεινῶν καιρῶν οὗς διανύομεν. Θεωροῦμεν τὴν κρινομένην ἀπόφασιν ὡς κραυγαλέως ἀντιπίπτουσιν καὶ εἰς τὸν ἰσχύοντα μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης, Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ἄρθρ. 35), ὀρίζοντα ταῦτα: «Ἀρχιερεὺς Κανονικῶς χειροτονηθεὶς ἢ κατασταθεὶς, δὲν ἀποβάλλεται τῆς Μητροπόλεως αὐτοῦ, εἰ μὴ μετὰ ὀριστικὴν καθάρισιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τῆς Ἀρχιερωσύνης ἢ καταδικὴν αὐτοῦ εἰς ἰσόβιον ἀργίαν ἢ ἐκπτώσιν ἀπὸ τοῦ Ὁρόνου».

Ἀλλ' ἴσως ἐναντιωθῆ ταῖς πεποιθήσεσιν ἡμῶν ταύταις, ὁ ἀντίλογος, ὅτι «τί δέον γίνεσθαι, ὅταν οἱ Ἐπίσκοποι γηράσουν καὶ καταστοῦν ἀνίκανοι διὰ τὴν «πληροφορίαν τῆς διακονίας» αὐτῶν;». Ἡ ἀπάντησις εἶναι εὐκολωτάτη. Ὁ νόμος εἶχεν ἐγκαίρως προβλέψει ὄχι μόνον διὰ τοὺς λόγῳ γήρατος καθισταμένους ἀνίκανους πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν Ἐπισκοπικῶν αὐτῶν χρεῶν, Ἐπισκόπους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς εἰς νέαν τυχὸν ἡλικίαν ἀρχηστευομένους. Εἶχε νομοθετηθῆ, ἡ διαδικασία τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἱατρῶν. Οὔτε ὅμως καὶ ὁ ἀντίλογος, ὅτι σπανιώτατα ἐγένετο χρῆσις τῆς περὶ ἧς πρόκειται νομοθετικῆς διατάξεως, δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀνοικτιρμολογίαν τῆς νομοθετήσεως ὀρίου ἡλικίας, καθ' ὅσον αἱ ἐξ αὐτοῦ ἀνυπολόγιστοι ζημίαι, αἵτινες προσγίνονται καὶ θὰ προσγίνουσι εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι πολλὴ μείζονες, τῶν ζημιῶν τὰς ὁποίας ἐζημιώθη ἡ Ἐκκλησία, ἐκ τῆς μὴ ἐφαρμογῆς τῆς διαδικασίας, παραπομπῆς εἰς ἱατρούς, τῶν ἀνισχύρων, λόγῳ γήρατος ἢ ὑγείας, νὰ ἐκπληρώσουν τὰ ἐπισκοπικὰ αὐτῶν καθήκοντα, Ἐπισκόπων.

Ἀλλὰ καιρὸς πλέον νὰ εἴπωμεν τὸ κατὰ τὴν ἡμῶν γνώμην πρακτέον. Εἶναι παλὺ διδακτικόν, ἀλλὰ καὶ πολὺ ἐλεγκτικόν, πᾶν ὅ,τι κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας, ἔπραξαν οἱ Πανεπιστημιακοὶ διδάσκαλοι, διὰ νὰ περικρατήσουν τὴν αὐτοτέλειαν τοῦ Πανεπιστημίου, διακραυγάσαντες καὶ διακραυγάζοντες ἐν συνεχείᾳ, ὅτι δέχονται τὴν ἐποπτεῖαν

ἀλλ' ὄχι τὴν δεσποτεῖαν τῆς Πολιτείας. Καὶ ἠλεκτρίζει πάντα ἐργάτην τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαιτέρως πάντα Ἐπίσκοπον, τὸ γεγονός, ὅτι πρὸ ὀλίγων εἰκοσιτετραῶρων οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐκήρυξαν ἐν διωγμῷ τὸ Πανεπιστημιακὸν Διδασκαλεῖον. Καὶ νὰ σκεφθῆ κανεῖς, ὅτι πάντα ταῦτα πράττουν, πρὸς δικαίαν καὶ ἔξοχον αὐτῶν τιμὴν, ὑπατοὶ διδάσκαλοι, διὰ νὰ εἴπουν εἰς τὴν Πολιτεῖαν «μὴ πέραν τῶν πεδίων», δι' ἐν ἀνώτατον μὲν Ἰδρυμα τῆς Χώρας, μὴ ἀποτελοῦν ὁμῶς θεσμόν, καὶ δὴ θεσμὸν Θεοῦδρυτον, ὅποιος εἶναι ὁ τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας θεσμός, «ὃν ἐκτίσατο Κύριος, τῷ Τιμίῳ Αὐτοῦ Αἵματι». Ἡμεῖς, ποιμένες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, δὲν θὰ πρέπει νὰ πράξωμεν κάτι συγγενές, ἐὰν μὴ γενναιότερον, ἐκεῖνου τὸ ὄποιον, μετ' ἐπαινετοῦ θάρρους, ἠργάσθησαν οἱ Πανεπιστημιακοὶ διδάσκαλοι ; Δὲν πρέπει νὰ διακηρύξωμεν, ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Σ. Ἐπικρατείας, — ἣν δὲν κρίνομεν ἀπὸ τῆς νομικῆς τῆς πλευρᾶς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Κανονικῆς τοιαύτης —, ὡς καταλυτικὴ τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας, δὲν θὰ ἐφαρμοσθῆ παρ' ἡμῶν καὶ δὲν θὰ θεωρήσωμεν τὰς οὕτως «κενωθείσας» Ἐπισκοπὰς, ὡς χηρευούσας καὶ δὲν θὰ προβῶμεν εἰς πλήρωσιν, πεπληρωμένων ἤδη Κανονικῶς Ἐπισκοπῶν, πειθαρχοῦντες οὐ τῷ γράμματι τοῦ νόμου, ἀλλὰ τοῖς Ἀγιοπατερικοῖς κελεύσμασιν, τοῖς ἀποτεθησαυρισμένοις ἐν τοῖς Ἱεροῖς Κανόσιν, ὧν τὸν ἀδοκιμώτατον διαφορισμὸν εἰς δογματικούς!! καὶ διοικητικούς, μετὰ ἱερᾶς ἀγανακτήσεως ἀποδιοπομπούμεθα καὶ καταδικάζομεν, σεβόμενοι διὰ τῆς καταδίκης ταύτης καὶ τὸ ἀξιοσέβαστον Σύνταγμα τῆς Χώρας ἡμῶν, ὅπερ ἀξιοῖ τὴν ἀπαρέγκλιτον τήρησιν τῶν σεβασμίων ἰ. Κανόνων ;

Ἄγιοι ἀδελφοί,

Ἐὰν τυχὸν ἐκ τῆς ἐνεργείας ἡμῶν ταύτης ἠθέλωμεν κατηγορηθῆ ὡς παρανομοῦντες, δυνάμεθα ἀλλὰ καὶ ὑποχρεούμεθα νὰ ἐπιστρέψωμεν τὴν κατηγορίαν ταύτην καὶ νὰ τὴν θέσωμεν ὡς ἄνθρακος πυρὸς ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν κατηγορῶν ἡμῶν, διακηρύσσοντες, ὅτι παρανομοῦν ὅσοι, ἐπὶ καταφρονήσει τοῦ Συντάγματος τῆς Χώρας ἀποφαίνονται, ὅτι ὑπάρχουν Κανόνες δογματικοὶ προστατευόμενοι ὑπὸ τοῦ Συντάγματος καὶ Κανόνες διοικητικοί, μὴ ἐγκοπόμενοι ὑπ' αὐτοῦ. Εὐκαιρία θεία νὰ ὑπερμαχήσωμεν τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ εἴπωμεν εἰς τοὺς προσφιλεῖς Σεφασμιωτάτους ἀδελφούς ἡμῶν, τοὺς ἐν τῇ οὐσίᾳ καὶ ἐν τῇ πραγματικότητι, δεξαμένους

διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Σ. Ἐπικρατείας τὴν βαρυστάτην ποινὴν τῆς ἐκπτώσεως : «Ἀδελφοί, συνεχίσατε ποιμαίνοντες τὰς Ἐπισκοπὰς, εἰς ἃς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ὑμᾶς Ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ». Εἴθε οἱ Κανονικοὶ τῶν Ἐπισκοπῶν Σας Ποιμενάρχαι· καὶ οὐκ ἰσχύει, τὸ πλειστάκις ἀποκταῖνον γράμμα τοῦ νόμου, τὸ σημερινόν οὕτω ρητρεῖον καὶ αὔριον ἀλλοιούμενον ἢ καὶ καταργούμενον, Ἀγιωτάτων Συνόδων, ἢ καὶ Ἀγιοπατερικῶν κελευσμάτων, λαβόντων ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ἐκκλησίας, Κανονικὴν ἀμετάθετον ἰσχύιν». Ἄς διακηρύξωμεν τὰ ἀνωτέρω μὲ σθένος Πατερικόν, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὴν ὑπέρφωτον ἐν οὐρανοῖς θριαμβεύουσαν Ἀγιοπατερικὴν παρεμβολήν, ἐξ ὀνόματος τῆς ὁποίας ἀκούομεν τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν συντάσσομεν τὸ παρὸν ἡμῶν ταπεινὸν ἔγγραφον, τῆς πενθίμου φωνῆς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τοῦ ὀδυνωμένου ἀσφαλῶς, διὰ τὰ συμβαίνοντα ἐν τῷ Ἑλληνικῷ χώρῳ εἰς βάρος τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ποιμεναρχῶν Αὐτῆς, λεγούσης : «Πάνυ μὲ λυπεῖ, ὅτι ἐκλελοίπασιν οἱ τῶν Πατέρων Κανόνες καὶ πᾶσα ἀκρίβεια τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπελήλαται καὶ φοβοῦμαι μὴ κατὰ μικρὸν τῆς ἀδιαφορίας ταύτης προϊούσης, εἰς παντελεῆ σύγχυσιν ἔλθῃ τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα».

Ἡμεῖς, ἐν κατακλείδι, ἐπαναλαμβάνομεν καὶ ἀνανεοῦμεν τὴν ἀπόφασιν ἡμῶν, ὅτι δὲν θὰ μετάσχωμεν ἐκλογῶν πρὸς πλήρωσιν Ἐπισκοπῶν κατεχομένων ἤδη Κανονικῶς, διακηρύσσοντες μετὰ τοῦ μεγάλου ἐρμηνευτοῦ τῶν Κανόνων Ζωναρᾶ : «μὴ χειροτονεῖσθαι Ἐπίσκοπον ἐν Ἐκκλησίᾳ, ἧς ὁ Ἐπίσκοπος ζῆ καὶ οὐκ ἀπεκινήθη τῆς ἰδίας τιμῆς, ἢ γουν τῆς Ἐπισκοπικῆς ἀξίας» καὶ συμμαχοῦντες μετὰ τοῦ Ἀριστηνοῦ, ἀποφαινομένου : «Κατὰ μηδένα τρόπον ἐπιβαινέτω τις Ἐπισκοπῆς, ἧς ὁ προεστῶς ἐτι ζῆ. Δεῖ γὰρ τὴν αἰτίαν πρότερον ζητεῖσθαι τοῦ μέλλοντος ἐκδιώκεσθαι, καὶ μετὰ καθαίρεσιν, ἕτερον προβιβάζεσθαι» (Ράλλη - Ποτλή, τ. Β' σελ. 697, 701).

Κύριος ὁ Θεὸς σώσαι τὴν Ἐκκλησίαν «ἐκ τῆς ὥρας ταύτης», ἣτις εἶναι ἄκρως δεινὴ, ἀλλ' ἐκ γενναίων ἀποφάσεων τῶν Σεβασμιωτάτων Ἐπισκόπων Αὐτῆς, ἐξαρτᾶται νὰ μεταποιοθῆ εἰς ἄκρως ἐνδοξον.

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν,

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀδελφός

† Ὁ Πειραιῶς ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΙΤΡΟΥΣ κ. ΒΑΡΝΑΒΑ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΘΕΙΣΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΙΤΡΟΥΣ
Ἀριθ. Πρωτ. 400

Ἐν Κατερίνῃ τῇ 24ῃ Μαρτίου 1967

Πρὸς

τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Ἀθήνας

Κατόπιν τῆς δημοσιεύσεως τῶν ὑπ' ἀριθμ. 609-612/1967 ἀποφάσεων τῆς ὀλομελείας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, δι' ὧν ἀπορρίπτονται αἱ προσφυγαὶ Σεβ. Μητροπολιτῶν, ἐκ τῶν αὐτοδικαίως ἀποχωρούντων λόγω ὀρίου ἡλικίας συμφώνως τῷ Ν.Δ. 4589/1966, καὶ τῶν ὁποίων ἀποφάσεων, ἕνεκα τῆς ἀπολύτου ταυτότητος ὡς μῖα θεωρουμένων, ἀντίγραφον ἔχομεν εἰς χεῖρας ἡμῶν, εὐσεβάστως προαγόμεθα νὰ θέσωμεν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὰς ἀκολουθούσας ἡμετέρας παρατηρήσεις καὶ σκέψεις.

1. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀπόφασις, τεθεμελιωμένη ἐπὶ πεπλανημένης βάσεως, ἀποστερούσης τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ὅλως ἰδιοτύπου αὐτῆς χαρακτήρος καὶ ἀνατρεπούσης κανονικῶς ἐν αὐτῇ κρατοῦντα, μὲ ἀνυπολογίστους ἐπιπτώσεις καὶ διὰ τὰς λοιπὰς ὁμοδόξους Ἐκκλησίας, εἶναι ἀπόρροια τῆς ἀπὸ τεσσαρακονταετίας σταθερῶς ἀκολουθουμένης παγίας νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, μὴ τροποποιηθείσης παρὰ τὰς ἐν τῷ μεταξύ διατυπωθείσας ἀντιθέτους ἀπόψεις. Κατ' αὐτὴν οἱ ἱεροὶ Κανόνες διακρίνονται ἐσφαλμένως εἰς δογματικούς καὶ διοικητικούς, ἐξ ὧν οἱ μὲν πρῶτοι προστατεύονται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος, θεωρούμενοι ἀνεπίδεκτοι μεταβολῆς, οἱ δὲ δεύτεροι, ὡς ἀναφερόμενοι εἰς διοικητικὰ θέματα, ὑπόκεινται εἰς τὴν κρίσιν καὶ τὴν μεταβολὴν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

2. Ἄλλ' ἤδη ἐν τῇ ὡς ἄνω ἀπόφασί, παρὰ τὰς σοβαρὰς ἀτελείας αὐτῆς καὶ τὸ ἀπαράδεκτον τελικὸν πόρισμα, εἰς τὸ σκεπτικὸν παρατηροῦμεν σημαντικὴν τινὰ πρόοδον, ἔστω καὶ διὰ διστακτικῶν βημάτων σημειουμένην, ἐκ τῆς ὁποίας τεκμηριοῦται, ὅτι καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἀρχίζει νὰ διαβλέπῃ τὰ ἀσθενῆ σημεῖα ἐν τῇ προγενεστέρᾳ σχετικῇ νομολογίᾳ. Οὕτω, καίτοι, κατ' ἀντίγραφον μέχρι τινὸς τῶν μέχρι τοῦδε παρ' ἐκείνη ἰσχυόντων, ἐξακολουθεῖ ἡ διάκρισις τῶν ἱερῶν Κανόνων εἰς δογματικούς καὶ διοικητικούς, ἐν τούτοις κατὰ τρόπον σαφῆ γίνεται ἤδη δεκτὸν διὰ πρῶτην φοράν, ἐξ ὅσον γνωρίζομεν, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν δευτέρων τούτων Κανόνων δὲν δύναται πάντοτε

νὰ ἐπέμβῃ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία, συγκεκριμένως δὲ ἐφ' ὅσον πρόκειται «περὶ βασικῶν διοικητικῶν θεσμῶν», ὡς τοιούτων ὀριζομένων ὑπὸ τοῦ ἰδίου Συμβουλίου «τῶν καθιερωμένων παγίως ἀπὸ μακροῦ ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας». Τοῦτο, φρονοῦμεν, ἀποτελεῖ ἀξιοπρόσεκτον ἀρχὴν προοδευτικῆς ἀνατροπῆς τῶν μέχρι τοῦδε σταθερῶς παρὰ τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας ἰσχυόντων καὶ βάσειν, ἀπὸ τῆς ὁποίας δύναται νὰ ἀφορμηθῇ ἡ ὀλοκληρωτικὴ τῆς νομολογίας μεταβολή. Κατόπιν τούτου καὶ ἡ σχετικὴ νομολογία δὲν δύναται πλέον νὰ θεωρῆται καὶ χαρακτηρίζεται ὡς «παγία», χαρακτηρισμὸν τὸν ὅποῖον ἐκ κεκτημένης μᾶλλον συνηθείας ἐξακολουθεῖ νὰ δίδῃ εἰς αὐτὴν ἡ ὑπ' ὄψιν ἀπόφασις.

3. Ἡ ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς «βασικούς διοικητικούς θεσμούς» ἐπέμβασις τοῦ κοινοῦ νομοθέτου ἐπιτρέπεται, κατὰ τὴν ἐν λόγω ἀπόφασιν, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ μὴ θεμελιώδους μεταβολῆς αὐτῶν, ὅπερ καὶ ἀποτελεῖ προφανῶς κατάλοιπον τῆς προγενεστέρης νομολογίας. Ἄλλ' ἐν προκειμένῳ θὰ πρέπη νὰ παρατηρηθῇ, πρῶτον, ὅτι βασικούς διοικητικούς θεσμούς, κατὰ τὸ νόημα αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως, ἀποτελοῦν πάντες οἱ ἱεροὶ Κανόνες, δεδομένου, ὅτι πάντες οὗτοι, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ ἀπόφασί διαλαμβανομένην προϋπόθεσιν, παγίως ἀπὸ μακροῦ ἐφαρμόζονται ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας· δεύτερον, ὅτι εἶναι πολὺ δυσχερὲς καὶ παρακεκινδυνευμένον νὰ χαρακτηρισθῇ μεταβολὴ τις ὡς μὴ θεμελιώδης, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ἡ ἔννοια τοῦ ὅρου «θεμελιώδης» εἶναι ἀκαθόριστος καὶ λίαν ἐλαστικὴ, καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι καὶ μικρὰ μεταβολὴ εἰς τοιούτους Κανόνες, πάλιν ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν τῆς ἀποφάσεως, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ κλονίσῃ ἀπὸ τῶν θεμελίων αὐτοῦ τὸ ἐκκλησιαστικὸν οἰκοδόμημα· καὶ τρίτον, ὅτι ἀποτελεῖ θέμα βασικῆς σημασίας, ἂν ὁ κοινὸς νομοθέτης εἶναι τὸ ἐνδεδειγμένον ὄργανον νὰ προβαίῃ ἐκάστοτε εἰς ἀξιολόγησιν τῶν κανονικῶν διατάξεων καὶ ἀναλόγους μεταβολάς.

4. Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω καὶ τῆς ὡς ἄνω ἐκτιθεμένης νέας ἀπόψεως τῆς νομολογίας καθ' ἣν οὐδὲ οἱ λεγόμενοι διοικητικοὶ Κανόνες δύνανται ἀ priori νὰ θεωρῶνται μεταβλητοί, κατ' ἀκολουθίαν δὲ τῶν γενομένων παρατηρήσεων καὶ κρίσεων, ἐπιβάλλεται ὅπως, ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰς Κανονικὰς καὶ τὰς Συνταγματικὰς ἀπαιτήσεις, ὀλοκληρωθῇ ἡ ἀρξαμένη ἐν τῇ νομολογίᾳ μεταβολή, κατοχυρουμένων πάντων τῶν ἱερῶν Κανόνων ἀνεξαιρέτως, ὥστε οὗτοι, συνιστῶντες Συνταγματικὰς

Η ΕΝ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΩ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

ΙΓ'

28. Δήλωσις τοῦ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων Ἀρχιεπισκόπου Φιλαδελφείας Σεβασμ. Ἐπιφανίου. Κατὰ τὴν δεκάτην συνεδρίαν, 13 Σεπτεμβρίου, ὁ ἡγούμενος τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν Ἱεροσολύμων Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἐπιφάνιος ἐποίησατο τὴν ἐπομένην δήλωσιν : «Δὲν σκοπεύω νὰ σᾶς ἀπασχολήσω μὲ τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐπὶ δέκα συνεδρίας τώρα συζητοῦμεν. Ἐὰν λαμβάνω τὸν λόγον, αἰτία εἶναι, διότι ἀντελήφθην, ὅτι μερικαὶ ἀντιπροσωπείαι νομίζουν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων δὲν ἀνεγνώρισε πράγματι τὸ κύρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Διὰ τοῦ ἐπισημοτέρου τρόπου βεβαιῶ τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην, ὅτι ἡ Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων ἀνεγνώρισε τὰς χειροτονίας τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἕνα ἢ δύο ἔτη μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ὑφ' οὗς ὄρους τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο ἀνεγνώρισε τὰς χειροτονίας ταύτας. Βεβαιῶ τὴν Ἐπιτροπὴν, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἀναγνωρίζῃ τὸ κύρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν καὶ θὰ συντελέσῃ ὅσον δύναται εἰς τὸ νὰ βοηθήσῃ πρὸς τὴν ὀλονὲν πλησιεστέραν προσέγγισιν

τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μέχρις οὗ θεῖα συνάρσει ἐπιτευχθῆ ἢ ἔνωσις αὐτῶν»¹.

* *

29. Γνώμη τοῦ Πατριαρχείου τῆς Βουλγαρίας. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σλήβεν Νικόδημος ὑπενεθύμισεν, ὅτι ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς μας εἶναι ἡ σύνταξις καταλόγου θεμάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν συμφωνοῦμεν πρὸς τοὺς Ἀγγλικανούς, καὶ ὁ ὁποῖος κατάλογος θὰ εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ μελλοντικοῦ Διαλόγου μετ' αὐτῶν. Εἰς τὰς ἀναγνωσθείσας εἰσηγήσεις ἐτονίσθησαν αἱ διαφοραὶ. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ κοινὰ σημεῖα, ἐπὶ τῶν ὁποίων συναντώμεθα μετ' αὐτῶν. Αἱ Ἐκκλησίαι μας ἔλαβον ἤδη τὴν ἀπόφασιν νὰ διεξαχθῆ Διάλογος. Πᾶσαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἀπεφάσισαν τοῦτο. Ἡ Θεολογικὴ μας Ἐπιτροπὴ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀλλάξῃ αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν. Ἡμεῖς ἐβραδύναμεν μὲ τὸν Διάλογον, ἐνῶ ἀντιθέτως αἱ Προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι εἶναι ἐπιθετικαὶ καὶ προσπαθοῦν νὰ θέσουν ὑφ' ἑαυτὰς ἅπασαν τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν. Κατ' ἐμὲ τὸ ἔργον μας εἶναι : α) Νὰ διατυπώσωμεν τὴν

1. Δακτυλογρ. Πρακτικὰ σελ. 20.

διατάξεις, νὰ μὴ δύναται νὰ τροποποιῶνται διὰ νόμου.

5. Ἄλλ' ἢ ἐν λόγῳ ἀπόφασις, καὶ ὡς ἔχει ἀκόμη, κατοχυροῦσα, κατὰ παρέκκλισιν τῆς ἄχρι τοῦδε νομολογίας, καὶ Κανόνας «διοικητικούς», προσιωγίζουσα δ' ἐκ τούτου ριζικώτερον ἐπὶ τὸ κανονικώτερον μεταβολὴν τῶν προγενεστέρων ἀπόψεων, ὑποχρεοῖ, νομίζομεν, τὴν Πολιτείαν νὰ ἀνεῖναι ἐπὶ τὸ κανονικώτερον καὶ αὕτη τὴν ὑπὸ κρίσιν περίπτωσιν, διὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ρητῶς ὁμολογεῖ, ὅτι «ἀντίκειται πράγματι εἰς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας». Αὕτη ἡ κατηγορηματικὴ διατύπωσις ἐν τῷ σκεπτικῷ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, μὴ ἐπιτρέπουσα ἀμφισβήτησιν ὡς πρὸς τὴν τοποθέτησιν τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι σοβαροτάτου κανονικῆς φύσεως θέματος, παρέχει ἀφ' ἐτέρου βᾶσιμον ἀφορμὴν εἰς τὴν Πολιτείαν, ὥστε, σωφρόνως ἐνεργοῦσα, νὰ προβῆ εἰς τὴν διὰ νόμου κατάργησιν τῆς διατάξεως ταύτης, ἀντικανονικῆς καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ὀργάνων τῆς Πολιτείας χαρακτηριζομένης, ὑφισταμένων ἐν ἰσχύϊ διατάξεων ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ νομοθεσίᾳ διὰ τὴν ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας ἔξοδον τῶν Ἀρχιερέων εἰς περιπτώσεις ἀνικανότητος, πάσης φύσεως, περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν Ἐπισκοπικῶν αὐτῶν καθηκόντων.

Ὅθεν, ἐπὶ τοῦ ἀνακύπτοντος σοβαροῦ κανονικοῦ ζητήματος, ἔχοντος, πολὺ πέρα τῆς συγκεκριμένης περιπτώσεως, γενικώτεραν σημασίαν μὲ ἐπακολούθους βαρυτάτας συνεπειάς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, προτείνομεν εὐλαβῶς, α) ὅπως διατυπωθῆ ταχέως ἐμπεριστατωμένον ὑπόμνημα πρὸς τὴν Πολιτείαν καὶ καταβληθῆ πᾶσα προσπάθεια νὰ καταργηθῆ διὰ νόμου ἢ σαφῶς ἀντικανονικῆ αὕτη διάταξις, ἀφ' ἧς ἴσχυσεν, ἐν τῷ μεταξύ δέ, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τῆς Πολιτείας, τελῶμεν ἐν ἀναμονῇ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐνεργειῶν ἡμῶν τούτων, αἵτινες, ἄσχετοι παντὸς προσωπικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀναφερόμενοι, εἰς τὴν διασφάλισιν τοῦ κύρους τῶν ἱερῶν Κανόνων, θὰ τυγχάνουσιν ἀσφαλῶς τῆς ἐπιδοκιμασίας συμπάσης τῆς Ἱεραρχίας β) ὅπως, ἀξιοποιουμένης τῆς σημειωθείσης προόδου ἐν τῇ σχετικῇ νομολογίᾳ, ἐπιδιωχθῆ περαιτέρω δι' ἐμπεριστατωμένου ἐνημερωτικοῦ κατατοπισμοῦ, προκαλουμένων γνωμοδοτήσεων εἰδικῶν ἐπιστημόνων καὶ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, ἢ πλήρης τροποποιήσις τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος νομολογίας, πρὸς ἀποτροπὴν καὶ ἄλλων ἐν τῷ μέλλοντι δυσαρέστων συνεπειῶν καὶ ἀδιατάρακτον συνεργασίαν τῶν δύο Ἀρχῶν, Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ Ἀδελφός

† Ὁ Κίτρος ΒΑΡΝΑΒΑΣ

ιδιὴν μας Ὁρθόδοξον διδασκαλίαν ὡς πρὸς τὰ ζητήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν διαφοραί· β) Νὰ ὑποβάλωμεν τὸν κατάλογον τῶν ζητημάτων τούτων εἰς τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας μας. Πλήρως ἀποδέχομαι τὴν πρότασιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Μπρατσιώτου, ὅπως εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐπιτροπὴν κατὰ τὸν Διάλογον μετέχουν ὅλα τὰ ρεύματα τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Πολὺ ὀλίγον γνωρίζομεν τὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως καὶ οἱ Ἀγγλικανοὶ πολὺ ὀλίγον γνωρίζουν ἡμᾶς. Ἐχω δῆλωσιν τῆς Συνόδου τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποῖαν θὰ ἀναγνώσω εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίαν². Πράγματι εἰς τὴν ἐπομένην ἐνάτην συνεδρίαν τῆς 12 Σεπτεμβρίου ὁ Σεβασμιώτατος Νικόδημος ἀνέγνωσε τὸ κύριον τμήμα τῆς δηλώσεως ταύτης, ἣτις κατετέθη ὀλόκληρος εἰς τὸ Προεδρεῖον, δυστυχῶς ἡμῶς τὸ ἀναγνωσθὲν τοῦτο τμήμα δὲν περιελήφθη εἰς τὰ Πρακτικά. Μέγα μέρος αὐτοῦ ἐδημοσιεύσαμεν κατὰ τὰς κρατηθείσας ὑφ' ἡμῶν σημειώσεις εἰς προηγούμενον ἄρθρον, ἐπαναλαμβάνομεν δὲ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα, ἵνα περιληφθῶσι κατὰ τὸ σύνολον αὐτῶν αἱ ὑπὸ τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ὑποστηρικθεῖσαι ἐπόψεις.

Πολλάκις τὸ ζήτημα τῆς συνεννόησεως καὶ προσεγγίσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν συνεζητήθη, εἶπεν ὁ Σεβασμιώτατος Νικόδημος. Ἀλλ' ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἀπηρῥύνητο μέχρι τοῦδε χωριστὰ εἰς τὰς ἐπὶ μέρους Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας τῶν Ὁρθοδόξων καὶ ἐλάμβανε μετ' αὐτῶν ἀποφάσεις, αἵτινες δὲν ἦσαν δεσμευτικαὶ διὰ πάσας τὰς Ἐκκλησίας ταύτας. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὰς συνόδους τοῦ Λάμπεθ οἱ Ἀγγλικανοὶ ἐπίσκοποι ἐπανειλημμένως ἐξεδῆλωσαν πόθον πρὸς προσέγγισιν πρὸς ἡμᾶς. Κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἐκ μέρους ἡμῶν εἰς τὴν τρίτην Διάσκεψιν τῆς Ρόδου ἀπεφασίσθη, ὅπως αἱ ἐπὶ μέρους Αὐτοκέφαλοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ὀρίσουν ἐν καιρῷ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν πρὸς καθορισμὸν τοῦ Καταλόγου θεμάτων, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου θὰ διεξήγητο ὁ μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν Διάλογος. Κατόπιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης καὶ ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας συνεκρότησεν Ἐπιτροπὴν, ἣτις κατήρτισεν Ἐκθεσιν τυχούσαν καὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς ὁποίας τὰ κύρια σημεῖα ἔχουσιν ὡς ἑπεται.

Ἡ Ἐπιτροπὴ εἶπεν, 1) ὅτι εἰς τὸν Διάλογον προτάσσεται ἐμπόδιον σοβαρὸν, ὕπερ δέον νὰ ἀρθῆ πρὶν ἢ ἀρχίσουν αἱ συνομιλίαι. Τὸ ἐμπόδιον δὲ τοῦτο εἶναι, ὅτι δὲν δύναται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας νὰ ἀποφασίσῃ ἀνευ τῆς κεφαλῆς τῆς, ἣτοι τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Κοινοβουλίου. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι αἱ ἄλλαι ἐκτὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἀγγλίας ἀκολουθοῦσαι τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν Ἐκκλησίαι εἶναι ἐλεύθεραι, δὲν ἔχουσιν ὅμως ἐνιαίαν διοίκησιν καὶ ἡ μετ' αὐτῶν συνεννόησις καὶ συμφωνία καθίσταται διὰ τοῦτο δυσεπίτευκτος. 2) Εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν ὑπάρχουν διαφοραὶ γνωμῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν τέλει τῶν μυστηρίων. Αὗται χωρίζουν τοὺς πιστοὺς καὶ

κατ' ἐνορίας. Ποῖος ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς μερίδας θὰ ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν; 3) Πῶς θὰ θεωρηθῶν τὰ 39 ἄρθρα; ὡς ὁμολογία πίστεως ἢ ὡς δευτερεῖον κείμενον οὐχὶ θεμελιώδους σημασίας; Ποῖος θὰ κρίνῃ αὐθεντικῶς περὶ τοῦ τί πράγματι ὁμολογεῖ καὶ πρεσβεύει ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία. Καὶ 4) Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἤλθεν εἰς μυστηριακὴν κοινωνίαν μὲ τοὺς Παλαιοκαθολικοὺς, μὲ τοὺς Μεθοδιστὰς, μὲ τοὺς Λουθηρανούς τῆς Σουηδίας, Νορβηγίας, Φιλλανδίας, Δανίας κλπ. Δύναται ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ εὑρίσκηται εἰς μυστηριακὴν κοινωνίαν καὶ πρὸς τὰς Ἐκκλησίας ταύτας; Ἡ Βουλγαρικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ λοιπὸν εἰσηγήθη, ἵνα πρὸ τοῦ ἀρχισῇ ὁ Διάλογος διασαφηνισθῶν τὰ ζητήματα ταῦτα.

* *

30. Ἡ γνώμη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς καθηγητὴς Π. Μπρατσιώτης ἐξεδῆλωσε πλήρη τὴν συμφωνίαν αὐτοῦ εἰς τὸ ὅτι πρέπει νὰ βοηθηθῇ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, ὅπως πλησιάσῃ πρὸς ἡμᾶς ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι θὰ ἀνταποκριθῇ αὕτη εἰς τὰς πρὸς τοῦτο ἐκδηλώσεις ἡμῶν. Ὡς πρὸς τὰ θέματα τοῦ Διαλόγου εἶπεν, ὅτι ἡ προτεραιότης πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν Ἐκκλησιολογίαν ἀφοῦ ἄλλωστε ἐπὶ τούτου συνεφώνησαν καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ὀμιλησάντων. Ἐξ ἄλλου εἰς τὴν Ἐκκλησιολογίαν περιλαμβάνεται καὶ τὸ θέμα τῆς Comprehensiveness. Συνεφώνησε καὶ μὲ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶπον, ὅτι τὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν πρέπει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν μελλαντικὸν Διάλογον, ἀφοῦ προηγουμένως ἐκάστη Ἐκκλησία ἀποφανθῇ ἐπὶ τοῦ ζητήματος. Εἰς τὰ θέματα τοῦ Διαλόγου δύναται νὰ προστεθῶν καὶ τὰ τῶν συνομιλιῶν τοῦ Βουκουρεστίου³. Ὁ αὐτὸς ἀντιπρόσωπος ἔλαβε τὸν λόγον καὶ κατὰ τὴν δεκάτην συνεδρίαν ἐξ ἀφορμῆς βεβαιώσεως τοῦ Μητροπολίτου Μολδαβίας, καθ' ἣν μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες ἔλαβον ἀπόφασιν περὶ τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, συγκαταλέγεται καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, τοῦθ' ὅπερ διημφεσβήτησαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας βεβαιώσαντες, ὅτι «ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δὲν σημαίνει ἀναγνώρισιν καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται αὕτη νὰ συναριθμηθῇ εἰς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι ἀνεγνώρισαν τὸ κύρος τοῦτο». Ὁ καθηγητὴς Μπρατσιώτης παρετήρησεν, ὅτι πράγματι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν ἀνεγνώρισε τὸ κύρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν βασιθεῖσα καὶ εἰς γνωμάτευσιν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν. Παρεμβὰς τότε καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων Π. Τρεμπέλας, ὡς μέλος τῆς γνωματευσάσης Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐξέθεσε δι' ὀλίγον τὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος βασιθεΐσεως ἐπὶ τοῦ ἀνεκὰθεν ἰσχύοντος ἐν τῇ ἀδιαιρέτῳ Ἐκκλησίᾳ κανόνος, καθ' ὃν πάντα τὰ μυστήρια, τὰ τελούμενα ἔξω τῆς μιᾶς ἁγίας Ἐκκλησίας, εἶναι ἄκυρα, οὐχὶ δὲ καὶ ὅλας ἀνυπόστατα. Ἐπὶ

2. Αὐτόθι σελ. 7.

3. Αὐτόθι, ἐν συνεδρίᾳ ὀγδόῃ, σελ. 10.

τῆ εὐκαιρία δὲ ταύτη θίξας καὶ τὸ ζήτημα τῆς χειροτονίας τοῦ Parker ἐχαρκτήρισεν αὐτὴν ὡς πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς ἐκλογῆς ἀντικανονικὴν ὅπως καὶ πραξικοπηματικὴν, τελετουργικῶς ὅμως καὶ δογματικῶς παρὰ τὰς ἐλλείψεις, αἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ σημειωθοῦν, ἰσχυρὰν καὶ μὴ διασπάσασαν ἐξωτερικῶς τὸ νῆμα τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς⁴.

* *

31. Γνώμη τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας. Ὁ αἰδес. πρωτοπρεσβύτερος Γ. Κλίνγκερ εἰσηγήθη, ὅτι πρέπει νὰ καθορίσωμεν τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ βοηθήσωμεν τοὺς Ἀγγλικανούς νὰ προσεγγίσουν πρὸς ἡμᾶς καθορίζοντες μίνιμουμ ἀπαιτήσεων ἀπὸ αὐτοὺς πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐνώσεως. Πρέπει νὰ περιορισθῶμεν εἰς θέματα, ἄνευ τῆς παραδοχῆς τῶν ὁποίων δὲν δύνανται νὰ γίνουν ὀρθόδοξοι. Αὐτὸ δὲν ἔγινεν εἰς τὰς ἀναγνωσθείσας Εἰσηγήσεις. Εἰς αὐτὰς ἀνεφέρθησαν ὅλαι αἱ δυσκολίαι, αἱ ὁποῖαι μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τῶν Ἀγγλικανῶν. Μερικὰ παραδείγματα: 1) Τὸ Filioque μᾶς χωρίζει καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως. Ἐὰν οἱ Ἀγγλικανοὶ δεχθοῦν, ὅτι τὸ Filioque εἶναι μία Δυτικὴ ἐρμηνεία τοῦ Ὁμοουσίου, δὲν θὰ ἤθελον νὰ τὸ διαγράψουν ἀπὸ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως. (Ὁ αἰσδεσιμολογιώτατος ὅμως λησμονεῖ, ὅτι ἐξ ἀρχῆς πρὸς ἔξαρσιν τῆς ὁμοουσιότητος ταύτης εἰσήχθη ἡ πέτραν σκανδάλου διὰ τὴν Ἀνατολὴν ἀποτελέσασα προσθήκη αὐτῆ). 2) Σύνοδοι. Συγγράμματά τινα ἀποδεικνύουν, ὅτι αἱ τέσσαρες πρῶται Οἰκουμηνικαὶ Σύνοδοι ἐθεωροῦντο εἰς τὴν Δύσιν πρὸ τοῦ σχίσματος μεγαλύτερας σημασίας ἀπὸ τὰς λοιπὰς. Οἱ Ἀγγλικανοὶ δὲν εἶναι οἱ πρῶτοι, οἱ ὁποῖοι ἠμφεσβήτησαν τὸ κύρος τῆς Ζ' Οἴκουμ. Συνόδου. Τοῦτο ἔπραξαν καὶ οἱ θεολόγοι τῆς ἐποχῆς Καρόλου τοῦ μεγάλου. Ἡ προσκύνησις τῶν εἰκόνων δὲν ἔχει ἀναπτυχθῆ εἰς τὴν Δύσιν τόσον ὅσον εἰς τὴν Ἀνατολὴν. Πρέπει νὰ θέσωμεν ζήτημα ἀυθεντίας τῶν Οἴκουμ. Συνόδων καὶ οὐχὶ ζήτημα τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν. (Ὁ αἰσδεσιμολογιώτατος παρέτρεξεν, ὅτι ἡ Δύσις πρὸ τοῦ σχίσματος ὅσον καὶ ἂν διέκρινε μεταξὺ μείζονος καὶ ἥττονος σημασίας ἐν ταῖς Οἴκουμ. Συνόδοις, ὅμως δὲν ἀπέριψεν, ἀλλ' ἀπεδέχθη ταύτας καὶ τὸ κύρος αὐτῶν. Ἐπὶ πλέον δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν, πῶς θὰ στηρίζωμεν τὴν ἀυθεντίαν τῶν Οἴκουμ. Συνόδων, ὡς προτιμᾶ, ὅταν κατ' ἀρχὴν ἀπορρίπτωμεν τὰς πλείονας τούτων;). Παρὰ τὰς ἐλευθεριαζούσας του ταύτας τάσεις ὁ αἰδ. Κλίνγκερ προχωρῶν προσθέτει 3) «Διὰ τὴν Ἰερωσύνην, ἡ προσωπικὴ μου γνώμη εἶναι, ὅτι αἱ Ἀγγλικανικαὶ χειροτονίαι δὲν εἶναι ἔγκυροι. Καὶ ἐὰν ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι τὰς ἀπορρίψουν, μένει τὸ ζήτημα, πῶς ἡμεῖς θὰ ἀποκαταστήσωμεν τὴν Ἰερωσύνην εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν. 4) Ἀπὸ ποῖαν ἀρχὴν ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ θὰ ζητήσωμεν νὰ γίνουν δεκτοὶ οἱ ὄροι μας; Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει ὄργανον νὰ ἐκ-

4. Αὐτόθι σελ. 15. Ἴδε εἰς προηγούμενα ἄρθρα ἀναπτυσσομένην τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ κατὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ Parker.

5. Αὐτόθι σελ. 10.

φράζῃ τὴν γνώμην τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ ποῖον θὰ ἀναμένωμεν ἀπάντησιν;»⁵.

* *

32. Γνώμη τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας. Εἰς τὴν ἐνάτην συνεδρίαν, ἔχων ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἀνωτέρω γνώμην τοῦ αἰδес. Γ. Κλίνγκερ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας αἰδес. Νεῖλος Καριόμα εἶπεν: «Ἐδῶ ἠκούσθησαν εἰσηγήσεις μὲ τὰ ἀρνητικὰ καὶ θετικὰ στοιχεῖα τῶν Ἀγγλικανῶν. Τί εἶναι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία; Τὸ ὑποκείμενον, μετὰ τοῦ ὁποῖου θὰ συνομιλήσωμεν δὲν εἶναι σαφές. Νομίζω, ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ διασαφήσωμεν, τί εἶναι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ὡς σύνολον. Ἐξ ἄλλου δὲν δυνάμεθα νὰ ὀμιλῶμεν περὶ δογματικοῦ ἐλαχίστου ὡς πρὸς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι πλήρωμα δογματικῆς διδασκαλίας καὶ ζωῆς. Εἶναι συγχρόνως καὶ ὁδὸς καὶ ἀλήθεια. Εἰς τὸ πλήρωμα δὲν ὑπάρχει τὸ ἐλάχιστον (μίνιμουμ). Ἐὰν ὁ λόγος ἦτο περὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, θὰ ἦτο ἀδιάφορον. Ἡμεῖς ὀμιλοῦμεν περὶ θείας Ἀποκαλύψεως. Δι' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει χώρος περὶ δογματικοῦ ἐλαχίστου. Ὡς πρὸς τὸ κύρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, τοῦτο ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ ὄρισμένων Ἐκκλησιῶν πρὸ τριάκοντα ἐτῶν. Εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ δὲν ἤλλαξεν ἡ κατάστασις εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας; Καὶ ἰδίως μετὰ τὸν δευτέρον Παγκόσμιον πόλεμον, ὅτε ἦλθεν εἰς μυστηριακὴν κοινωνίαν μὲ Ἐκκλησίας Προτεσταντικὰς καὶ ἀγνωστικιστικὰς (Σουηδία, Νορβηγία, Δανία); Αὐταὶ αἱ Ἐκκλησῖαι φανερὰ κηρύττουν, ὅτι μποροῦν νὰ γίνουν ἱερεῖς καὶ γυναῖκες. Κατὰ τὴν γνώμην μου, ἡ κατάστασις ἤλλαξεν. Ἄν ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἐπιθυμῇ προσέγγισιν, νὰ δείξῃ τοῦτο ὅχι διὰ λόγων, ἀλλὰ διὰ τῆς ζωῆς. Π.χ. γνωρίζει τὴν διδασκαλίαν μας περὶ Ἰερωσύνης. Πρέπει αὕτη νὰ διακόψῃ τοὺς δεσμούς τῆς μὲ Ἐκκλησίας ἐχούσας ἰδέας φιλελευθέρων»⁶.

* *

33. Ἡ γνώμη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Τσεχοσλοβακίας. Ὁ Σεβασμιώτατος ἐπίσκοπος Πριασέβου Νικόλαος κατὰ τὴν ἐνάτην συνεδρίαν εἶπεν: Ἠκούσαμεν Εἰσηγήσεις διὰ τὰς σχέσεις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Ὑπεδείχθησαν δὲ εἰς ταύτας πᾶσαι αἱ βασικαὶ διαφοραὶ, αἱ ὁποῖαι μᾶς χωρίζουν. Εἰς ὅλας τὰς Εἰσηγήσεις ἐφάνη καὶ ἡ ἐν ἀγάπῃ διάθεσις περὶ προσεγγίσεως πρὸς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν, ἐτονίσθη δὲ καὶ ὅτι δὲν θὰ πρέπη νὰ ἐπιτραπῇ ἡ εἰσαγωγὴ αἰρετικῶν διδασκαλιῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἡ ὁδὸς τῆς προσεγγίσεως συμπεριελήφθη εἰς ὅλας τὰς Εἰσηγήσεις. Ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν ἔνωσιν μὲ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν παρὰ τὴν Comprehensiveness καὶ τὰς ἀμφιβολίας διὰ τὰ μυστήρια εἶναι εὐκολωτέρα παρὰ μὲ ἄλλας Ἐκκλησίας. Ἡ ὁδὸς αὕτη θὰ ἐχρησήμεν διὰ τὴν ἔνωσιν ὅλης τῆς Χριστιανωσύνης. Ὁ Ἀγγλι-

6. Αὐτόθι.

κανικός Φιλελευθερισμός θὰ ἡδύνατο νὰ διευκολύνη τὴν παραδοχὴν τῶν ἰδικῶν μας σχημάτων, νὰ ἐννοήσουν τὴν Ὁρθοδοξίαν διὰ τῆς Comprehensiveness. Βάσει τῶν ἀκουσθεισῶν Εἰσηγήσεων ἡ ἀντιπροσωπεία μας προτείνει δέκα θέματα: 1) Σύμβολον τῆς πίστεως ὡς κανὼν ζωῆς, τὸ σύμβολον τῆς πίστεως καὶ αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι· 2) Ἐκπόρευσις τοῦ ἁγίου Πνεύματος· 3) Μυστηριακὴ διδασκαλία περὶ τῆς τιμῆς τῶν εἰκόνων· 4) Ἐννοια τοῦ Αὐτοκεφάλου· 5) Ἐθιμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ· 6) Τὰ 39 ἄρθρα τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας· 7) Intercommunio· 8) Περὶ Ἐκκλησίας (ἀόρατος, ὄρατὴ, φύσις, κῦρος αὐτῆς). Τὰ ὀκτώ ταῦτα θέματα ἀνεφέρθησαν ὑφ' ὠρισμένων εἰσηγητῶν. 9) Λειτουργικὴ ἔκφρασις τῆς οὐσίας τῶν ἱερῶν μυστηρίων. 10) Τελετὴ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἐχεγγύου τῆς Ἀγγλικανικῆς χειροτονίας, καὶ τῆς εὐχαριστιακῆς ἐνότητος μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὁ τρόπος τῆς χειροτονίας καὶ ἡ θεία εὐχαριστία δεόν νὰ γίνωνται ὡς ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ⁷.

Περὶ τὸ τέλος τῆς αὐτῆς ἐνάτης συνεδρίας λαβὼν τὸν λόγον καὶ ἕτερος ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Τσεχοσλοβακίας, ὁ αἰδεσ. Ραδιβὼγ Γιακόβλεβιτς προσέθεσε τὰ ἑξῆς: Τὸ Σάββατον συνεζητήθη τὸ θέμα τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον σκοπὸς μας εἶναι νὰ καταρτίσωμεν μόνον τὸν κατάλογον τῶν θεμάτων τοῦ μελλοντικοῦ Διαλόγου, προτείνω νὰ λάβωμεν ὡς βᾶσιν τὰ θέματα τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας. Ἐχω ὑπ' ὄψιν μου τὰ ὀκτώ θέματα, τὰ ὁποῖα ἀνέφερεν ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Ἀνθιμος καὶ τὰ ὁποῖα ἐν διαφορητικῇ διατυπώσει ἐπανελάβεν ὁ Σεβ. ἐπίσκοπος κ. Νικόλαος. Νομίζω, ὅτι προτιμωτέρα εἶναι ἡ διατύπωσις, ὡς ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τὸ κῦρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, ἐφ' ὅσον ὅλοι αἱ Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι δὲν ἀποδέχονται τὴν ἀποψιν τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, θὰ ἦτο χρήσιμον καὶ αὐτὸ νὰ συμπεριληφθῇ ὡς θέμα τοῦ Διαλόγου. Ἐὰν εὐελπιστοῦμεν νὰ ἐπιτύχωμεν κάποιαν συμφωνίαν διὰ τὸ κῦρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, θὰ ἤθελον ἐν συντομίᾳ νὰ εἶπω: Ἐγὼ πιστεύω, ὅτι ὅλοι αἱ Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι ἀνεγνώρισαν ταύτας, εἶχον σοβαροὺς, βασίμους λόγους νὰ τὸ κάμουν, ὅπως βλέπω ἀπὸ τὴν σχετικὴν φιλολογίαν. Εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ χρησιμοποιήσω μόνον ρωσικὴν φιλολογίαν. Εἰς ταύτην εἰς ῥῶσος Ἀρχιεπίσκοπος λέγει, ὅτι βάσει τῆς οἰκονομίας δύναται νὰ γίνῃ ἀναγνώρισις τῆς Ἱερωσύνης ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπῆρχε προηγουμένως. Θεωρῶ πολὺ σπουδαῖα τὰ ἄρθρα τοῦ καθηγητοῦ κ. Βόρονωφ, ὅπου ὑπάρχει τὸ συμπέρασμα περὶ μὴ ἐπαρκοῦς βασιμότητος τῆς ἀναγνώρισεως τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ προβαίνωμεν εἰς κρίσεις ποῦ ὑπάρχει καὶ ποῦ δὲν ὑπάρχει τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν τὰς ὁδοὺς, διὰ τῶν ὁποίων τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀναπληροῖ, ὅσα δὲν ἔχει ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία βάσει τῶν παλαιῶν σφαλμάτων. Εἶναι ὀρθόν, ὅτι δὲν γνωρίζομεν, ἂν πράγματι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἱε-

ρωσύνη ἔχη τὴν δύναμιν τῆς χάριτος. Αὐτὴ ἡ γνώμη φαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ Ἀγγλικανοὶ ζητοῦν νὰ εὑρουν εἰς τοὺς Παλαιοκαθολικοὺς καὶ Προχαλκηδονίους τὸ πλήρωμα τῆς ἐλλείψεως. Διὰ τοῦτο πρέπει καὶ αὐτὸ τὰ ἐρευνηθῆ κατὰ τὸν Διάλογον ἐν τῇ ἐννοίᾳ, καθ' ἣν ἐξέφρασε τοῦτο ὁ Σεβασμ. ἐπίσκοπος κ. Νικόλαος. Νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ εὐρωμεν τελικὸν τρόπον μετὰ τὴν ἐνωσιν διὰ τὴν ἐγγύησιν τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν⁸.

Περὶ τὸ τέλος τῆς ἐπομένης δεκάτης συνεδρίας ἔλαβε τὸν λόγον καὶ ὁ κοσμητὸρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Πρίγιασέβου αἰδεσ. πρωθ. Ἀνδρέας Μιγγαλόφ, ὅστις προσέθεσε μετὰ ἄλλων καὶ τὰ ἐπόμενα: «Αὐτονόητον εἶναι ὅτι κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων χρησιμεύει ὡς βᾶσις περισσότερον ὁ ὑπὸ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας προτεινόμενος. Ἄλλ' ἡ συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς λοιπὰς Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι ἕως τώρα εἶχον στενὰς ἐπαφὰς μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Οὔτε ἡ Διάσκεψις τῆς Μόσχας τοῦ 1948, οὔτε ἡ στάσις τῶν Ρώσων θεολόγων, ὅπως ἐξεφράσθη εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ ἁγίου Βρυξελλῶν καὶ τοῦ αἰδεσ. Βόρονωφ ἀρνοῦνται τὴν δυνατότητα τῆς ἀναγνώρισεως τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Ἐν τούτοις διὰ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῆν οἱ Ἀγγλικανοὶ πρέπει νὰ ἐκπληρώσουν ὠρισμένους ἄρους, τὴν ὀρθότητα τῶν ὁποίων δὲν δύναται τις νὰ ἀρνηθῆ. Ἀφ' ἑτέρου αἱ Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι ἀνεγνώρισαν τὸ κῦρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν ἐνδείκνυται νὰ ἀπευθύνουν τὰ συμπεράσματά των μετὰ διασαφηρίσεως εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸ ὁποῖον τὸ σύνολον τῶν συμπερασμάτων μετὰ τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων νὰ στείλῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πρὸς βαθείαν μελέτην, ὥστε μὲ πλήρη σοβαρότητα νὰ προβοῦν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ σπουδαίου τούτου θέματος. Εἰς τὰς προμνημονευθείσας ἐργασίας τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας εἶναι δύσκολον νὰ ἴδῃ τις, ἐὰν πρόκειται περὶ ἀναγνώρισεως τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν ἀπὸ ἱστορικῆς ἐπόψεως, καθὼς καὶ ἀπὸ ἐπόψεως δογματικῆς ἔστω καὶ ὑπὸ ἄρους. Ὡσαύτως κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου θεμάτων ἀναποφεύκτως πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ κακοδοξίαι: Π.χ. τὸ Filioque, ἡ ἀπόρριψις τοῦ ἀλαθῆτου τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μυστηρίων, ἡ ἐν τῇ θεῷ Εὐχαριστία μὴ παραδοχὴ τῆς μετουσιώσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος ταύτης ὡς θυσίας, ἡ ἀπόρριψις τῶν ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων εὐχῶν, τῆς προσκυνήσεως τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ τῆς ἐπικλήσεως τῶν ἁγίων. Δι' ἀδελφικῆς ἀπορρίψεως τῶν κακοδοξιῶν τούτων δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ ἡ ἐνότης τῆς πίστεως. Ὁφείλομεν νὰ εἴμεθα ἄγρυπνοι, ἵνα μὴ παραβῶμεν τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Κατὰ τὴν χρησιμοποίησιν διὰ τοῦτο τοῦ μέτρου τῆς οἰκονομίας, ἂς προσέξωμεν ἵνα μὴ πετάξωμεν μαζὺ μὲ τὸ ἀκάθαρτον νερὸ καὶ τὸ δι' αὐτοῦ πλυνόμενον παιδίον⁹.

7. Αὐτόθι, σελ. 14

8. Αὐτόθι, σελ. 14.

9. Αὐτόθι, σελ. 19.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΟΝ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ 14η
ΤΜΗΜΑ Β'.

Ἀριθμ. Πρωτ. 73.499

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Μαρτίου 1967

Πρὸς

- α) τὸ Ὑπουργεῖον Θεοσηκευμάτων καὶ Ἐθν. Παιδείας. Γενικὴν Δ/σιν Θεοσηκευμάτων.
- β) τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
- γ) τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἑλλάδος.
- δ) τὰ Δημόσια Ταμεία.
- ε) τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον.

ΘΕΜΑ : «Κοινοποιήσις ὑπ' ἀριθμ. 281/20-12-1966 Π.Υ.Σ. «περὶ καθορισμοῦ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τῶν

ἐν ἐνεργείᾳ τακτικῶν Ἐφημερίων» καὶ ὑπ' ἀριθμ. 37/10-3-1967 συμπληρωματικῆς τοιαύτης.

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ κοινοποιήσωμεν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 281/20-12-1966 Πράξιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου «περὶ καθορισμοῦ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ τακτικῶν Ἐφημερίων», δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 284 Α/21-12-1966 Φ.Ε.Κ. ὡς αὕτη ἐτροποποιήθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 37/1967 ὁμοίας, δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 47Α/30-3-1967 Φ.Ε.Κ., ἵνα λάβητε γνώσιν. Αἱ κοινοποιούμεναι Πράξεις Ὑπουρ. Συμβουλίου ἐρείδονται α) ἐπὶ τῆς παραγρ. 4 τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ περὶ Ἐνιαίου Μισθολογίου ὑπ' ἀριθμ. 4548/1966 Ν.Δ/τος, δι' ἧς ἐπιτρέπεται ἢ δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ρυθμίσεις τῶν ἀποδοχῶν τῶν Ἐφημερίων καὶ β) ἐπὶ τῆς παραγρ. 7 τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ περὶ ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ὑπ' ἀριθμ. 4589/1966 Ν.

* *

34. Ἡ γνώμη τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Ὁ πανοσιολ. ἀρχιμ. Χρῦσανθος εἶπεν, ὅτι «ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἔχει ἤδη ἀναγνωρίσει τὸ κύρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Ἡ ἀναγνώρισις αὕτη δὲν σημαίνει, ὅτι καὶ ἀποδεχόμεθα τὰς Ἀγγλικανικὰς χειροτονίας. Διότι τὸ τελευταῖον θὰ ὠδήγει εἰς ἓν εἶδος μυστηριακῆς κοινωνίας, ὅπερ εἶναι ἀδιανόητον, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ὁμοφωνία ὄλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν διεξήχθη συζήτησις μεταξύ τοῦ ἁγίου Βρυξελλῶν καὶ τοῦ ἁγίου Μολδαβίας». Ὁ ἅγιος Βρυξελλῶν εἰσηγήθη ἡμεῖς ἐδῶ νὰ ἐτοιμάσωμεν τὰ θέματα τοῦ Διαλόγου, τὰ ὁποῖα νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τὰς Ἐκκλησίας μας. Πρὸ τοῦ Διαλόγου δὲ «νὰ προηγηθῇ καὶ ἄλλη Πανορθόδοξος Διάσκεψις διὰ νὰ συμφωνήσωμεν μεταξύ μας. Ἀφοῦ δὲ συμφωνήσωμεν, τότε νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸν Διάλογον. Αὐτὰ εἶπεν ὁ ἅγιος Βρυξελλῶν καὶ ἐδήλωσεν ὅτι ἡ ἀποφίσις αὕτη ἀποτελεῖ τὴν ἐπίσημον θέσιν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας». Νομίζω, ὅτι ἡ περὶ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν ἀσυμφωνία τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἀδὲν εἶναι λόγος νὰ μὴ προχωρήσωμεν εἰς τὸν Διάλογον. Διότι τὸ ζήτημα δὲν εἶναι ἂν αἱ Ἀγγλικανικαὶ χειροτονίαι εἶναι ἔγκυροι ἢ ὄχι, ἀλλὰ κατὰ πόσον οἱ Ἀγγλικανοὶ θ' ἀποδεχθῶν τὴν διδασκαλίαν τῆς Μῆς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας». «Ὅταν οἱ Ἀγγλικανοὶ ἀποδεχθῶν ὅλας τὰς Ὀρθοδόξους ἀπόψεις, καὶ ἂν ἀκόμη ἡμεῖς συμφωνήσωμεν, ὅτι αἱ Ἀγγλικανικαὶ χειροτονίαι δὲν εἶναι ἔγκυροι, δὲν εὐρωμεν τρόπον, κατ' οἰκονομίαν ἔστω, ν' ἀποκαταστήσωμεν τὴν Ἱερωσύνην τῶν Ἀγγλικανῶν; Συμφωνῶ πρὸς τὴν ἀποφιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Μπρατσιώτου, ὅτι εἰς τὸν Διάλογον πρέπει νὰ λάβουν μέρος καὶ αἱ τρεῖς τάσεις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκ-

κλησίας. Διότι, ἐὰν λάβουν μέρος ἐκπρόσωποι μόνον τῆς Ὑψηλῆς Ἐκκλησίας, ἢ συμφωνία ἐνδέχεται νὰ ἀνατραπῇ ὑπὸ τῶν ἐκπροσώπων τῆς Χθαμαλῆς καὶ τῆς Ἐυρείας Ἐκκλησίας. Ἐγὼ νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων. Ἐφ' ὅσον θὰ συμφωνήσωμεν ἐπ' αὐτῶν, δὲν χρειάζεται ἕτερα Πανορθόδοξος σύσκεψις πρὸ τοῦ Διαλόγου, ἀλλ' ἀπλῶς συνάντησις ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐκπροσωπήσουν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν εἰς τὸν Διάλογον πρὸς συντονισμόν τῶν ἀπόψεων»¹⁰.

Εἰς ταῦτα προσέθεσε καὶ ὁ ἕτερος τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου Ἀ. Μιτσιδης μεταξύ ἄλλων τὰ ἐπόμενα: «Ἡ ἡμετέρα ἀντιπροσωπεία ἔχει κάθε λόγον νὰ πιστεῦν εἰς τὸ βάσιμον τῆς αἰσιοδόξιας τῆς ἐκφρασθείσης ὑπὸ τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας, Σερβίας¹¹ καὶ Ρουμανίας. Ἀλλὰ συνάμα πιστεύει, ὅτι πρὸς ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τοῦ Διαλόγου πρέπει νὰ ληφθῶσι παρὰ πάντων ἡμῶν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν πᾶσαι αἱ ἐν προκειμένῳ ὑπάρχουσαι δυσκολίαι, αἱ ἐκτεθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ἐκκλησιῶν Ἱεροσολύμων, Ρωσίας, Ἑλλάδος, Βουλγαρίας κ.λ.π. Ταῦτα ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία θὰ μετάσχη τοῦ Διαλόγου μετὰ μεγάλης προθυμίας καὶ ἐν ἐπιγνώσει τῆς σημασίας τούτου, κατὰ δὲ τὴν διεξαγωγὴν αὐτοῦ θὰ συντελέσῃ τὸ κατ' αὐτὴν εἰς τὴν πρόληψιν πάσης κωλυσιεργίας. Τούναντίον θὰ ἐπιδείξῃ πνεῦμα ἀγάπης, κατανοήσεως καὶ ἐπιεικειᾶς, ὡς ἐπράξῃ καὶ προηγουμένως ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἀναγνώρισεως τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν»¹².

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

10. Αὐτόθι, σελ. 12

11. Ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ ἐπίσκοπος Δαλματίας Στέφανος εἶχεν ὁμιλήσει ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς αὐτῆς ἐνάτης συνεδρίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ οἱ Κύπριοι ἀντιπρόσωποι.

12. Πρακτικὰ ἐνθ. ἀν.

Δ/τος, δι' ἧς μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1966 ἐκδοθήσεται Π.Υ.Σ. διὰ τὴν ρύθμισιν τῶν ὡς ἄνω ἀποδοχῶν τῶν Ἐφημερίων.

1. Διὰ τῶν ὡς ἄνω κοινοποιοιμένων Π.Υ.Σ. ἀπεφασίσθησαν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1967 τὰ ἀκόλουθα :

1. Ὁ βασικὸς μηνιαίος μισθὸς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ τακτικῶν ἐφημερίων τῶν ἐνοριακῶν ναῶν, τῶν μισθοδοτουμένων δυνάμει τοῦ Α.Ν. 536/1945 εἰς βάρος τοῦ χρηματιστικοῦ λογαριασμοῦ «Κεφάλαια πρὸς πληρωμὴν μισθῶν Ἐφημεριακοῦ Κλήρου», ὁρίζεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1967 ὡς ἔπεται :

Ἐφημέριοι Α'.	μισθολ.	κατηγορίας	δραχμ.	3.300
» Β'.	»	»	»	2.600
» Γ'.	»	»	»	2.400
» Δ'.	»	»	»	2.100

2. Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω χρονολογίας (1-1-1967) εἰς τοὺς ὡς εἴρηται Ἐφημερίους παρέχεται προσαύξησης ἀνὰ 10 % ἐπὶ τοῦ βασικοῦ αὐτῶν μισθοῦ λόγω συμπληρώσεως πενταετίας καὶ μέχρι πέντε (5) πενταετιῶν, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν ἀπάσης τῆς ὑπηρεσίας των ἀπὸ τῆς χειροτονίας αὐτῶν ὡς ἱερέων. Ἡ προσαύξησης αὕτη δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῶν περὶ ὧν τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 3859/1958 Ν. Δ/τος ἐπιδομάτων.

3. Διατηροῦνται, μὴ θιγόμενα, τὰ ὡς κάτωθι εἰδικὰ ἐπιδόματα :

α) Τὸ διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 1,47 καὶ 180/1965 Π.Υ.Σ. χορηγούμενον ἐκ δραχμ. 500 εἰδικὸν ἐπίδομα εἰς ἐφημερίους ὑπηρετούντας εἰς ἐνορίας μέχρι 1.500 ἐνοριτῶν, ὅπερ θὰ ἐξακολουθήσῃ καταβαλλόμενον ὑπὸ τὰς αὐτὰς ὡς μέχρι τοῦδε προϋποθέσεις.

β) Τὰ εἰδικὰ ἐπιδόματα τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τῶν ἁρθρῶν 2 καὶ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 3859/1958 Ν. Δ/τος (παρामीθροισιν περιοχῶν καὶ μὴ καταγομένων ἐκ περιοχῶν Ἠπείρου - Μακεδονίας - Θράκης καὶ ὑπηρετούντων εἰς ταύτας), καταβαλλόμενα ὑπὸ τὰς ἰδίας προϋποθέσεις, ὑπολογιζόμενα δὲ ἀμφότερα ἀπὸ 1-1-1967 καὶ ἐφεξῆς μόνον ἐπὶ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τῶν δικαιούχων ἐφημερίων, ἤτοι α') τὸ καταβαλλόμενον ἐπίδομα εἰς τοὺς ἐφημερίους τοὺς ὑπηρετούντας εἰς ἐνορίας χωρίων μέχρις 70 οἰκογενειῶν τῶν παρामीθροισιν Ἰ. Μητροπόλεων Διδυμοτείχου, Μαρωνείας, Ξάνθης, Δράμας, Νευροκοπίου καὶ Ζιγῶν (μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Νευροκοπίου), Σιδηροκάστρου, Πολυκαῆς καὶ Κιλκισίου, Φλωρίνης, Καστορίας, Ἀρβινοπόλεως καὶ Παραμυθίας καὶ ββ') τὸ καταβαλλόμενον ἐπίδομα εἰς τοὺς ἐφημερίους θεολόγους κ.λ.π. τοὺς μὴ καταγομένους ἐκ τῶν περιοχῶν Μακεδονίας, Ἠπείρου καὶ Θράκης, ὅπερ ἐπεξετάθη διὰ Π.Υ.Σ. καὶ εἰς τοὺς Ἐφημερίους τοὺς συγκεντροῦντας τὰς προϋποθέσεις ταύτας, οἵτινες ὑπηρετοῦν κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἰσχύος τοῦ Ν.3859/58 καὶ οἵτινες ἀποδέχονται, ὅπως ὑπηρετῶσι μετὰ τὴν χειροτονίαν

των εἰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν ἐν λόγω περιοχῶν.

γ) Τὰ ἐπὶ ταῖς Ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ Πάσχα χορηγούμενα εἰς τοὺς Ἐφημερίους ἐπίδομα (Δῶρα), ὡς καὶ τὸ ἐπίδομα ἀδείας, προβλεπόμενα ὑπὸ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 57/1963 καὶ 184/1963 Π.Υ.Σ. καὶ ὑπὸ τὰς ἐν αὐταῖς προϋποθέσεις.

4. Πέραν τῶν ὡς ἄνω βασικῶν μισθῶν καὶ ἐπιδομάτων, ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1967 οὐδὲν ἕτερον ἐπίδομα καταβάλλεται εἰς τοὺς ὡς εἴρηται ἐφημερίους, καταγομένων, ἀπὸ τῆς αὐτῆς χρονολογίας, τῶν κάτωθι μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1966 καταβαλλόμενων ἐπιδομάτων :

α) τοῦ ἐκ δραχμῶν 300 μηνιαίου ἐπιδοματος τῆς ὑπ' ἀριθμ. 57/1963 Π.Υ.Σ.

β) τοῦ ἐπιδοματος ἀκριβείας βίον τῆς ὑπ' ἀριθμ. 169/7-2-1966 Π.Υ.Σ.

γ) τοῦ ἐκ 10 % ἢ 20 % ἐπιδοματος πλυνετοῦς ὑπηρεσίας τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1101/10-11-1950 Π.Υ.Σ.

Π. Ὡς πρὸς τὴν προσαύξησην πενταετιῶν (10 %, 20 %, 30 %, 40 %, 50 %) ἐπὶ τοῦ βασικοῦ μηνιαίου μισθοῦ τῶν ἐφημερίων, παρέχεται τὰς ἀκολουθούσας διενκρινήσεις :

Διὰ τῆς παραγρ. 3 τῆς ὑπ' ἀριθμ. 281/1966 Π.Υ.Σ. καὶ τῆς τροποποιήσεως ταύτην ὑπ' ἀριθμ. 37/10-3-1967 Π.Υ.Σ. ὁρίζεται ὅτι, διὰ τὴν ὡς ἄνω προσαύξησην ἀνὰ 10 % ἐπὶ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τῶν ἐφημερίων, λόγω συμπληρώσεως πενταετίας καὶ μέχρι πέντε (5) πενταετιῶν, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἅπασα ἡ ὑπηρεσία τοῦ ἐφημερίου ἀπὸ τῆς χειροτονίας του ὡς ἱερέως, ἀνεξαρτήτως μισθολογικῆς κατηγορίας εἰς ἣν αὕτη διηγήθη. Τοῦτέστιν αὕτη λογίζεται εἰς τὴν κατηγορίαν εἰς ἣν ἐκάστοτε ἀνήκει ὁ ἐφημέριος.

Ὁμοίως νοεῖται, ὅτι, κατόπιν τῆς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 37/1967 Π.Υ.Σ. ἐπελθούσης τροποποιήσεως τῆς παραγρ. 3 τῆς ὑπ' ἀριθμ. 281/1966 ἀρχικῆς τοιαύτης, ἡ προσαύξησης πενταετιῶν ὁρίσθη ὡς προσαύξησης πολυετοῦς ὑπηρεσίας καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν θὰ ὑπολογίζεται αὕτη εἰς τὰ δῶρα Ἐορτῶν καὶ τὸ ἐπίδομα ἀδείας.

Ἡ προσαύξησης πενταετιῶν ὑπόκειται εἰς τὰς ὑπὸ τῆς κειμένης νομοθεσίας προβλεπομένας καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ἐπιδόματα τῶν Ἐφημερίων κρατήσεις, βαρύνει τὸν οἰκεῖον χρηματιστικὸν λογαριασμόν τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου, ἐντελλομένη δὲ ἐν ἰδίᾳ στήλῃ τῆς οἰκείας Μισθοδοτικῆς Καταστάσεως ὑπὸ τὸν τίτλον «Προσαύξησης πενταετιῶν ὑπ' ἀριθμ. 281/1966 Π.Υ.Σ.», θὰ καταβάλληται ὑφ' οὗς ὄρους καὶ προϋποθέσεις καταβάλλεται καὶ ὁ βασικὸς μισθὸς τῶν Ἐφημερίων.

III. Αἱ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1967 μέχρι 31 Μαΐου 1967 νέαι ἀποδοχαὶ ὡς καὶ αἱ προσαυξήσεις πενταετιῶν τῶν Ἐφημερίων θὰ ἐνταλθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ Μισθοδοτικῇ Καταστάσει εἰς εἰδικὰς στήλας, μετ'

ἐκπτώσιν τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα καταβληθεισῶν ἀποδοχῶν τούτων μετὰ τῶν σχετικῶν ἐπιδομάτων.

Ἡ ἐκκαθαρίσις τῆς ὡς ἄνω διαφορᾶς τῶν ἐν γένει ἀποδοχῶν τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου γενήσεται κατὰ σχετικὸν ὑπόδειγμα, ἀποστελλόμενον ὑμῖν μερίμνη τῆς Ἀποθήκης βιβλίων καὶ ἐντύπων δημοσίας διαχειρίσεως (Α.Β.Ε.Δ.Δ.).

Αἱ ἐκκαθαρίσεις τῶν διαφορῶν θὰ καταχωρηθῶσιν εἰς συγκεντρωτικὴν μισθοδοτικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν θὰ περιλαμβάνονται οἱ δικαιοῦχοι ἐφημέριοι καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐκκαθαρίσεως προκύπτοντα κατὰ περίπτωσιν ποσὰ βασικοῦ μισθοῦ, πενταετίας - πολυετίας, ἄλλων τυχόν ἐπιδομάτων, κρατήσεων κ.λ.π., ὡς ταῦτα ἀναγράφονται εἰς τὴν τελευταίαν ὀριζοντίαν γραμμὴν τοῦ ἐκκαθαριστικοῦ σημειώματος, ὡς ἀθροίσματα ἐκάστης τῶν στηλῶν τούτου.

Ἡ κατάσταση νὰ συνταχθῇ εἰς 5πλοῦν. Ἐν ἀντίτυπον ταύτης, μεθ' ἐνὸς ἀντιτύπου τῶν ἐκκαθαριστικῶν σημειωμάτων τῆς διαφορᾶς τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἐφημερίων, οὓς ἀφορᾷ, θὰ τηρήται παρὰ τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ ἐκκαθαριστοῦ, τὰ δὲ τέσσαρα ἕτερα, ἐξ ὧν τὸ ἐν θὰ συνοδεύηται, ἐπίσης, διὰ τοῦ ἑτέρου τῶν ἐκκαθαριστικῶν σημειωμάτων, θ' ἀποστέλλονται πρὸς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐνηργήσῃ τὴν πληρωμὴν.

Τὸ Δημόσιον Ταμεῖον θὰ τηρῇ εἰς τὸ ἀρχεῖον τὸ ἐν τῶν ἀντιτύπων τῆς συγκεντρωτικῆς καταστάσεως, ἕτερον δὲ ὡς δικαιολογητικὸν τῆς πληρωμῆς μετὰ τῶν συνοδῶν ἐκκαθαριστικῶν σημειωμάτων θὰ ὑποβῆ, κατὰ τὰ κεκανονισμένα, εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, διὰ τὸν παρ' αὐτοῦ προσήκοντα ἔλεγχον. Τὰ λοιπὰ δύο ἀντίτυπα τῆς συγκεντρωτικῆς καταστάσεως θὰ χρησιμοποιῶνται ὑπὸ τοῦ Δημοσίου Ταμεῖου, διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν κρατήσεων εἰς τοὺς δικαιούχους.

IV. Ὑπογραμμίζεται, ὅτι τὰ κατὰ τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 3859/1958 Ν.Δ/τος ἐπιδόματα ὑπολογίζονται κατὰ ρητὴν διάταξιν τῆς κοινοποιουμένης ὑπ' ἀριθμ. 281/66 Π.Υ.Σ. μόνον ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν παραγρ. 1 αὐτῆς νέου βασικοῦ μισθοῦ τῶν ἐφημερίων, συνιστάμενα εἰς τὸ ἥμισυ (1/2) μόνον τοῦ βασικοῦ αὐτῶν μισθοῦ, ἄνευ τῆς λόγῳ πενταετιῶν προσανξήσεως.

V. Ἐφ' ὅσον, ὡς προελέχθη, τὸ κατὰ τ' ἄνωτέρω μισθολόγιον ἀρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1967, τὸ ἤδη δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 265467/4511/16.11.1966 ἐγκυκλίου διαταγῆς ἡμῶν ποσὸν προκαταβολῆς εἰς τοὺς ἐφημέριους, θέλει παρακρατηθῆ ἑφ' ἅπαξ, ἐκπιπτόμενον ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἐφημερίων τοῦ πρώτου πενταμήνου ἔτους 1967.

VI. Περαιτέρω, γνωρίζομεν ὑμῖν καὶ τὰ ἀκόλουθα, ἐν συνεχείᾳ τῆς, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 25/2-1-1967 (RONEO No 1) ἐγκυκλίου ἡμῶν, κοινοποιηθείσης

ὑμῖν ὑπ' ἀριθμ. 282/20-12-1966 Π.Υ.Σ. «περὶ τῆς ὑγειονομικῆς περιθάλψεως τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου», δημοσιευθείσης εἰς τὸ αὐτὸ ὡς ἄνω ὑπ' ἀριθμ. 284/Α/21-12-1966 Φ.Ε.Κ. καὶ κωρωθησομένης νομοθετικῶς :

α) Κατὰ τὴν παραγρ. Α3 τῆς ὑπ' ἀριθμ. 282/1966 Π.Υ.Σ. : «Διὰ τὴν ἐκ μέρους τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἀντιμετώπισιν τῶν δαπανῶν νοσοκομειακῆς καὶ ἰατροφαρμακευτικῆς περιθάλψεως τῶν ὑπαγομένων κατὰ τὰ ἄνωτέρω εἰς τὴν περιθάλψιν, ἢ ἐπὶ τῶν μηριαίων ἀποδοχῶν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἐφημερίων ἡσφαλισμένων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. εἰσφορὰ εἰσάγεται ἀπὸ 3 % εἰς 4 %, ἢ δὲ ἐπὶ τῶν συντάξεων τῶν συνταξιοδοτουμένων ἐφημερίων εἰσφορὰ ὀρίζεται εἰς 3 %».

Ὡσαύτως, τὸ ἥμισυ τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 83/1946 προβλεπομένης εἰδικῆς εἰσφορᾶς τῶν ἐφημερίων ὑπὲρ τοῦ ἐπισήμου Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Ἐκκλησία» περιέχεται εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε., πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον δαπανῶν αὐτοῦ».

Ἔστω ὑπ' ὄφιν ὑμῶν ὅτι ἡ ἰσχὺς τῆς ὡς ἄνω ὑπ' ἀριθμ. 282/20-12-1966 Π.Υ.Σ. ἀρχεται ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου 1967 καί, συνεπῶς, αἱ ὡς ἄνω εἰσφοραὶ δεῖον νὰ ὑπολογισθοῦν καὶ παρακρατηθοῦν ἀπὸ 1-2-1967.

β) Κατὰ τὴν παραγρ. Β' τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω 282/1966 Π.Υ.Σ. «Πρὸς κάλυψιν τοῦ ἐλλειμματος τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἐκ τῆς ἀναπροσαρμογῆς τῶν συντάξεων τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου συνεπεία τῆς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 281/20-12-1966 Π.Υ.Σ. ἀξήσεως τῶν μισθῶν τῶν ἐφημερίων, ἀναπροσαρμόζεται τὸ ἀσφάλιστρον (προσωπικὴ εἰσφορὰ) τῶν ἡσφαλισμένων ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1967 ὡς ἀκολούθως : α) Τοῦ Κλάδου Συντάξεων ἀπὸ 5 % εἰς 7 % καὶ β) τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς ἀπὸ 3 % εἰς 4 %. Ἡ τοιαύτη ἀναπροσαρμογὴ κωρωθήσεται νομοθετικῶς».

Συνεπῶς, ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1967, πρὸς κάλυψιν τῆς ἀναπροσαρμογῆς τῶν συντάξεων τῶν ἐφημερίων, τὸ ἀσφάλιστρον (προσωπικὴ εἰσφορὰ) τῶν ὡς ἄνω ἡσφαλισμένων εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἐφημερίων ὀρίζεται εἰς 7 % ὑπὲρ τοῦ Κλάδου Συντάξεων καὶ εἰς 4 % ὑπὲρ τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς.

Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι ὑπὲρ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. (Κλάδος Συντάξεων) θέλει κρατηθῆ ἢ κατὰ νόμον ἑφ' ἅπαξ διαφορὰ ἀξήσεως τῶν ἀποδοχῶν ἐνὸς μηνός.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Π. ΣΤΕΡΓΙΩΤΗΣ

I. Π.Υ.Σ. 281/66 (Φ.Ε.Κ. 284/66 Τεύχος Α')

Πρᾶξις ὑπ' ἀριθμ. 281 τῆς 20 Δεκεμβρίου 1966.

Περὶ καθορισμοῦ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ τακτικῶν Ἐφημερίων.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Λαβὸν ὑπ' ὄψει :

1. Τὸ ἄρθρον 16 παράγρ. 4 τοῦ Ν.Δ. 4548/1966 (ΦΕΚ 188/22-9-1966) περὶ ἐνιαίου μισθολογίου τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων κ.λ.π., ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 6 παράγρ. 7 τοῦ Ν.Δ. 4589/1966 (ΦΕΚ 239/10-11-1966) «περὶ ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων κλπ.».

2. Σχετικὴν εἰσήγησιν τῶν ἐπὶ τοῦ Συντονισμοῦ, Οἰκονομικῶν καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργῶν ἀποφασίζει :

1. Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1967 ὁ βασικὸς μηνιαίος μισθὸς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ τακτικῶν ἑφημερίων τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν, τῶν μισθοδοτουμένων δυνάμει τοῦ Α.Ν. 536/1945 εἰς βᾶρος τοῦ χρηματιστικῆς λογαριασμοῦ «Κεφάλαια πρὸς πληρωμὴν μισθῶν Ἐφημεριακοῦ Κλήρου», ὁρίζεται ὡς κάτωθι :

Ἐφημέριοι Α' μισθολογικῆς κατηγορίας	δεχ.	3.300
» Β' » » »	»	2.600
» Γ' » » »	»	2.400
» Δ' » » »	»	2.100

2. Τὸ εἰδικὸν ἐπίδομα τῆς ὑπ' ἀριθμ. 57/1963 Π.Υ.Σ. ἐκ δραχμῶν 300, τὸ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 169/7-2-56 Π.Υ.Σ. προβλεπόμενον ἐπίδομα ἀκριβείας βίου, ὡς καὶ τὸ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1101/10-11-1950 Π.Υ.Σ. χορηγούμενον ἐπίδομα πολυετοῦς ὑπηρεσίας καταργοῦνται ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω χρονολογίας.

3. Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω χρονολογίας παρέχεται εἰς τοὺς ὡς ἄνω Ἐφημερίους προσαύξησις ἀνά 10 % ἐπὶ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ λόγω συμπληρώσεως πενταετίας ἐν τῷ αὐτῷ μισθῷ καὶ μέχρι πέντε (5) πενταετιῶν.

Ἡ προσαύξησις ἥς παρούσης παραγράφου δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν διὰ τὸν ὑπολογισμόν τῶν ἐπιδόματων τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 τοῦ Ν.Δ. 3859/1958.

4. Διατηροῦνται :

α) Τὸ διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 1,47 καὶ 180/1965 Π.Υ.Σ. χορηγούμενον εἰδικὸν ἐκ δραχμῶν 500 ἐπίδομα εἰς ἑφημερίους ὑπηρετοῦντας εἰς ἐνορίας μέχρι 1.500 ἐνοριτῶν, καταβαλλόμενον ὑπὸ τὰς αὐτὰς ὡς μέχρι τοῦδε προϋποθέσεις.

β) Τὰ ἐπιδόματα τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 τοῦ Ν.Δ. 3859/58 καταβαλλόμενα ὑπὸ τὰς ἰδίας προϋποθέσεις καὶ ὑπολογιζόμενα ἀμφοτέρω ἐφεξῆς, ἦτοι ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1967, ἐπὶ τοῦ βασικοῦ μόνον μισθοῦ.

γ) Τὰ ἐπιδόματα ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ Πάσχα, ὡς καὶ τὸ ἐπίδομα ἀδείας, τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τῶν Π.Υ.Σ. 57/1963 καὶ 184/1963 καὶ ὑπὸ τὰς ἐν αὐταῖς προϋποθέσεις.

Εἰς τὰ ἐπιδόματα τοῦ ἔδαφ. γ' τῆς παρούσης παραγράφου θὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ ὑπὸ τῆς παρ. 3 τῆς παρούσης ὀριζομένη προσαύξησις (πενταετιῶν).

Ἐκδόσαν πρὸς τοῦτο τὴν ὑπ' ἀριθμ. 281 πρᾶξιν του.

Ὁ Πρόεδρος Τὰ Μέλη

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Δεκεμβρίου 1966

Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου

Σ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ

II. Π.Υ.Σ. 37/67 (Φ.Ε.Κ. 47/67 Τεύχος Α')

Πρᾶξις ὑπ' ἀριθμ. 37 τῆς 10ης Μαρτίου 1967

«Περὶ τροποποιήσεως τῆς παραγρ. 3 τῆς ὑπ' ἀριθ. 281/20-12-1966 Π.Υ.Σ. «περὶ καθορισμοῦ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ τακτικῶν Ἐφημερίων».

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Λαβὸν ὑπ' ὄψιν :

1. Τὸ ἄρθρον 16 παρ. 4 τοῦ Ν.Δ. 4548/1966 (ΦΕΚ 188/Α/22-9-1966) «περὶ ἐνιαίου μισθολογίου τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων κ.λ.π.» ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 6 παράγρ. 7 τοῦ Ν.Δ. 4589/1966 (ΦΕΚ 239 Α/10-11-1966) «περὶ ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων κ.λ.π.».

2. Σχετικὴν εἰσήγησιν τῶν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργῶν, ἀποφασίζει :

Ἡ ἐν παραγρ. 3 τῆς ὑπ' ἀριθμ. 281/20-12-1966 Π.Υ.Σ. «περὶ καθορισμοῦ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ τακτικῶν Ἐφημερίων», φράσις «ἐν τῷ αὐτῷ μισθῷ» ἀπαλείφεται.

Διὰ τὴν παροχὴν τῆς προσαυξήσεως πενταετιῶν κατὰ τὴν παραγρ. 3 τῆς ὡς ἄνω 281/66 Π.Υ.Σ. λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἅπασα ἡ ὑπηρεσία τῶν Ἐφημερίων τῶν μισθοδοτουμένων δυνάμει τοῦ Α.Ν. 536/1945 ἀπὸ τῆς χειροτονίας αὐτῶν ὡς Ἱερέων.

Ἡ ἰσχὺς τῆς παρούσης ἀνατρέχει ἀφ' ἧς ἡ ἰσχὺς τῆς τροποποιουμένης ὑπ' ἀριθ. 281/20-12-1966 Π.Υ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Μαρτίου 1966

Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου

Σ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΔΙΑ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΝ*

Με τὴν ἐκλογὴν τοῦ σημερινοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χρυσόστομου ἐνεκαινιάσθη τὸν Φεβρουάριον 1962 μίᾳ ἐποχῇ κατὰ τὴν ὁποίαν βαδίζει ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μετὰ ἀποφασιστικότητα καὶ ἐνεργητικότητα πρὸς σαφῆ καθορισμὸν τῆς θέσεώς της ἐντὸς τῆς οἰκογενείας τῶν κατὰ τόπον Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ ἔναντι τῆς Πολιτείας. Κατὰ πρῶτον ἐνεφανίσθη ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὡς ἀποκρούουσα τὴν «Οἰκουμενικὴν» γραμμὴν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐκάστην ἀπόπειραν συνάψεως διπλωματικῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς πόλεως τοῦ Βατικανοῦ.

Διὰ τοῦτο τόσον οἱ Καθολικοὶ ὅσον καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι, τῶν ὁποίων τὰ προσηλυτιστικὰ σχέδια εἰς τὴν Ἑλλάδα ματαιοῦνται τοιουτοτρόπως, δὲν ἀφιερώνουν καθόλου εὐμενῆ σχόλια εἰς τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Ἐπίσης ὑπάρχουν Ὁρθόδοξοι συνάδελφοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι πᾶν ἄλλον ἢ εὐχαριστημένοι, ὅταν βλέπουν π.χ. τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν ἐνθαρρύνοντα τὸν ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας ὀρθόδοξον Σύνδεσμον «Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός» εἰς τὸν ἀγῶνά του ὑπὲρ τῆς ἀμιγυῆς Ὁρθοδοξίας, ἐνῶ ταυτοχρόνως ὁ Μητροπολίτης Αὐστρίας ποιεῖ συμβούλια μετὰ τοῦ Καρδιναλίου τῆς Βιέννης περὶ προσεγγίσεως Καθολικῶν καὶ Ὁρθοδόξων.

Πᾶς ὁ γνωρίζων ὅμως τὴν φυσιογνωμίαν καὶ λαμπρὰν σταδιοδρομίαν τῆς Α. Μακαριότητος δύναται νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι δὲν τυγχάνει καθόλου «στενοκέφαλος», ὡς τὸν χαρακτηρίζουν ἰδίως οἱ Καθολικοί. Τὴν εὐρύτητα καὶ πραγματικὴν οἰκουμενικότητα τῆς ἀντιλήψεώς του πιστοποιεῖ ἡ ἱστορικὴ ἐγκύκλιος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τοῦ 1920, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν συνεργασθῆ ὁ κ.κ. Χρυσόστομος ὡς τότε Μητροπολίτης Φιλαδελφείας. Ἐπίσης ὡς Μητροπολίτης Φιλίππων προήδρευσε τῆς Α' ἐν Ρόδῳ Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἡ ὁποία ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς Ὁρθοδοξίας διὰ τὴν συνάντησιν μετὰ τῶν μὴ Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν.

Τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν δεικνύει ἐπιφυλακτικότητα ἔναντι τοῦ λεγομένου «Οἰκουμενισμοῦ», δὲν σημαίνει, ὅτι ἤλλαξε τὰς προτέρας εὐρείας ἀντιλήψεις του λόγῳ καιροσκοπίας, διότι καὶ αὕτη ἡ κατηγορία διατυποῦται εἰς βάρος του, καὶ μάλιστα ἐκ μέρους ἄλλων Ὁρθοδόξων ἡγετῶν, ἐνῶ τὸ ζήτημα εἶναι πολὺ ἀπλοῦν: ὁ Μακαριώτατος φρονεῖ ὀρθότατα, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος παίζει τὸν σπουδαιότερον ρόλον εἰς τὴν σημερινὴν Ὁρθοδοξίαν, μέλλει δὲ νὰ λύσῃ σοβαρῶτερα προβλήματα τῶν «οἰκουμενικῶν» παιγνιδίων καὶ πειραμάτων. Δύναται νὰ δικαιολογηθῶν τὰ

ἐν τῷ ἰσλαμικῷ χώρῳ Πατριαρχεῖα διὰ τὴν ἐλαστικώτερον στάσιν ἔναντι τῶν μὴ Ὁρθοδόξων, διότι εὐρίσκονται ἐνώπιον κοινοῦ κινδύνου. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὅμως ἀντιμετώπισε μετὰ πικρίας τοὺς «Χριστιανοὺς ἀδελφοὺς» ἀποκλειστικῶς ὡς σπορεῖς τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ περιφρονοῦντας καὶ λοιδοροῦντας τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν καὶ πνευματικότητα. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἐκτὸς τούτου αἰσθάνεται ὁ Μακαριώτατος τὴν ἀνάγκην τῆς βαθείας πνευματικῆς ἀνακαινίσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας βάσει τῶν πηγῶν τῶν Πατέρων, διότι Τουρκοκρατία, Ἐνωτισμός, Φιλελευθερισμὸς καὶ Μοντερνισμὸς, δὲν πέρασαν ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξίαν χωρὶς νὰ ἀφήσουν βαθυτάτας πληγὰς. Αὕτη ἡ ἀποκατάστασις τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν ἀρχαίαν της δόξαν, καὶ ὄχι ἡ συνθηκολόγησις μετὰ τῶν ἀλλοθρήσκων, εἶναι ἡ ἐπιταγὴ τῆς στιγμῆς.

Τέλος, γνωρίζει ὁ Μακαριώτατος, ὅτι ἡ περιβόητος ἐνότης τῶν Χριστιανῶν δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ ὑποχωρήσεων ἐκάστου ὀρθοδόξου. Ἡ δὲ δὸς εἶναι μίᾳ καὶ μόνῃ: ἐπιστροφή ὅλων τῶν χριστιανῶν εἰς τὴν πίστιν καὶ παράδοσιν τῆς ἀρχαίας, ἡνωμένης Ἐκκλησίας τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων. Μετὰ ἄλλα λόγια: προϋποθέσεις τῆς ἐνότητος εἶναι ἡ ἐπιστροφή εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Διὰ νὰ μὴ παρεξηγηθῶν οἱ Καθολικοὶ καὶ Διαμαρτυρόμενοι ἀναγνώσται: ἐπιστροφή εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν ὅσον ἀφορᾷ τὴν πίστιν καὶ τοῦς κανόνας. Δὲν ζητεῖ κανεὶς νὰ υἰοθετήσῃ καὶ ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς μορφὰς καὶ ἔθιμα, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ παρεμποδίζωσιν τὴν προσέλευσιν των πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ἄς κρατήσωσιν τὰ ἰδικὰ των θρησκευτικὰ ἔθιμα ἐὰν δὲν εἶναι ἀντίθετα μετὰ τοὺς Ὁρθοδόξους κανόνας. Ἀλλὰ φρονῶ, ὅτι κανεὶς Καθολικὸς ἢ Διαμαρτυρόμενος δὲν δύναται νὰ ἀποδοκιμάσῃ τὴν γραμμὴν τοῦ Μακαριωτάτου, ἐὰν ἐξετάσῃ καλῶς τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ἐξ ἴσου ἀξίως ἀνεδείχθη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὴν λυπηρὰν διένεξιν τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Πολιτείας. Τηρεῖ ἀκλόνητον τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ κράτους εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα, ἀπορρίπτει ὅμως τὸν χωρισμὸν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὁ ὁποῖος δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν συνείδησιν τῶν Ἑλλήνων ὡς Ἔθνους Ὁρθοδόξου.

Μετὰ ἀπὸ ὅλα τὰ λεχθέντα δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὑπὸ τὴν φωτισμένην καθοδήγησιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσόστομου προφυλάττεται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὰς ἀναταραχὰς τοῦ ἐφημέρου Ἐνωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ προετοιμάζεται νὰ δώσῃ τὸν σημαντικώτερον λόγον εἰς μίαν μέλλουσαν, πραγματικὴν, Ὁρθόδοξον συνάντησιν τῶν χριστιανῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

ΧΑ.Ι.ΝΤΣ ΓΚΣΤΡΕ.Ι.Ν

Μετάφρασις ΠΡ. ΚΩΝ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

* Τὸ παρὸν ἄρθρον ἐδημοσιεύθη ἐν Βιέννῃ εἰς τὸ ἐπίσημον περιοδικὸν τῆς Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀνεδημοσιεύθη εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένην Γερμανικὴν ἐφημερίδα «Athenner Kurier» τὴν 21 Δεκεμβρίου 1966.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΑΦΑΙ

11. Κοινωνικαὶ σχέσεις καὶ ἀναστροφαί.

Πάντες οἱ κληρικοί, κατ' ἑξοχὴν δ' οἱ ἱεράρχαι, ἔχουσιν ὑποχρεώσεις κοινωνικάς, συναφεῖς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς των. Τὸ σχῆμα δὲ καὶ τὸ λειτουργημα αὐτῶν ἐπιβάλλει πολλήν διακριτικότητα καὶ μεγίστην προσοχὴν ἐν προκειμένῳ, ὡς θ' ἀναπτύξωμεν ἐν συνεχείᾳ.

1. Κατ' ἀρχὴν, ἐκούσιός τις αὐτοπεριορισμός ἐστίν ἀπαραίτητος εἰς τὸν φέροντα τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέρχεται καὶ νὰ περιφέρεται ὅπουδῆποτε ἀδιακρίτως καὶ νὰ συμφύρεται μεθ' οἰωνδῆποτε ἀνεξελέγκτως. Ἐὰν δ' εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν ἢ περιβολὴ τῶν κληρικῶν, ὁμοιωθεῖσα ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ μετὰ τῆς τῶν λαϊκῶν, ἐπέτρεψε τὴν εἴσοδον τῶν κληρικῶν εἰς τὸ θέατρον καὶ τὴν συμμετοχὴν εἰς ἄλλας κοσμικὰς ἐκδηλώσεις, παρ' ἡμῖν, καὶ ὅπου ἐν γένει οἱ κληρικοὶ ρασοφοροῦσι, εἶναι παρακεκινδυνευμένοι καὶ οὐχὶ φρόνιμοι τοιαῦτα ἀπόπειραι ἐλευθεριαζόντων τινῶν. Ἐφ' ὅσον δὲ τις ἀνέλαβε τὸν χρηστὸν τοῦ Κυρίου ζυγὸν καὶ ἀνεδέχθη αὐτοπροαιρέτως τὰς εὐθύναις καὶ τὰς τιμὰς τῶν περιβεβλημένων τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, ἀσήμαντον καὶ ἀνάξιον λόγου θυσίαν δέον νὰ θεωρῆ τὴν στέρησιν τοιούτων κοσμικῶν εὐκαιριῶν, «ἀφορῶν εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὅς... ὑπέμεινε σταυρόν» (*Εβρ. ιβ' 2). Δὲν προδίδει δὲ ἱερατικὸν φρόνημα ἢ διάθεσις καὶ τάσις πρὸς ἐκκοσμίκευσιν τῆς ἐκτὸς τοῦ ναοῦ περιβολῆς τῶν κληρικῶν, ἵνα εὐκολυνθῆ ἢ συμμετοχὴ αὐτῶν εἰς τὰς ἐν λόγῳ κοσμικὰς ἀναστροφάς. Καὶ θὰ ἦτο μὲν συζητήσιμος ἑλαφρὰ τις ἐπὶ τὸ εὐσταθέστερον διαρρῦθμισις τῆς μὴ λειτουργικῆς ἀμφιέσεως τοῦ ἡμετέρου Κλήρον· οὐδαμῶς ὅμως ἐνδείκνυται προσαρμογὴ πρὸς τὴν λαϊκὴν περιβολὴν. Τὸ τοιοῦτον καὶ πρόκλησιν θ' ἀπετέλει πρὸς τὸ αἴσθημα τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν λαοῦ, τιμῶντος τὸ συνυφασμένον καὶ μετὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους ράσον τοῦ ἑλληνορθόδοξου κληρικοῦ, ἀλλὰ καὶ θὰ κατέλυεν ἀσυνέτως ἕνα φραγμὸν τηροῦντα τὸν κληρικὸν εἰς τὴν ἐνδεδειγμένην ἀπόστασιν ἀπὸ ἀκαταλλήλων τόπων καὶ συνθηκῶν. Ἄς ἐπιτραπῆ εἰς τὸν γράφοντα νὰ δηλώσῃ ὅτι, ἐκ τοιούτων σκέψεων ὁρμώμενος, ἀπέφυγεν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἄνευ ρασοφορίας ἔτι, τὰς ἀνεμποδίστους ἐκεῖ κοσμικὰς εὐκαιρίας, ὧν μετεῖχον μετὰ διακριτικότητος πάντως οἱ ἐπιχώριοι κληρικοὶ ἡμῶν, φέροντες ἔμφανες διακριτικὸν τῆς ἱερατικῆς των ιδιότητος (εἰδικὸν περιλαίμιον λευκὸν καὶ μέλαν ἐπιστήθιον), ἐνῶ ἄλλαχού, ἔνθα κατηργήθη πᾶν διακριτικὸν ἱερατικὸν ἔμβλημα, πολλὰ ὑπερβασίαι κληρικῶν σημειοῦνται καὶ δὴ καὶ παρουσίαι αὐτῶν ἐν οὐ δέοντι τόπῳ καὶ περιβάλλοντι.

2. Δὲν ὀφείλει δὲ νὰ εἶναι πρόθυμος καὶ εὐκολος ὁ κληρικός εἰς συναψιν πολλῶν κοινωνικῶν σχέσεων. Οὔτε ἀπόκοσμος βεβαίως καὶ ἀντικοινωνικός δέον νὰ εἶναι οὗτος. Ἀλλὰ καὶ δὲν τῶν εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ ἐκθέτῃ καὶ διασύρῃ τὴν ἱερατικὴν ἢ ἀρχιερατικὴν ἀξίαν καὶ τὸ ἱερατικὸν σχῆμα διὰ τῶν ἀμέτρων ἐκκοσμικεύσεων, μετὰ τὸ δικαιολογητικὸν τῆς ἀναγκαίας διῆθεν κοινωνικότητος. Καὶ οἱ μὲν ἀνήκοντες εἰς τὸν ἄγαμον κλήρον ἔχουσιν ἑπὶ μᾶλλον ἠϋξημέναις ὑποχρεώσεις, ἵνα ἀπέχων ἀπὸ σχέσεων καὶ ἐπαφῶν, ἐξ ὧν καὶ σκάνδαλον καὶ ἠθικὸς κίνδυνος αὐτῶν προκαλεῖται. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἔγγαμοι κληρικοὶ, καὶ αὐτὰς τὰς λεγομένας «οἰκογενειακὰς διασκεδάσεις» δέον νὰ διατηρῶσιν εἰς περιωπὴν ἀνωτέραν, καὶ νὰ μὴ θεωρῶσιν ὅτι, καθ' ὃ οἰκογενειάρχαι, ἔχουσι μειωμένας διῆθεν τὰς ἐναντι τοῦ ἱερατικοῦ αὐτῶν σχήματος ὑποχρεώσεις πρὸς αὐτοπεριορισμὸν καὶ αὐστηρότητα καὶ διακριτικότητα ἐν ταῖς ἀναστροφαῖς. Ἐὰν δὲ κανονικαὶ ἀπαγορεύσεις ἐμποδίζωσι τοὺς κληρικούς, ἵνα γίνωνται ἀνάδοχοι κατὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα, (προφανῶς, διὰ νὰ μὴ συνάπτωσι - μάλιστα οἱ ἄγαμοι - εὐρείας «οἰκογενειακὰς» σχέσεις), πολλῶ μᾶλλον ἀπόλυτος δέον νὰ θεωρῆται ἡ ἀπαγόρευσις προκειμένου περὶ συναναστροφῶν ἐξελισσομένων εἰς ἀπροσημάτιστον ἐκκοσμίκευσιν, ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τῆς ὁποίας τυχὸν εὐρισκόμενος κληρικός θὰ κατερράκωνε τὸ κύρος του, μεταξὺ συμποτῶν καὶ συμπαικτῶν ἀναλίσκων τὸν χρόνον του εἰς ἐστιάσεις καὶ διασκεδάσεις, ἂν μὴ καὶ εὐτραπείας καὶ πότους καὶ... χαρτοπαιξίας! καὶ ἄλλας ἀναρμόστους καὶ ἐπιληψίμους ἐνασχολήσεις.

3. Ὁ πρῶτος κύκλος τῶν σχέσεων καὶ ἐπαφῶν παντὸς ἐν γένει ἀνθρώπου, ἄρα καὶ τῶν κληρικῶν, εἶναι ὁ τῶν συγγενῶν. Εἶναι ἐν τούτοις γνωστὸν, ὁποῖαν ἐπίδρασιν ἀσκεῖ ἐπὶ τῆς εὐδοξώσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου τὸ περιβάλλον τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν τῶν τε ἐπισκόπων καὶ τῶν κληρικῶν ἐν γένει. Διὰ τοῦτο ὁ μὲν θεὸς Ἀπ. Παῦλος ἀξιοῖ «τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον» τὸν κληρικόν, «τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος» κλπ. (Α' Τιμοθ. β' 4), ἡ δὲ ἐκκλησιαστικὴ πείρα μαρτυρεῖ, ὅτι ἀρνητικός ἐστὶν κατὰ κανόνα καὶ ἐπιζήμιος ὁ ρόλος τῶν συγγενῶν τοῦ ἐπισκόπου, ὅταν τοῖς παρέχεται τὸ θάρρος καὶ ἡ δυνατότης νὰ ἀναμιγνύονται εἰς τὰ τῆς ἐπισκοπῆς. Ὅθεν ἡ ὀρθὴ ἀντίληψις τῆς ἐκκλησιαστικῆς δεοντολογίας ἐπιβάλλει, ὅπως τηρῶνται εἰς ἀπόστασιν οἱ συγγενεῖς ἀπὸ πάσης ἀναμειξεως εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔργα. Δὲν ἀναιρεῖ δὲ τὸν κανόνα τοῦτον ἡ ἐνδεχομένη προσφορὰ τῆς πρεσβυτέρας ἢ τῶν τέκνων τοῦ ἱερέως εἰς τὸ κατηχητικὸν ἔργον καὶ τὰ παρόμοια. Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη, εὐλογος καὶ ἐπαινετὴ, μαρτυρεῖ ἀπλῶς ὅτι, ἐὰν συντρέχωσι πνευματικαὶ προϋποθέσεις, δύναται νὰ ὑποβοηθῆται εἰς τὸ πνευματικὸν ἔργον ὁ κληρικός ὑπὸ τῶν κατηρητισμένων πνευμα-

τικῶς οἰκείων καὶ συγγενῶν του, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι πρῶτοι οὗτοι θὰ τελῶσιν ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν του καὶ οὐδέποτε θὰ ὑπάρχη τὸ ἐνδεχόμενον νὰ τεθῆ ὁ κληρικὸς (καὶ ὁ ἐπίσκοπος) ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἐπιρροὴν ἐκείνων. Ἡ δὲ τυχὸν οἰκονομικὴ βοήθεια πρὸς τοὺς συγγενεῖς, μετὰ φειδοῦς καὶ διακριτικότητος, δύναται νὰ παρέχεται μόνον ὅταν ὑπάρχη πραγματικὴ ἀνάγκη κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ «εἰ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται...» (Α' Τιμοθ. ε' 8), οὐδέποτε δὲ ἐπιτρέπεται νὰ καταντᾷ εἰς ἐκμετάλλευσιν καὶ παρασιτισμὸν ἢ καὶ ἀπομύζησιν δι' αὐτῶν ἢ δι' αὐτοὺς πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἰκμάδος.

Ὁ λεγόμενος «νεποτισμὸς» (ἀνεψιοκρατία) πάντοτε ὑπήρξεν ἐπιζήμιος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀδυναμία δὲ ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν πρὸς συγγενεῖς καὶ οἰκείους αὐτῶν ἐξέθρεψαν σκάνδαλα καὶ καταχρήσεις κ.τ.τ., ἠδίκησαν δὲ τιμίους καὶ ζηλωτὰς ἐργάτας τῆς Ἐκκλησίας καὶ παρεκώλυσαν τὴν προώθησιν καὶ ἀνάδειξιν ἄλλων ἀξιοτέρων, χάριν τῶν κακῶς εὐνοηθέντων ἐγγυτέρων προσώπων τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντος τῶν ἐν ἐκκλησιαστικῇ ἐξουσίᾳ ὄντων, ἐπὶ προφανεῖ ζημίᾳ αὐτῆς ταύτης τῆς Ἐκκλησίας.

4. Ὁ οἶκος τοῦ Ἀρχιερέως καὶ τοῦ κληρικοῦ, ὡς ἐγράψαμεν καὶ ἐν προηγουμένῃ παραγράφῳ, δεόν νὰ εἶναι κατὰ πάντα ἀδιάβλητος καὶ ἀφογος. Ἰσχύει ἐν προκειμένῳ, κατ' ἀναλογίαν, τὸ «εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;» (Α' Τιμοθ. β' 5). Ἀσφαλῶς μειωμένον θὰ εἶναι πάντοτε τὸ κύρος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ποιμένου, οὕτινος οἱ οἰκιακοὶ δὲν ἴστανται εἰς τὸ ὕψος των. Προκειμένου περὶ τοῦ προσωπικοῦ καὶ οἰκιακοῦ περιβάλλοντος, ἢ αὐστηρὰ αὐτοῦ ἐπιλογῆ, καὶ ἢ ἀπομάκρυνσις τῶν ἀκαταλλήλων ἢ διαβεβλημένων ἢ σκανδαλιζόντων καὶ δημιουργούντων ὑπονοίας δι' ἐπιληψίμους αἰτίας, εἶναι ἐπιβεβλημένη. Τὰ ἀπολύτως ἀπαραίτητα πρόσωπα δεόν νὰ πλαισιώνωσι τοὺς ἐκκλησιαστικούς ἀνδρας καὶ δὴ τὰ παρέχοντα πλήρεις ἐγγυήσεις περὶ τοῦ ἤθους καὶ τῆς ἐντιμότητος αὐτῶν, καὶ μὴ δίδοντά ποτε λαβὴν ἵνα διακυβευθῆ ἢ τιμῆ καὶ ἢ ὑπόληψις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ποιμένου.

Καὶ αὐτὴ ἡ οἰκία τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ κληρικοῦ οὐχὶ προκλητικῶς πολυτελής καὶ ἐπιβλητικὴ. Μᾶλλον δὲ ἀπέριττος. Ἐπαρκοῦσα εἰς κατοικίαν, πρὸς στέγασιν τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ γραφείων, πρὸς ἐξυπηρέτησιν πνευματικῶν καὶ κοινωνικῶν ἔργων, καὶ διὰ τὴν φιλοξενίαν (περιωρισμένην πάντοτε). Ἄνευ χλιδῆς καὶ ἐπιδείξεως. Μαρτυροῦσα λιτοδίαιτον, φιλόξενον καὶ φιλόπτωχον — οὐδέποτε δὲ φιλόπλουτον — τὸν ἐκκλησιαστικὸν λειτουργόν.

5. Ἀναστροφά, ἀκροάσεις, κοινωνικαὶ σχέσεις κ.τ.τ. δεόν νὰ συνάδωσι πάντοτε πρὸς τὸ λειτούργημα ἡμῶν καὶ νὰ ἐντάσσονται ἐν τῷ προγραμματισμῷ τῆς διακονίας ἡμῶν. Ἐλάχιστα περιθώρια ἀπομένουσιν εἰς τὸν ὑπεύθυ-

νον ποιμένα, ἵνα καλλιεργῇ κοινωνικὰς σχέσεις αὐτοτελεῖς καὶ ἀσχέτους πρὸς τὸ ἔργον του.

Δὲν ἀποκλείονται μὲν καὶ αὗται, ἐν μέτρῳ καὶ διακριτικότητι, ὡς προείπομεν, ἀλλ' εἶναι πάντοτε προτιμότερον νὰ ἀξιοποιῶνται σχέσεις καὶ γνωριμῖαι πρὸς ἐπίτευξιν ποιμαντορικῶν σκοπῶν, αἱ δὲ ἀναστροφὰὶ ἡμῶν νὰ συνδυάζονται μετὰ ἐποικοδομητικῆς σπορᾶς καὶ καλλιέργειας καὶ τονώσεως ψυχικῆς τῶν μεθ' ἡμῶν ἀναστρεφόμενων, οἵτινες δεόν νὰ ἀποκομίζωσι πάντοτε ψυχικὴν ὠφέλειαν ἐκ τῆς μετὰ τῶν Κληρικῶν ἐπαφῆς των.

Καὶ αἱ παραχωρούμεναι ἀκροάσεις (εἴτε ἐπὶ συνεντεύξει, εἴτε ἐν τακταῖς ὥραις Γραφείου), καὶ ὅταν ἀφορῶσιν εἰς καθαρῶς ὑπηρεσιακὰ καὶ διοικητικὰ θέματα, εὐκταῖον εἶναι νὰ χρησιμοποιῶνται καὶ ὡς εὐκαιρία ψυχικῆς ἐπαφῆς μετὰ τῶν προσερχομένων παρ' ἡμῖν, ἵνα δίδεται αὐτοῖς ἀφορμὴ πρὸς χριστιανικὴν καλλιέργειαν. Πολλάκις δὲ ἐκ τοιούτων περιστατικῶν ἐπαφῶν μετὰ τοῦ ποιμένου, ἀξιοποιήσαντος ποιμαντορικῶς τὴν δοθεῖσαν εὐκαιρίαν, προκαλεῖται πολλὴ ὠφέλεια, καὶ συναντῶμεν οὐχὶ σπανίως ἀπροσδόκητον ἴσως ἀνταπόκρισιν, ἢ ἀνακαλύπτομεν ἀξιόλογα πρόσωπα, δυνάμενα νὰ ἀποδώσωσιν ἱκανὴν πνευματικὴν καρποφορίαν, καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ ἔργῳ τῆς Ἐκκλησίας νὰ χρησιμοποιηθῶσι.

6. Συνήθεις εὐκαιρίας ἐπαφῆς μετὰ τῶν χριστιανῶν, ἐν τοῖς χωρίοις καὶ ταῖς ἐνορίαις, ἀποτελοῦσιν αἱ ποιμαντορικαὶ ἐπισκέψεις τοῦ ἐπισκόπου, ὡσαύτως τοῦ ἱεροκήρυκος ἢ τοῦ πνευματικοῦ, καὶ τοῦ οἰκείου ἐφημερίου αἱ κατ' οἶκον ἐπισκέψεις. Ὁ δὲ συνδυασμὸς τῆς τοιαύτης ποιμαντορικῆς ἐπαφῆς μετὰ λειτουργίας ἢ χοροστασίας τοῦ ἐπισκόπου, ἢ ἄλλης ἱεροτελεστίας παρὰ τῶν κληρικῶν ἐν γένει, δημιουργεῖ ἀριστον κλίμα καὶ ἐξαιρετον ἀτμόσφαιραν πρὸς εὐόδωσιν τῆς πνευματικῆς σπορᾶς.

Ἐφ' ὅσον δὲ θὰ ἀποφεύγεται πᾶσα οἰκονομικὴ ἐπιβάρυνσις τῶν χριστιανῶν (καὶ τῶν ἱ. ναῶν) ἐκ τῶν τοιούτων ποιμαντορικῶν ἐπαφῶν, ἢ ἐπίδρασις θὰ εἶναι ἔτι μεγαλύτερα. Δὲν πρόκειται νὰ ἀποστερηθῶσιν οἱ κληρικοὶ τῶν ἐξ ἱεροτελεστιῶν συνήθων δικαιωμάτων των. Ἀλλ' αἱ ποιμαντορικαὶ ἐπισκέψεις, μάλιστα τῶν ἐπισκόπων, δεόν νὰ εἶναι ἀδάπανοι. Ἐὰν συνδυάζονται μὲ εἰσπραξιν δικαιωμάτων, παρεξηγοῦνται καὶ δὲν οἰκοδομοῦσιν ὅσον θὰ ἔδει. Καὶ οἱ λοιποὶ Κληρικοὶ, ἐπισκεπτόμενοι τοὺς Χριστιανούς ἐν ποικίλαις εὐκαιρίαις καὶ παρέχοντες ἀνιδιοτελῶς τὰς εὐλογίας καὶ τὴν συμπαραστάσιν αὐτῶν, προδιαθέτουσι τὰς ψυχὰς των εἰς ἀποδοχὴν «λόγου παρακλήσεως» καὶ σπορᾶν πνευματικῆν. Πρέπει νὰ ἐθισθῶσιν οἱ χριστιανοὶ νὰ βλέπωσιν τὸν ποιμένα των ἐπισκεπτόμενον αὐτούς, οὐχὶ μόνον ὅταν ὑπάρχωσι τὰ λεγόμενα «τυχηρά», ἀλλὰ καὶ αὐτόκλητον πρὸς ἐπιτελεσιν ἔργου διακονίας. Θὰ οἰκοδομηθῶσι τότε ὡς ἀριστα. Καλὸν εἶναι νὰ ἀποφεύγηται καὶ ἡ ἀποδοχὴ γέυματος, ἵνα μὴ δημιουργητὰ ἐπιβάρυνσις εἰς τὰ ἄτομα ἢ τὴν ἐνορίαν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Ὁ ἀληθινὸς θησαυρὸς μας».

Ἄξια ἰδιαιτέρας ἐξάσεως εἶναι ἡ ὑπ' ἀρ. 1428/67 ἐγκύκλιος τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἣτις ἀνεγνώσθη ἀντὶ κηρύγματος ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς πασῶν τῶν ἱερῶν μητροπόλεων κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὴν ὁποῖαν εἰς ἄλλας στήλας τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιεύομεν.

Ὡς τονίζεται ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ ταύτῃ, «Ὁρθοδοξία εἶναι ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τὸν ἔζησαν καὶ τὸν διεδόξαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Ἐδωγγελισταὶ μὲ τὸ οὐράνιον φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως τὸν ἠρμήνευσεν ἡ θεόπνευστος διάνοια καὶ καρδία τοῦ ἀπ. Παύλου, ὅπως τὸν ἐδογματίσαν οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους, ὅπως τὸν καθηγίασαν αἱ μυριάδες τῶν μαρτύρων μὲ τὸ αἱμά των, ὅπως τὸν διεφύλαξεν ἡ Ἱερὰ Παράδοσις καὶ τὸν ἀπεδέχθησαν αἱ ὀρθόδοξοι γενεαί».

Τούτων οὕτως ἔχοντων, «ἡ Ὁρθοδοξία δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας εἶναι ὁ ἀληθινὸς θησαυρὸς μας. Ἡ πηγὴ τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ἡ δυνάμις μας. Ἡ δόξα μας. Ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία μας. Τὸ λαμπρὸν μέλλον μας. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐλπίς δι' ὅλους τοὺς λαοὺς, ποὺ εἰς μάτην προσπαθοῦν νὰ εὗρουν διέξοδον μέσα εἰς τὸ τρομερὸν ἀδιέξοδον, ποὺ χαροπαλαῖον. Καὶ ἀκριβῶς ἐδῶ προβάλλει καθαρῶτα ἡ κλήσις καὶ ἡ ἀποστολή, ποὺ ὁ Θεὸς διὰ τῶν πραγμάτων μᾶς ἔχει καθορίσει πλέον κατὰ τοὺς καιροὺς αὐτοὺς νὰ γίνῃ ἡ μεγάλη μας ἰδέα. Νὰ ἀποβῇ ἡ ζωὴ μας καὶ ἡ ἀκτινοβολία μας πρὸς τοὺς ἐγγυὺς καὶ πρὸς τοὺς μακρὰν. Νὰ εἰσδύσῃ μέσα εἰς τὸ Ἔθνος μας ὡς φῶς καὶ δυνάμις λυτρωτικῆ».

Μόνον δὲ φιλοξενίαν αὐτοπροαίρετον δύναται ὁ κληρικὸς (καὶ ὁ ἐπίσκοπος) νὰ δέχεται καὶ νὰ τιμᾷ καὶ εὐλογῇ τὴν τράπεζαν καὶ τὸν οἶκον εὐσεβοῦς πιστοῦ (ἢ κληρικοῦ), ἐκτάκτως βεβαίως καὶ σπανίως, καὶ ἐφ' ὅσον κρίνει ὅτι αἱ ὑφιστάμενα εἰδικὰ συνθήκαι τὸ ἐπιτρέπουσι. Τὰ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ ἐπισκόπου παρατιθέμενα γεύματα, μὲ εὐρύτεραν μάλιστα συμμετοχὴν πολλῶν προσώπων, ἐνδείκνυται ἵνα καταργηθῶσι, διότι καὶ σχόλια προκαλοῦσι καὶ δυσφορίαν καὶ δαπάνας εἰς βάρος τῶν ἐνοριῶν. Πραγματοποιεῖται δ' ἡ ἐπαφή καὶ γνωριμία μετὰ τῶν χριστιανῶν καὶ ἄνευ τούτων. Καὶ οἱ ἀκόλουθοι τοῦ ἐπισκόπου αὐστηρῶς ἐπιλεγόμενοι, ἵνα ὦσι σεμνοὶ καὶ διακριτικοί, οὐδέποτε δ' ἀπαιτητικοί, εὐάριθμοι πάντως καὶ οἱ ἀπολύτως ἀπαραίτητοι (διάκονος, ὁδηγὸς αὐτοκινήτου, καὶ ἐνδεχομένως φύλαξ ἢ ἱερεὺς ἕτερος), συμβάλλοντες καὶ οὗτοι διὰ τῆς ὅλης συμπεριφορᾶς των εἰς τὴν δημιουργίαν ἀρίστων ἐντυπώσεων ἐκ τῆς γενομένης ποιμαντορικῆς ἐπισκέψεως τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου.

(Συνεχίζεται) † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Νὰ ζυμώσῃ νοῦν, θέλησιν, καρδίαν, πᾶσαν ἐκδήλωσιν τοῦ ἐθνικοῦ μας βίου. Νὰ γίνῃ αἰσθητὴ ἡ παρουσία της εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀτομικῆς καὶ οἰκογενειακῆς καὶ ἐθνικῆς μας ζωῆς».

Ἀντιαλκοολικὴ σταυροφορία.

Καθ' ἃ ἀνεγράφη εἰς πάσας τὰς ἐφημερίδας, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀξιεπαίνου Πανελληνίου Ἀντιαλκοολικῆς Σταυροφορίας, ὁ ὑπουργὸς Ὑγιεινῆς κ. Χρυσικός ἐτόνισεν: «Εἰς τὴν χώραν μας ὑπάρχει πρόβλημα ἀλκοολισμοῦ καὶ ἐπισημαίνομεν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀντιμετωπίσεώς του. Ἡ βιομηχανία, ἡ γεωργία, ὁ ἐπαγγελματικὸς κόσμος ἔχουν ἀνάγκην ψυχικῆς ὑγείας διὰ νὰ ἐπιτύχουν. Αἱ οἰκογένειαι ἔχουν ἀνάγκην ψυχικῆς ἰσορροπίας καὶ καλῆς ἀτμοσφαιρας, διὰ νὰ ἐπιζήσουν καὶ νὰ ἀποδώσουν ὑγιᾶ ἄτομα. Τὰ ἄτομα ἔχουν ἀνάγκην καλῆς προσαρμογῆς καὶ στοργῆς, διὰ νὰ μὴ καταστοῦν προβληματικὰ καὶ τραποῦν πρὸς τὸ οἰνόπνευμα. Ἡ ἱατρικὴ, κοινωνικὴ καὶ οἰκογενειακὴ συμπαράστασις καὶ στοργὴ πρὸς τὸ ἄτομον σημαίνει περιορισμὸν τοῦ ἀλκοολισμοῦ ὡς νόσου».

Ἡ προσπάθεια πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ περιορισμοῦ τούτου δέον κατ' ἐξοχὴν νὰ στραφῇ πρὸς τοὺς νέους, οἵτινες σήμερον συνδέουν τὰς διασκεδάσεις των μὲ κατανάλωσιν ἰσχυρῶν οἰκοπνευματωδῶν ποτῶν, ἑλληνικῶν καὶ κυρίως ξένων. Οὗτοι πρέπει νὰ διδαχθοῦν, ὅτι τὸ οἰνόπνευμα διὰ τῆς ἀθροιστικῆς ἐπιβλαβοῦς αὐτοῦ ἐνεργείας βλάπτει τὸν ἐγκέφαλον, τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ τὰ κυριώτερα ὄργανα τοῦ σώματος, ἐκφυλίζει τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν καὶ πρὸ πάντων παραλύει τὰς ἐγκεφαλικάς λειτουργίας καὶ καθιστᾷ αὐτὰς ἀνικάνους, ὅπως χαλινωγῶσιν τὰς αὐτομάτους καὶ ἀνακλαστικὰς κινήσεις τοῦ σώματος, τὰς ἀλόγους ὀρμὰς καὶ τὰ πάθη.

Τὸ ἱεροψαλτικὸν πρόβλημα.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος λιαν ἀξιεπαίνως ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀντιμετώπισῃ συστηματικῶς τὸ ἱεροψαλτικὸν πρόβλημα ἐν Καλαμάτᾳ καὶ γενικώτερον ἐν Μεσσηνίᾳ.

Πρὸς τοὺς ἄλλοις ὁ ἅγιος Μεσσηνίας συνεκάλεσε τοὺς ἱεροψάλτας καὶ τοὺς συγκροτοῦντας τὰς ἐκκλησιαστικὰς χορωδίας τῶν ἐνοριακῶν ἰ. ναῶν Καλαμάτας καὶ ὁμιλήσας εἰς αὐτοὺς συνέστησεν αὐτοῖς πιστὴν ἐφαρμογὴν τῶν καθηκόντων, πιστὴν ἐφαρμογὴν τοῦ τυπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὰς ἱερὰς Ἀκολουθίας, προσπάθειαν πρὸς καλοτέρα ἱεροψαλτικὴν αὐτῶν ἐπίδοσιν, προσοχὴν εἰς τὸν ἀτομικὸν καὶ οἰκογενειακὸν των βίον καὶ καταβολὴν προσπαθείας διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἱεροψαλτικῆς εἰς παῖδας καὶ ἐφήβους, καθ' ὅσον οὐ μόνον σπάνις ἱεροψαλτῶν παρατηρεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐνότων ἀτυχεῶς οἰκονομεῖται ἡ ἱεροψαλτικὴ ἐμφάνισις.

Θὰ ἠδύομεθα, ἵνα παρόμοιαι ἐνέργειαι γίνωνται εἰς πάσας τὰς ἱερὰς μητροπόλεις καὶ ἵνα τὸ καθόλου ἱεροψαλτικὸν πρόβλημα ἐξετασθῆ εἰς πανελλήνιον κλίμακα ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐπιτελεύσεως ὁμοιομόρφου ἐκπαιδεύσεως ἱεροψαλτῶν ἀξίων τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς των.

Ἡ νηστεία καὶ ἡ ὑγεία τοῦ σώματος.

Ὁ ἑλληνικὸς καὶ ξένος τύπος ἀφίερωσε κατὰ τὰς τελευταίας ἑβδομάδας στήλας ὀλοκλήρους πρὸς περιγραφὴν τῶν θαυμασίων καὶ ἐκπληκτικῶν θεραπευτικῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχει ἡ ὑπὸ τοῦ ἐν Μόσχα καθηγητοῦ τῆς Ἰατρικῆς Γιοῦρι Νικολάγιεφ λαν ἐπιτυχῶς ἐφαρμοζομένη μέθοδος πρὸς θεραπείαν πλείστων νόσων ψυχικῶν, ὀργανικῶν καὶ λειτουργικῶν. Ἡ μέθοδος αὕτη συνίσταται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν ἐπιβολὴν εἰς τοὺς πάσχοντας νηστείας ἐπὶ τινος ἑβδομάδας.

Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι νέα ἀπόδειξις περὶ τοῦ ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καθορισθεῖσα νηστεία δὲν σημαίνει ἄρνησιν καὶ καταπολέμησιν τοῦ σώματος, ἀλλ' ἀπλῶς εἶναι μέσον δι' ἓνα ἀνώτερον σκοπὸν. Ἡ νηστεία δὲν δύνανται νὰ βλάψῃ τὸ σῶμα ἀφ' ἑνὸς διότι δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰς πάντα, ὅστις «δι' ἀσθένειαν σωματικὴν ἐμποδίζεται» (ξθ' κανὼν ἀγ. Ἀποστόλων), καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι αὕτη θεωρεῖται καὶ ὑπὸ τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης ὡς ἀποτοξίνωσις τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ κάθαρσις τῆς σωματικῆς μηχανῆς ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν ζωϊκῶν οὐσιῶν δημιουργουμένης σκωρίας καὶ τέφρας. Τὸ νόημα τῆς νηστείας συνίσταται εἰς τὸ ὅτι αὕτη ἀσκεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν πευθαρχίαν, τὴν ὑπακοήν, τὴν ταπεινώσιν, τὴν πνευματικωτάτην προσευχὴν καὶ λατρείαν, ὡς καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν νηστείαν.

Εὐστοχος ὑπόδειξις.

Ὁρθῶς θρησκευτικοεκκλησιαστικὸν περιοδικὸν ἐπισημαίνει «τὸ θέμα τῶν ἀντιγράφων τῶν καλῶν ἱερῶν εἰκόνων, ποῦ πρέπει νὰ γερμίσουν ὅλους τοὺς χώρους τῆς εὐλαβείας μας· σχολικὲς αἴθουσες, κέντρα συλλόγων καὶ γραφεῖα ὀργανισμῶν, ἀλλὰ καὶ παρεκκλησιῶν Ἰδρυμάτων καὶ Ἐξωκκλησιῶν ἀκόμη».

Ὡς ὑποδεικνύεται εὐστόχως, ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἀρχαιολόγων «μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ προχωρήσῃ στὸ ἔργο τῆς ἐκτυπώσεως καὶ διαθέσεως μὲ μικρὴ τιμὴ αὐτοῦ τοῦ τύπου τῶν εἰκόνων», αἱ ὁποῖαι θὰ εἶναι ἀντίγραφα «ἀπὸ ἐκλεκτὰ καὶ ὠραῖα ἔργα τοῦ δικοῦ μας λατρευτικοῦ τύπου, ποῦ νὰ διαπαιδαγωγῆσιν καὶ αἰσθητικὰ καὶ διδακτικὰ τὸ λαὸν μας καὶ νὰ τὸν ἀποτοξινώσιν ἀπὸ τὰ κακόγούστα καὶ ἀνορθόδοξα πρόχειρα εἰκονίσματα. Σ' αὐτὸ τὸ ἔργο μποροῦν νὰ βοηθήσιν μεγάλοι Ὄργανισμοί, ποῦ τώρα τελευταῖα συνηθίζον στὰ διαφημιστικὰ Ἡμερολόγια τοὺς νὰ χρησιμοποιοῦν καλὰ παλαιὰ ἔργα, προσφέροντας στὴν «Ἀποστολικὴ Διακονία» τὰ σχετικὰ βασικὰ ἔκτυπα

ἢ ἀκόμη περισσότερο ἐνισχύοντας καὶ οἰκονομικὰ τὴν περιφρημὴν αὐτῆ ἐπιδιώξει».

Ρεαλιστικὴ ἀντιμετώπισις.

Ἐξ ἀφορμῆς ἐγκυκλίων τινῶν ἢ καὶ κηρυγμάτων περὶ τοῦ χοροῦ, χρονογράφοι τινὲς ἐχαρκτήρισαν τὰς περὶ χοροῦ ἐπιφυλάξεις ὡς ἀπαράδεκτους καὶ ἀπηρχαιωμένους ἐκδηλώσεις.

Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: Ὅταν ἀντιμετωπίζωμεν τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, πρέπει νὰ ἔχωμεν χιμαιρικὴν αἰσιοδοξίαν ἢ νὰ διεπώμεθα ὑπὸ ρεαλισμοῦ; Ἡ ρεαλιστικὴ ἀντιμετώπισις ἐπιβάλλει νὰ μὴ μωπαζώμεν ἐνόπιον τῆς πραγματικότητος, ἀλλὰ νὰ τὴν βλέπωμεν ἀντικειμενικῶς.

Ἡ ἀντικειμενικότης ἐπιβάλλει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν χορῶν εἶναι καθαρῶς «σεξουαλικὸι χοροί». Ὁ χρονογράφος κ. Παλαιολόγος ὁμολογεῖ, ὅτι χοροὶ τινες, οἵτινες ὀπωσδήποτε χορεύονται καὶ σήμερον, εἶναι «ἡ ἐρωτικὴ τελετὴ στὴν πληρότητά της». Ὁ μέγας γερμανὸς φιλόσοφος καὶ παιδαγωγὸς Σπράνγκερ ἔγραψεν: «Γνωρίζω πολλοὺς νέους, οἱ ὁποῖοι ἔχασαν τὸ ἀριστὸν τῆς ἀναπτύξεώς των ἕνεκα τῶν χορευτικῶν ὠρῶν καὶ τῶν κατ' αὐτὰς ἐρώτων... Οἱ νέοι αὐτοὶ νομίζον ἐαυτοὺς εὐτυχεῖς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ βορβόρου αὐτῶν...». Ὁ Φῶνκερ, ἰδιοκτητὴς τῆς χορευτικῆς ἀκαδημίας τοῦ Λόδς Ἀντζελες καὶ πρόεδρος τῆς «Ἐταιρείας χοροδιδασκάλων τῆς ἀκτῆς τοῦ Εἰρηνικοῦ» διεβεβαίον, ὅτι «τὰ δύο τρίτα τῶν νεανίδων, αἵτινες διαφθείρονται, πίπτουν διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ χοροῦ». Ὁ καθηγητὴς La Floris μελετήσας τὴν ζωὴν 2500 ἐλευθερίων γυναικῶν τοῦ Σάν Φραντζίσκο, ἔγραψε τὰ ἑξῆς: «Δύναμαι νὰ βεβαιώσω, ὅτι τὰ τρία τέταρτα τῶν γυναικῶν τούτων ὠδηγήθησαν εἰς τὴν πτώσιν διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ χοροῦ».

Μόνον ἀτοπιστικὰ καὶ χιμαιρικὰ κηρύγματα θὰ ἀπέκρυπτον τὴν πραγματικότητα ταύτην.

«Ὑπὸ τὸ προκάλυμμα τῆς φιλολογικῆς καὶ ἱστορικῆς ἐπιστήμης».

Ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ.Ν.Β. Τομαδάκης, κρίνων μίαν ἐκδοσιν τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, δικαίως διαμαρτύρεται, διότι, ὑπὸ τὸ προκάλυμμα τῆς φιλολογικῆς καὶ ἱστορικῆς ἐπιστήμης, ἐκδίδονται καὶ ὑπομνηματίζονται αἰσχρά, ἀηδῆ καὶ ἄθλια στιχορρήματα, χρηματοδοτοῦσης καὶ καλυπτοῦσης τὴν ἀναισχοντίαν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ἀσφαλῶς εἰς τὰς ἐκδόσεις τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν πρέπει νὰ ἐπικρατῆ πνεῦμα ἡγεῖς ἱεραρχήσεως, προτιμωμένης τῆς ἐκδόσεως ἔργων, ἅτινα θὰ παρέχουν ὑγιᾶ πνευματικὴν τροφήν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν. Εἶναι ἀπαράδεκτον νὰ θυσάζωνται τὰ οὐσιωδέστερα καὶ τὰ ποιτικῶς ἀνώτερα ἔργα πρὸς χάριν στιχορρηγμάτων ἡσσονος ἀξίας ἢ καὶ ἐνίοτε ὅλως ἀποβλήτων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 11ης μέχρι τῆς 25ης Μαρτίου ἐχοροστάτησεν εἰς διαφόρους ἱεροὺς ναοὺς Ἀθηνῶν, προήδρευσε τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου καὶ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν, συνειργάσθη μετὰ Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν ἐπιτροπὰς καὶ διάφορα ἄτομα κ.ο.κ. Οὕτω·

Ἐχοροστάτησε: Τῆ 12ῃ Μαρτίου εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν, τὸ δὲ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας εἰς τὸν Καταναυτικὸν Ἑσπερινόν.

—Τῆ 17ῃ Μαρτίου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν εἰς τὸν Κανόνα τοῦ Ἀκαθίστου, ἀναγνώσας τὴν Ἀ΄ Στάσιν τῶν Χαιρετισμῶν.

Προέστη: Τῆ 18ῃ Μαρτίου ἐν τῷ Ἀ΄ Νεκροταφείῳ Ἀ-

θηνῶν τοῦ ὑπὸ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων κατ' ἔτος τελουμένου Μνημοσύνου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν κεκοιμημένων.

—Τῆ 25ῃ Μαρτίου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τῆς ἐπισήμου Δοξολογίας ἐπὶ τῇ ἔθνικῃ ἑορτῇ, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Α.Α.Μ.Μ. τῶν Βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἀννης-Μαρίας, τῆς Α.Β.Υ. τῆς πριγκιπίσσης Εἰρήνης, τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Παρασκευοπούλου καὶ μελῶν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς κ. Παπασπύρου καὶ πολλῶν βουλευτῶν, τῶν ἀρχηγῶν τῶν πολιτικῶν κομμάτων, τῆς ἡγεσίας τῶν ἐνόπλων δυνάμεων καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας καὶ πλήθους κόσμου.

Ἐτέλεσε: Τῆ 19ῃ Μαρτίου, Κυριακῇ τῆς Ὁρθοδοξίας, τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Βασιλικῷ παρεκκλησίῳ τῶν Ἀνακτόρων Τατοίου, περιγραφὴν τῆς ὁποίας δημοσιεύομεν κατωτέρω.

Ἀπογοητευτικόν.

Ὁρθῶς ὁ κ. Δημ. Ψαθᾶς καταγγέλλει τὴν ἀσυνδοσίαν τῶν ἐπιχειρηματιῶν τοῦ κινήματος τοῦ ἔθους ἀφορᾷ εἰς τὴν προβολὴν ἀπαράδεκτων ταινιῶν. «Ἐπι εἶδαμε πρόσφατα νὰ προβάλλωνται σὶς διαφημίσεις κάποιον ἔργον, σὰν εἶδος... ἀριστείων, τὰ περιφρονητικὰ λόγια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐξέφρασε τὴν ἀηδία του ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Θεοδορακόπουλος: «Καὶ ὁ ρεαλισμὸς ἔχει τὰ ὄριά του, εἶχε πῆ. Ἐνας ἄρρωστος ἀπὸ λευχαιμία, ποὺ θὰ πεθάνῃ σὲ λίγα λεπτά, βάζει τὴν γυναικὰ του νὰ γυμνωθῇ ἐντελῶς καὶ προχωρεῖ σὲ σεξουαλικὴ διμιλία μαζί της. Αὐτὰ ξεπερνοῦν κάθε ἀντοχή».

Ἀντὶ νὰ κατασθῶνθῶν οἱ ἔμποροι τῆς ταινίας, «πῆραν ἀκριβῶς τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ στιγματισμοῦ τους καὶ τὰ προβάλλουν σ' ὅλες τὶς ἐφημερίδες, σὰν νὰ ἐπρόκειτο γὰρ τὸν μεγαλύτερο ἔπαινο!». Οἶονε! «πῆραν τὸν τηλεβόα καὶ βγῆκαν στοὺς δρόμους»: «Τρεχάτε νὰ δῆτε τὸ ἔργο μας! Ἀκόμα καὶ μεγάλες προσωπικότητες τὸ βεβαιῶνουν ὅτι εἶναι ξεσίπικο καὶ βρώμικο! Σπεύσατε!».

Ἀληθῶς εἶναι ἀπογοητευτικὸν τὸ ὅτι τὰ ἀρμόδια κρατικὰ ὄργανα καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς ἀνέχονται τοιοῦτους ἐκτροχιασμούς!

Ὁ ἀγρότης καὶ τὸ Κράτος.

Οἱ ἀγρόται ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα τῆς νοσοκομειακῆς ἀντίληψως. Ἐπετελέσθη οὕτω ἓνα βῆμα ἀκόμη πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κύκλου στοιχειῶδους στοργῆς, τὴν ὁποίαν ὀφείλει ἓνα πολιτισμένον κράτος πρὸς ὅλας τὰς τάξεις τῶν πολιτῶν του καὶ μάλιστα τῶν πολυπληθεστέρων καὶ πολυτιμοτέρων, ὅπως εἶναι εἰς τὴν χώραν μας ἡ ἀγροτικὴ τάξις. Τὸ δίκτυον τῶν ἀγροτικῶν ἰατρειῶν, αἱ συντάξεις καὶ ἄλλα τινὰ εἶναι τὰ πρόσφατα βήματα, τὰ ὁποῖα ἡ Πολιτεία ἐπραγματοποίησε πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν, ὅστερα ἀπὸ

τόσον ἀπελπιστικῶς μακρὰν καὶ ἐπίμονον καθυστέρησιν.

Ἄλλ' ἡ ἀγροτικὴ τάξις περιμένει ἀκόμη πολλὰ ἀπὸ τὸ Κράτος· πρέπει τοῦτο νὰ ἀποδείξῃ, μὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἕως τοῦδε ληφθέντων μέτρων καὶ πρὸ παντὸς μὲ τὴν συστηματικὴν καὶ πλήρη ἐφαρμογὴν των, ὅτι πράγματι ἔχει συνείδησιν τῶν ὑποχρεώσεών του ἐναντὶ τοῦ ἀγρότου. Εἰς τὸν τομέα αὐτόν, ἡ κοινωνικὴ ἀντίληψις, ἡ παιδεία, ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις τῆς γεωργίας, τῆς ἀλιείας καὶ τῆς βιοτεχνίας ἔχουν ἀκόμη ἀρκετὰ κενά, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνεπίτρεπτα.

Σημεῖα τῶν καιρῶν

Ἡ δημοσιότης, εἰς τοὺς καιροὺς αὐτοὺς τῆς ἀναμφισβητήτου ἠθικῆς κρίσεως, εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πλέον ἐγγλόττους δείκτας τῆς καταπτώσεως τῆς κοινωνίας. Ἡ ἀρετὴ γίνεται ἐλάχιστα γνωστὴ. Ἡ ἀνηθικότης ἐυρίσκει εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς κοινῆς γνώμης.

Ἴδον ἐν πρόσφατον παράδειγμα. Ἐλάχιστοι Ἕλληνες συνεκράτησαν τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν καλῶν Ἑλληνηδῶν, τὰς ὁποίας ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐβράβευσεν κατὰ τὴν πανηγυρικὴν συνεδριάσιν της ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας διὰ τὴν ἔμπρακτον καὶ μέχρις αὐτοθυσίας κοινωνικὴν ἀρετὴν των. Ὁ Τύπος τὰ ἀνέγραψεν ἀπαξ. Ἀντιθέτως, κατὰ τὰς ἰδίας ἡμέρας, τὸ ὄνομα καὶ ἡ φωτογραφία τῆς νεαρᾶς Ἀθηναίας, ἡ ὁποία ἔγινεν αἰτία νὰ ἐγκληματίσῃ ὁ πατήρ της κατὰ τῶν τριῶν «βιαστῶν» της, ἐξακολουθοῦν νὰ τροφοδοτοῦν τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων. Παράγοντες μάλιστα τοῦ κινήματος πρὸς τὴν νεαράν αὐτήν νὰ τὴν ἀναδείξουν πρωταγωνίστριαν εἰς τὴν Ἑβδομῆν Τέχνην, βασιζόμενοι εἰς τὴν ἐκκεντικότητά της ὡς «μοιραίας ὑπάρξεως»!

Ἀλλὰ ποῦ βαδίζει μία κοινωνία, ἡ ὁποία ἔχει τοιαύτην διαβάθμισιν εἰς τὰ ἐνδιαφέροντά της; Εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ δυστυχῶς ἡ ἀπάντησις εἶναι τόσο ἐύκολος ὅσον καὶ φοβερὰ.

Προήδρευσε: Τῆ 11ῃ Μαρτίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης.

—Τῆ 14ῃ Μαρτίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Βαφειαδακείου Κληροδοτήματος.

—Τῆ 17ῃ Μαρτίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς Κοινωνικῆς Προνοίας—Διακονισσῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

—Τῆ 20ῃ Μαρτίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης.

—Τῆ 21ῃ Μαρτίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ.

Παρέστη: Τῆ 25ῃ Μαρτίου εἰς τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν τελετῇ τῶν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου γενομένων ἀποκαλυπτηρίων τῆς προτομῆς τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Παύλου καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ἐπετείου τῆς ἐθνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν ὁ κοσμήτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς καὶ ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Ἰωάννης Θεοδο-
ρακόπουλος.

Μετέβη: Τῆ 17ῃ Μαρτίου εἰς τὰ Ἀνάκτορα Ἀθηνῶν καὶ ἐνεγράφη εἰς τὸ βιβλίον συγχαρητηρίων ἐπὶ τοῖς ὀνομασθηρίοις τῆς Α.Β.Υ. τῆς Διαδόχου Ἀλεξίας.

Παρηκολούθησε: Τῆ 20ῃ Μαρτίου ἐν τῇ μεγάλῃ αἴθουσῃ τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὸ ἐναρκτήριο μᾶθημα τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς ἔδρας τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς κ. Κωνστ. Μουρατίδου ἐπὶ τοῦ θέματος: «Τὸ δίκαιον τῆς χάριτος καὶ αἱ σπουδαιότεραι διαφοροποιήσεις ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διοργανώσει».

Ἐπεθεώρησε: Τῆ 23ῃ Μαρτίου, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πρωτοσυγκέλλου πανοσ. ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Λάλου, τὸν εἰς τὸν συνοικισμὸν Θυμαρακίων ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ.

Ἐδέχθη: Τῆ 11ῃ Μαρτίου τὸν πολιτευτὴν κ. Καλφῆλν.

—Τῆ 14ῃ Μαρτίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, τὸν καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μουρατίδην, τὸν γενικὸν διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πανοσ. ἀρχιμ. Παντελεήμονα Μπαρδάκου, τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης πανοσ. ἀρχιμ. Γεώργιον Προκόπην καὶ τὸν αἰδεσιμολ. πρωτοπρεσβύτερον Ἰωάννην Ράμφον.

—Τῆ 15ῃ Μαρτίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Πολυανῆς καὶ Κιλικισίου κ. Χαρίτωναν, ἐπιτροπὴν τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης πανοσ. ἀρχιμ. Γεώργιον Προκόπην, τὸν ἱερατ. προϊστάμενον τῆς Ἀγ. Φωτεινῆς Νέας Σμύρνης πανοσ. ἀρχιμ. Τζοβλᾶν καὶ τοὺς θεολόγους κ.κ. Φραγκόπουλον καὶ Παπασταματάκην.

—Τῆ 16ῃ Μαρτίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Πολυανῆς καὶ Κιλικισίου κ. Χαρίτωναν, τὸν ἐξοχώτατον ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Οἰκονόμου—Γκούραν μετὰ τοῦ προϊσταμένου τῆς Διευθύνσεως Ἐκκλησιῶν κ. Γεωργιάδη, τοὺς ἱεροκήρυκας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πανοσ. ἀρχιμ. Δημόπουλον καὶ Παπουτσόπουλον, τὸν διευθυντὴν Θρησκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Γιανναρᾶν καὶ τὸν πρωτοδίκην Ἀθηνῶν κ. Παπαγεωργίου.

—Τῆ 17ῃ Μαρτίου τὸν ὁμότιμον καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Παναγιώτην Τρεμπέλαν καὶ τὸν διευθυντὴν Θρησκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Γιανναρᾶν.

—Τῆ 20ῃ Μαρτίου τὸν γενικὸν διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πανοσ. ἀρχιμ. Παντελεήμονα Μπαρδάκου, τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης πανοσ. ἀρχιμ. Γεώργιον Προκόπην, τὸν ἱεροκήρυκα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς

Ἀθηνῶν πανοσ. ἀρχιμ. Αὐγουστίνον Καντιώτην καὶ τὸν διευθυντὴν τοῦ Β' Ἀστυνομικοῦ Τμήματος κ. Μαυροζούμην.

—Τῆ 21ῃ Μαρτίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνόν, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιον, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Θεόκλητον μετὰ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου του πανοσ. ἀρχιμ. Καλλινίκου Πούλου καὶ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Θεόκλητον, τὸν ὁμότιμον καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Παναγιώτην Τρεμπέλαν, τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης πανοσ. ἀρχιμ. Γεώργιον Προκόπην, τὸν διευθύνοντα σύμβουλον τοῦ TAKE κ. Ζαφ. Κεπέτην, τὸν διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Γιανναρᾶν καὶ τὸν ἀντισηταγματάρχην κ. Πισπίνην.

—Τῆ 22ῃ Μαρτίου τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πετράκης πανοσ. ἀρχιμ. Χαρ. Βασιλόπουλον, τὸν θεολόγον κ. Κολιτσάραν καὶ τοὺς διευθυντὰς τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ.κ. Γιανναρᾶν καὶ Παπαδοῦκαν.

—Τῆ 23ῃ Μαρτίου τὸν διευθύνοντα σύμβουλον τοῦ TAKE κ. Ζαφ. Κεπέτην καὶ τὸν πρωθιερέα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας αἰδεσ. Ch. Crowson, διερμηνεύοντος τοῦ γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πανοσ. ἀρχιμ. Μεθοδίου Φούγια.

ΣΗΜ.: Ἐκ παραδρομῆς εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» παρέλείφθη νὰ ἀναφερθῇ ὅτι ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη τῆ 22ῃ Φεβρουαρίου ἐ.ξ. τὸν Ἀγγλικανὸν Ἐπίσκοπον Γιβραλτάρ κ. Stanley συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ πρωθιερέως τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας αἰδεσ. Ch. Crowson, διερμηνεύοντος τοῦ γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πανοσ. ἀρχιμ. Μεθοδίου Φούγια, ὅστις προέπεμψε τοῦτους μέχρι τοῦ ἀεροδρομίου τοῦ Ἑλληνικοῦ.

Ὁ ἑορτασμὸς τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαὸς ἐώρτασε καὶ ἐφέτος καθ' ἅπασαν τὴν χώραν μὲ μεγαλοπρέπειαν καὶ θρησκευτικὴν ἑξαρσιν τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀναμνησθεὶς μετ' εὐλαβίας τὸσον τῆς ἀναστηλώσεως τῶν ἱερῶν Εἰκόνων παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας ἐπὶ τῆς πατριαρχείας ἱεροῦ ἁγίου ὁμολογητοῦ Μεθοδίου, ὅσον καὶ τῶν ἁθλῶν καὶ ἀγωνισμάτων «τῶν τῆς Ὁρθοδοξίας προμάχων εὐσεβῶν Βασιλέων, ἁγιοτάτων Πατριαρχῶν, Ἀρχιερέων, Διδασκάλων, Μαρτύρων, Ὁμολογητῶν», οἱ ὅποιοι ἠγωνίσθησαν κατὰ τῶν ποικιλιωνύμων αἰρετικῶν πρὸς διατήρησιν ἀνοθεύτου καὶ ἀπαραχαράκτου τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαὸς διεδήλωσε καὶ ἐφέτος τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὴν πίστιν καὶ τὰς παραδόσεις τῶν πατέρων του, ὡς καὶ τὴν ἀκλόνητον ἀπόφασίν του νὰ παραμείνῃ ἕσασαι προσηλωμένος εἰς τὴν τρισαγίαν Ὁρθοδοξίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς ψυχῆς του καὶ ἡ καρδία τῆς καρδίας του.

Εὐλαβεῖ ἐπιθυμία τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας ἐωρτάσθη τῆ 19ῃ Μαρτίου ἐ.ξ. εἰς τὸ βασιλικὸν παρεκκλήσιον τῶν Ἀνακτόρων Τατοῖου εἰς ἀτμόσφαιραν σπανίας κατανύξεως καὶ θρησκευτικῆς ἐξάρσεως. Τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ ἀλλοδαπῶν ὁμοδόξων κληρικῶν, οἱ ὅποιοι ἐχρησιμοποίησαν τὴν λειτουργικὴν γλῶσσαν τῶν χωρῶν των. Οὕτω κατὰ τὴν διορθόδοξον θείαν Λειτουργίαν ταύτην ἐχρησιμοποίησαν, ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς, ἡ ἀραβικὴ, ἡ ἀγγλικὴ, ἡ σλαβωνικὴ, ἡ συριακὴ, ἡ αἰθιοπικὴ, ἡ κορεατικὴ καὶ ἡ γλῶσσα τῆς ἀφρικανικῆς Οὐγκάντας. Ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν Κωνσταντίνος ἀπήγγειλε μετὰ βαθύτατης συγκινήσεως τὸ Σύμβουλον τῆς Πίστews, διακηρύξας οὕτω τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν.

Τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸ βασιλικὸν παρεκκλήσιον τῶν Ἀνακτόρων Τατοῖου παρηκολούθησαν οἱ Βασιλεῖς ἡμῶν Κωνσταντίνος καὶ Ἄννα—Μαρία, ἡ Βασίλισσα Μήτηρ Φρειδερίκη καὶ ἡ Πριγκίπισσα Εἰρήνη, ὡς καὶ πολλοὶ προσκεκλημένοι.

Μετά τὸ πέρασ τῆς Θείας Λειτουργίας ἡ Α.Μ. ὁ Βασίλειος Κωνσταντῖνος ἐδεξιώθη τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπὸν μας, τοὺς ξένους κληρικούς καὶ τοὺς προσκεκλημένους του. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δεξιώσεως ὁ Μεγαλειότατος ἠυχήθη ὅπως ἡ Ὁρθοδοξία ἀκτινοβολήσῃ εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον.

Κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν, ἡ ὁποία μετεδόθη ἀπὸ ὅλους τοὺς σταθμούς τοῦ ἐθνικοῦ δικτύου ραδιοφωνίας, ἔψαλλεν ἡ πολυμελής παιδικὴ χορωδία τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Μ. Ἀδάμη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱ. Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 184/65 Πρᾶξιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τὴν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 196 Φ.Ε.Κ. καταχωρηθεῖσαν καὶ ἀπάσας τὰς παραγράφους τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 ἄρθρου αὐτῆς, τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὴν πλήρωσιν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων, καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ τὰ σύμφωνα πρὸς τὴν προμνησθεῖσαν Πρᾶξιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν κάτωθι κενῶν ὄργανικῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων:

Α) 1) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Γερανείας Σιατίστης, 2) Ἀγίας Τριάδος Νεαπόλεως καὶ 3) Ἀγίας Μαρῖνης Τσοτωλίου. Προτιμῶνται διὰ ταύτας πτυχιούχοι Θεολογίας.

Β) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγ. Ἀναργύρων Ἀπιδέας, 2) Ἀγ. Παρασκευῆς Λευκοθέας, 3) Ἀγ. Κων/νου καὶ Ἐλένης Ἀγίας Σωτήρας, 4) Ἀγ. Παρασκευῆς Ροδοχωρίου, 5) Παμμ. Ταξιαρχῶν Περιστεράς, 6) Ἀγ. Εὐσταθίου Κριμνίου, 7) Γενεθλίων Θεοτόκου Σκακοχωρίου, 8) Ἀποστόλου Παύλου Φυτώκης, 9) Ἀγ. Ἀθανασίου Ροκάστρου, 10) Ἀγ. Θωμᾶ Ἀνθούσης, 11) Ἀγ. Νικολάου Ἀηδονοχωρίου, 12) Ἀγ. Νικολάου Κλήματος, 13) Κοιμ. Θεοτόκου Μελιδονίου, 14) Παμμ. Ταξιαρχῶν Χορηγοῦ, 15) Κοιμ. Θεοτόκου Διλόφου, 16) Κοιμ. Θεοτόκου Χειμερινοῦ, 17) Ἀγ. Δημητρίου Δάφνης, 18) Ἀγ. Γεωργίου Καλλιστρατίου, 19) Ἀγ. Ἀναργύρων Παροχθίου, 20) Ἀγ. Παύλου Λευκαδίου, 21) Ἀγ. Σπυρίδωνος Δραγασιᾶς, 22) Κοιμ. Θεοτόκου Λούβρης, 23) Ἀγ. Νικολάου Διαλεκτοῦ, 24) Ἀγ. Δημητρίου Ἀχλαδιᾶς, 25) Ἀγ. Νικολάου Λεύκης, 26) Ἀγ. Ἀθανασίου Παναρέτης, 27) Ἀγ. Γεωργίου Σημάντρου καὶ 28) Ἀγ. Νικολάου Πολυλάκκου.

Γίνονται δεκτοὶ διὰ ταύτας οἱ ἔχοντες Πτυχίον Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ἢ Ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἢ ἀποδεικτικὸν Β' Τάξεως Γυμνασίου ἢ ἀπολυτήριον παλαιοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου.

Οὗτοι ὑποχρεοῦνται ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρῦξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων των.

Ἐν Σιατίστῃ τῇ 22α Φεβρουαρίου 1967

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Φθιώτιδος

Χρησεύσης τῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ζηλευτοῦ προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Α.Ν. 807/45 ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικὰ μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Λαμῖα τῇ 9ῃ Μαρτίου 1967

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ἱ. Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 46 τοῦ Ἀν. Νόμου 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν χηρεύουσαν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἀπιδέας ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖά μας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ ἐγγράφα τῶν προσόντων αὐτῶν προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν ὡς ἂν ἐνορίαν.

Ἐν Καρδίτῃ τῇ 8ῃ Μαρτίου 1967

Ὁ Μητροπολίτης

Κατ' ἐντολήν

Ὁ Γενικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος

Ἱερεὺς ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΣΚΑΛΙΓΚΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 παρ. 1, τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὄργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Παρασκευῆς Νέας Μενεμένης Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν, ἐντὸς μηνὸς, ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας, σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου, πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 18 Μαρτίου 1967

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΒΗΜΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονυσίου, Ἡ ἐπάνδρωσις τῶν Ἱ. Μονῶν Ἀγίου Ὁρους. Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος Ἀθωνιάδος Σχολῆς. Ἀθήναι 1967, σελ. 19.

Ἰωάννου Καρμέρη, Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Σχέσεις Ὁρθοδόξων καὶ Ἀρμενίων καὶ ἰδίως ὁ κατὰ τὸν ἰβ' αἰῶνα θεολογικὸς διάλογος μεταξύ αὐτῶν, Ἀθήναι 1967, σελ. 93.

Σπ. Ν. Ἀβούρη, Ἡ Σύρος εἰς τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος τῆς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν. Τόμος Ε' 1965, σελ. 443-448.

Βασιλείου Α. Δεντάκη, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Joannes Kyparissiotis, Stoicheiodes Ekthesis ton Theologikon Rheseon—ihre Überlieferung und ihr Gehalt. (Ἠσυχαστικαὶ καὶ Φιλοσοφικαὶ Μελέται 1). Ἐναισίμος ἐπὶ διδακτορικῆ διατριβῇ, ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ ἐν Μονάχῳ Πανεπιστημίου, Athen 1958.

Τοῦ αὐτοῦ, Neun unedierte Hymnen des Joannes Kyparissiotis. (Ἠσυχαστικαὶ καὶ Φιλοσοφικαὶ Μελέται 6), München 1960.

Τοῦ αὐτοῦ, Οἱ εἰς τὸν Ἰωάννην Κυπαρισσιώτην ἀποδιδόμενοι ἑνέα ὕμνοι εἰς τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον, νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενοι. (Ἠσυχαστικαὶ καὶ Φιλοσοφικαὶ Μελέται 7). Ἐναισίμος ἐπὶ διδακτορικῆ διατριβῇ, ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Ἀθηνῆσιν Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου, ἐν Ἀθήναις 1964.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ διοργάνωσις τῆς μοναχικῆς πολιτείας τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐν Ἀθήναις 1954.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἐν λειτουργικῶν συνέδριον ἐν Παρισίοις, ἐν Θεσσαλονίκῃ 1953.

Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ ἐν Μονάχῳ 24ον συνέδριον τῶν Ἀνατολιστῶν, ἐν Ἀθήναις 1957.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ὑπὸ Hans Georg—Beck δευτέρα ἐκδοσις τῆς Βυζαντινῆς Θεολογίας τοῦ Ehrhard, ἐν Ἀθήναις 1958.

Τοῦ αὐτοῦ, Παλαιοκαθολικά Β': Ἡ Μετάφρασις τῆς διαλέξεως τοῦ Καθηγητοῦ κ. W. Küppers «Ὁ Ἰγνάτιος ν. Döllinger ὡς θεολόγος καὶ φορεὺς τῆς ἰδέας τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως», ἐν Ἀθήναις 1958.

Τοῦ αὐτοῦ, Παλαιοκαθολικά Γ': Ἡ Μετάφρασις τῆς διαλέξεως τοῦ Καθηγητοῦ κ. W. Küppers «Προϋποθέσεις ἐπαφῶν μεταξὺ Παλαιοκαθολικῶν καὶ Ὁρθοδόξων», ἐν Ἀθήναις 1958.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἰωάννης Κυπαρισσιώτης ὁ σοφὸς καὶ φιλόσοφος. Α' Βίος—Συγγραφαί. Β' οἱ τίτλοι τῶν ἔργων αὐτοῦ νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενοι. (Ἠσυχαστικαὶ καὶ Φιλοσοφικαὶ Μελέται 3). Ἐν Ἀθήναις 1965.

Ἀρχιμανδρίτου Ἀγαθαγγέλου Κοτρώνη, Ὁ ὀρθόδοξος Ἕλληνας ἐναντὶ τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ τῶν προπαγανδῶν αὐτῶν, Ἀθήναις 1967, σελ. 26.

Σοφοκλέους Δ. Λάλη, ὕμνου τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Δογματικαὶ Μελέται Α', ἐν Ἰωαννίνοις 1967, σελ. 147.

Ἀρχιμανδρίτου Χριστοδούλου Παρασκευαῖδου, Μορφές τοῦ Πάθους. Ἐκδόσεις «Ἡ Χρυσοπηγή». Ἀθήναις 1967, σελ. 53.

Κωνσταντίνου Ε. Παπαπέτρου, Κυβερνητικὴ καὶ Θεολογία, Ἀθήναις 1966, σελ. 28.

Τοῦ αὐτοῦ. Τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ὀρθοπεδικῆς καὶ Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, τόμος Ι'. Ἀθήναις 1967, σελ. 14.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

† Ὁ Ἐλασσώνος ΙΑΚΩΒΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν: Δρχ. 50, 75, 100 ἔτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἔτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Ἡ Ὁρθοδοξία χαράσσει τὴν πορείαν.

Ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Μητροπολίτου Γυθείου καὶ Οἰτύλου Σωτηρίου, Ἡ ἀξία τῆς Ὁρθοδοξίας διὰ τὸν Ἑλληνισμόν.

Ἐπόμνημα πρὸς τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας.

Μητροπολίτου Πειραιῶς Χρυσοστόμου, Ἐπόμνημα ἐπὶ τῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας.

Μητροπολίτου Κίτρους Βαρνάβα, Ἐπόμνημα ἐπὶ τῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας.

Παν. Τρεμπέλα, Ἡ ἐν Βελιγραδίῳ Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Ἐρμηνευτικὴ ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν.

Χαῖτες Γκστρέιν, Οἱ ξένοι διὰ τὸν Μακαριώτατον. (Μετάφρασις τοῦ Πρ. Κων. Γερασιμοπούλου).

Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Νικοδήμου, Ζητήματα ἐκκλησιαστικῆς δεοντολογίας.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Προκηρύξεις.

Βιβλιογραφία.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Ἀνορμαν 185 — Ἀθήναις — Τηλ. 530.318

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Δημήτριος Β. Δεσποτάκης
Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστέρι